

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
FİNANS ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI BANKACILIK VE FİNANS ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI BANKACILIK VE FİNANS YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

TÜRKİYE'DEKİ BANKA KREDİLERİNİN GELİŞİMİ ve
TEKSTİL SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA

Yüksek Lisans Tezi

Öykü ÇAYIR

1150Y75202

İstanbul, 2015

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
FİNANS ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI BANKACILIK VE FİNANS ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI BANKACILIK VE FİNANS YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

TÜRKİYE'DEKİ BANKA KREDİLERİNİN GELİŞİMİ ve
TEKSTİL SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA

Yüksek Lisans Tezi

Öykü ÇAYIR

1150Y75202

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hicabi ERSOY

İstanbul, 2015

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
FİNANS ENSTİTÜSÜ

ONAY SAYFASI

Yüksek lisans öğrencisi Öykü ÇAYIR “Türkiye’deki Banka Kredilerinin Gelişimi ve Tekstil Sektöründe Bir Uygulama” konulu tez çalışması jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak (oybirliği / oyçokluğu) ile başarılı bulunmuştur.

Adı – Soyadı

Tez Danışmanı :Yrd. Doç. Dr. Hicabi ERSOY
Jüri Üyesi : Yrd. Doç.Dr. Ferhan BENLİ
Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Cevdet KIZIL

İmza

.....

.....

.....

Hazırlamış olduğum özgün bir çalışma olup YÖK ve İTİCÜ Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamıyla uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesi’nin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

ÖNSÖZ

Tez çalışmam boyunca değerli fikirleriyle bana yol gösteren, yardımlarını ve görüşleriyle beni aydınlatan değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Hicabi Ersoy'a teşekkürü bir borç bilirim.

Tez kurulu sırasında bana desek olan ve değerli fikirleriyle yol gösteren tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Hayatım boyunca benden desteğini esirgemeyen, bugünlere gelmem de en büyük emeği olan, benimle her zaman gurur duyan benim de her zaman gurur duyduğum, tezimi hazırlarken moralimi her zaman yüksek tutan bir tanecik anneme teşekkür ederim.

Bu çalışma çok yakın zaman aramızdan ayrılmış olan rahmetli babaanneme armağanımdır.

ÖZET

Bu çalışmada Türk Tekstil sektörünün tarihi, sektörün ekonomiye sağladığı katkılar, finansal kaynakları ve bu kaynakların yüzdelik dağılımları, sektörün kredi kaynakları, bir tekstil şirketinin yapısı ve 2001 kriz öncesi ve sonrasındaki durumu, işletmelerin kredi kullanılırken karşılaşıacağı sorunlar bununla birlikte kredileri sektörel yüzdelik dağılımlarına yer verilmiştir.

Tekstil sektörünün 2000 ile 2013 yılı kredi verileri araştırılmıştır. Hem bankalar tarafından kullanılan 2000 ve 2013 kredi verileri hem de faktöring ve finansal kiralama şirketleri tarafından kullanılan 2000 ve 2013 kredi verileri bu araştırma içerisinde yer almaktadır. Ayrıca bu veriler yıl bazlı olarak grafik halinde de gösterilmiş ve kredi verilerinin değişkenliği ile ilgili yol gösterici olmuştur. Bu veriler dışında il bazında kullanılan kredilerin toplam tutarları ve banka şubelerine düşen ortalama kredi toplamlarına da bölgesel olarak yer verilmiştir.

Ayrıca Türkiye'nin ekonomik büyümesi ile tekstil sektörü kredilerinin arasında nasıl bir ilişki olduğuna değinilmiştir. Öncelikle Türkiye'nin 2003-2013 yılları arasındaki ekonomik göstergeleri ele alınmış ve bu göstergeler kredilerle değerlendirilmiştir. GYSH- kredi hacmi ilişkisi ve toplam kredilerin GSYH oranını grafiklerle gösterilerek incelenmiştir. Ayrıca tekstil sektörünün yurtdışından sağladığı kredi oranlarına da değinilmiştir.

Çalışmada 2003-2012 yılları arasındaki tekstil sektörü kredileri ile GSYH arasındaki ilişki ve yine tekstil sektörü kredileri ile GSYH ve Cari Açık oranı arasındaki ilişki yönün ne yönde olduğu Granger Nedensellik Testi ile belirlenmeye çalışılmış olup tekstil sektörü kredilerinin durağanlık tespiti Dickey-Fuller birim kök testi ile yapılmaya çalışılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu, Türkiye Bankalar Birliği, TÜSİAD ve ÇSGB'den önemli ölçüde yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tekstil Sektörü, Türkiye Ekonomik Göstergeleri, Granger Nedensellik İlişkisi

ABSTRACT

The work features history of Turkish Textile Sector , its contributions to Turkish economy, its financial sources and percentage distribution of these sources , credit sources of the sector , the structure of a textile company , position of this company before and after economic crisis in 2001 , problems that enterprises experience while using credit and finally percentage distribution of credits by sector.

Credit data of textile sector in 2000 and 2013 were inspected. The data of credits which were put in use by banks, factoring and leasing companies in 2000 and 2013, were used in this study. Plus, these information were demonstrated with visual charts based on years and they expand on the instability of the credit data. Apart from these data, it points out total amount of credits used in all cities and regional average of credit amount for each bank branches.

The work also mention the correlation between Turkey's economical growth and credit volume. Firstly it took Turkey's economic indicators between 2003-2013 and compared them with credits. GPT – credit volume relation and ratio of all credits in GPT were inspected on graphics. Loan rates provided from abroad were mentioned briefly.

Granger causality test was in order to deduct the relation between Textile Sector Credits,GPD and Account Deficit and the correlation type between them,Also Dickey-Fuller unit root testing implemented in order to detect stagnant position of textile sector credits.

In this work infos and data which TCMB, BRSA, BAT, TUSIAD and TCCSGB provided, were significantly used.

Key Words: Textile Sector, Turkey Economic Indicators, Granger Causality Test

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TABLO LİSTESİ	vii
GRAFİK LİSTESİ.....	ix
KISALTMA LİSTESİ.....	x
ÖZET.....	xi
ABSTRACT.....	xii
GİRİŞ.....	1
1. TÜRK BANKACILIK SİSTEMİ.....	3
1.1.Mevduat Bankaları.....	5
1.1.1.Kamusal Sermayeli Mevduat Bankaları.....	6
1.1.2.Özel Sermayeli Mevduat Bankaları.....	7
1.1.3. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Devredilen Bankalar.....	10
1.1.4.Faizsiz Katılım Bankaları.....	11
1.2. Yatırım ve Kalkınma Bankaları.....	12
1.2.1. Kamusal Sermayeli Mevduat Bankaları.....	13
1.2.2. Özel Sermayeli Mevduat Bankaları.....	15
1.2.3. Yabancı Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları.....	16
1.3. Yabancı Sermayeli Yatırım Bankaları.....	17
1.3.1. Türkiye’de Kurulmuş Yabancı Sermayeli Bankalar.....	17
1.3.2. Türkiye’de Şube Açan Yabancı Sermayeli Bankaları.....	20
2. KREDİ İŞLEMLERİ,KREDİ KULLANDIRMA İLKELERİ,KREDİLERİN SINIFLANDIRILMASI.....	22
2.1.Kredi İşlemleri.....	22
2.1.1.Kredinin Tanımı.....	22
2.1.2.Kredinin Unsurları.....	24
2.1.3.Kredinin İşlevleri.....	25

2.1.4.Kredinin Kaynakları.....	26
2.2.Kredi Kullanırma İlkeleri.....	28
2.2.1.Güvenlik İlkesi.....	28
2.2.2.Akışkanlık İlkesi.....	29
2.2.3.Verimlilik İlkesi.....	29
2.3.Kredilerin Sınıflandırılması.....	30
2.3.1. Nitelikleri Açısından Sınıflandırma.....	30
2.3.2. Vadeleri Açısından Sınıflandırma.....	32
2.3.3. Teminatları Açısından Sınıflandırma.....	32
2.3.4. Kaynakları Açısından Sınıflandırma.....	33
2.3.5. Kullanım Amacı Açısından Sınıflandırma.....	33
2.3.6. Kullanılan Sektörler Açısından Sınıflandırma.....	35
3. KREDİLENDİRME SÜRECİ, KREDİ ANALİZİNDE KULLANILAN TEKNİKLER, KREDİ ARZ-TALEP İLİŞKİSİ VE TÜRKİYE’DEKİ KREDİ PİYASASI.....	36
3.1.Kredilendirme Süreci.....	36
3.1.1.Müşteriyle Görüşme.....	37
3.1.2. Kredi Başvurusu ve Kredi Başvurusunun Değerlendirilmesi.....	37
3.1.3. Kredi Başvuru İsteğinin İncelenmesi.....	38
3.1.4.Kredi Analizi.....	39
3.2.Kredi Arz-Talep İlişkisi.....	42
3.2.1.Banka Kredi Kanalı.....	44
3.2.2.Faiz Kanalı.....	44
3.2.3.Döviz Kuru Kanalı.....	44
3.3.Kredi Analizinde Kullanılan Teknikler.....	45
3.3.1.Oran Analizi.....	45
3.3.1.1.Likitide Oranları.....	47

3.3.1.2. Finansal Yapı Oranları.....	49
3.3.1.3. Büyüme Oranları.....	50
3.3.1.4. Karlılık Oranları.....	50
3.3.2. Eğilim Yüzdeleri Analizi.....	51
3.3.3. Yatay Analiz.....	52
3.3.4. Dikey Analiz.....	53
3.4. Türkiye'deki Kredi Piyasası.....	54
3.4.1. Kredi Açma Yetkisi.....	56
3.4.2. Kredilerin İzlenmesi.....	57
4. TÜRK TEKSTİL SEKTÖRÜ KREDİLERİ VE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	60
4.1. Türk Tekstil Sektörünün Tarihi.....	60
4.2. Tekstil Sektörünün Ekonomiye Katkıları.....	61
4.3. Ekonomik Krizlerin Sektör Üzerindeki Etkileri.....	66
4.4. Tekstil Sektörü Kredi Verileri ve Tekstil Sektöründeki Kredilerin Gelişimi.....	67
4.5. Tekstil Sektöründeki Kredi Hacmi ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki.....	87
5. TEKSTİL SEKTÖRÜ KREDİLERİ İLE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN GRANGER NEDENSELLİK TESTİ İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ.....	94
5.1. Dickey-Fuller Birim Kök Testi.....	95
5.2. Krediler ile GSYH Arasındaki Nedensellik İlişkisinin Çeyrek Veriler Bazında İncelenmesi.....	96
5.3. Krediler ile GSYH Arasındaki Nedensellik İlişkisinin Yıllık Olarak İncelenmesi.....	99
SONUÇ.....	101
KAYNAKÇA.....	102

TABLO LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1. Mevdua Bankaları.....	5
Tablo 2. Yatırım ve Kalkınma Bankaları.....	13
Tablo 3. Kredi Notu.....	14
Tablo 4. Yabancı Sermayeli Yatırım Bankaları.....	17
Tablo 5. Bankaların Para Akışı.....	21
Tablo 6. Kredi Kullandırma İlkeleri.....	28
Tablo 7. Firma Finansal Yapı Analizi.....	46
Tablo 8. Oran Analizinde Karşılaştırılan Kalemler.....	47
Tablo 9. Trend Analizi ile Bilançonun İncelenmesi.....	51
Tablo 10. Trend Analizi ile Gelir Tablosunun İncelenmesi.....	52
Tablo 11. Yatay Analiz ile Bilanço Örneği.....	53
Tablo 12. Dikey Analiz ile Bilanço Örneği.....	53
Tablo 13. Dikey Analiz ile Gelir Tablosu Örneği.....	54
Tablo 14. Kredilerin Toplam Aktif ve GSYH İçindeki Payı.....	55
Tablo 15. Tekstil Sektörünün Ekonomide Görülen Katkıları.....	61
Tablo 16. İşletmelerin Finansal Kaynakları.....	62
Tablo 17. Finansal Kaynakların % lik Dağılımları.....	63
Tablo 18. İşletmelerin Kredi Kullanma Yüzdeleri.....	63
Tablo 19. Tekstil Şirket Yapısı.....	65
Tablo 20. Kredilerin Sektör Dağılımı.....	67
Tablo 21. 2013 Yılı İtibariyle Bankaların Kullandığı Krediler.....	68
Tablo 22. 2012 Yılı İtibariyle Bankaların Kullandığı Krediler.....	69
Tablo 23. 2011 Yılı İtibariyle Bankaların Kullandığı Krediler.....	69

Tablo 24. 2010 Yılı İtibariyle Bankaların Kullandığı Krediler.....	70
Tablo 25. 2009 Yılı İtibariyle Bankaların Kullandığı Krediler.....	70
Tablo 26. 2008 Yılı İtibariyle Bankaların Kullandığı Krediler.....	71
Tablo 27. 2007 Yılı İtibariyle Bankaların Kullandığı Krediler.....	71
Tablo 28. 2006 Yılı İtibariyle Bankaların Kullandığı Krediler.....	72
Tablo 29. 2005 Yılı İtibariyle Bankaların Kullandığı Krediler.....	72
Tablo 30. 2004 Yılı İtibariyle Bankaların Kullandığı Krediler.....	73
Tablo 31. 2003 Yılı İtibariyle Bankaların Kullandığı Krediler.....	73
Tablo 32. 2002 Yılı İtibariyle Bankaların Kullandığı Krediler.....	74
Tablo 33. 2001 Yılı İtibariyle Bankaların Kullandığı Krediler.....	74
Tablo 34. 2000 Yılı İtibariyle Bankaların Kullandığı Krediler.....	75
Tablo 35. Bankalar Bazında Kredi Gelişimi.....	77
Tablo 36. Kredilerin İl Bazında Dağılımı.....	77
Tablo 37. 2013 Yılı Finansal Kiralama Şirketleri Tarafından Kullanılan Krediler.....	79
Tablo 38. 2012 Yılı Faktoring Şirketleri Tarafından Kullanılan Krediler.....	80
Tablo 39. 2011 Yılı Faktoring Şirketleri Tarafından Kullanılan Krediler.....	80
Tablo 40. 2010 Yılı Faktoring Şirketleri Tarafından Kullanılan Krediler.....	81
Tablo 41. Tekstil Sektörünün Yurtdışından Sağladığı Kredi.....	86
Tablo 42. Türkiye Ekonomisinin Göstergeleri.....	88

GRAFİK LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Grafik 1. 2001 Öncesi Dönem.....	56
Grafik 2. 2001 Kriz Dönemi.....	56
Grafik 3. Sektörlerin Yüzdelerik Dağılımları.....	68
Grafik 4. Ocak 2000-Aralık 2001 Kredilerin Yıllık Gelişimi.....	81
Grafik 5. Ocak 2002-Aralık 2003 Kredilerin Yıllık Gelişimi.....	82
Grafik 6. Ocak 2004-Aralık 2005 Kredilerin Yıllık Gelişimi.....	83
Grafik 7. Ocak 2006-Aralık 2007 Kredilerin Yıllık Gelişimi.....	83
Grafik 8. Ocak 2008-Aralık 2009 Kredilerin Yıllık Gelişimi.....	84
Grafik 9. Ocak 2010-Aralık 2011 Kredilerin Yıllık Gelişimi.....	85
Grafik 10. Ocak 2012-Şubat 2013 Kredilerin Yıllık Gelişimi.....	85
Grafik 11. Yurtdışından Sağlanan Krediler.....	86
Grafik 12. GSYH-Kredi Hacmi İlişkisi.....	89
Grafik 13. Toplam Kredi-GSYH Oranı İlişkisi.....	90
Grafik 14. GSYH-İşsizlik İlişkisi.....	92
Grafik 15. Enflasyon-Cari Açık İlişkisi.....	92
Grafik 16. Durağan Olmayan Veriler.....	96

KISALTMA LİSTESİ

EFT	:Elektronik Fon Transferi
EXİM	:Türkiye İhracat Kredi Bankası
EURO	:Avrupa Birliği Ortak Para Birimi
TCMB	:Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
BDDK	:Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu
TBB	:Türkiye Bankalar Birliği
TL	:Türk Lirası
YP	:Yabancı Para
USD	:Amerika Birleşik Devletleri Doları
VB	:Ve benzeri
TMSF	:Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TAKASBANK	:İstanbul Takas ve Saklama Bankası
A.Ş	:Anonim Şirket
LTD.ŞTİ	:Limited Şirket
IMF	: Uluslararası Para Fon

GİRİŞ

Tekstil sektörü, Türkiye'deki önemli sanayi kollarından biridir ve bu sektörle uğraşan işletmelerin her daim nakit ihtiyaçları doğmaktadır. Bu nakit ihtiyaçlarını da genellikle gerek bankalar aracılığıyla gerekse faktoring ve finansal kiralama şirketleri tarafından kredi kullanarak karşılamaktadırlar.

Bu sektörde 2 milyon kişi çalışmaktadır ki, bu da sektörün hızlı büyüdüğünü göstermektedir.1980 yılından beri hızlı bir şekilde büyüyen sektör piyasaya ayak uydurmayı başarmıştır. Hızla büyüyen sektör beraberinde nakit ihtiyacı doğurduğu için kredileri de beraberinde getirerek ekonomiye katkıda bulunmuştur.

Bu sektörle uğraşan firmaların %80'ninin kredi kullandığı çok açık bir durumdur. Zaten bankalarda tekstil sektörünün destekleyerek kredi taleplerinin olumlu bakmışlardır. Tabii ki bu durum uygunluklar dahilindedir.

Bankaların kredi uygulamalarında yaptıkları değişikliklerin belirlenmesi ve bu değişikliklerin kredi hacmi üzerindeki etkileri oldukça önemlidir.¹

Türkiye'de finansal sistemin milli hasılaya oranı yüzde yüz seviyesinin üzerine çıkmış olup, finansal sistem ağırlıklı olarak bankacılık sektöründen oluşmaktadır.²

Bankalar kar amaçlı çalışan kuruluşlardır. Bu yüzden kredi bankalar için çok fazla karlı olan bir işlemdir. Ancak şunu da unutmamak gerekir ki, karlı olduğu kadar da risk taşımaktadır. Bunun için bankalar bu riski en aza indirmek için gerekli çalışmalarını ve analizleri yaparlar.

Tekstil sektörü krizlerden etkilenmiş olan bir sektördür. Özellikle 2000 ve 2001 krizi. Buna rağmen, kriz dönemlerinde de kredi kullanımını gerçekleştirmiştir. Bu da tekstil sektörünün ayakta kalabildiğini ve ekonomik canlılığını koruduğunu gösteren bir durum olmuştur.

¹ Burcu Tunç, **Kredi Hacmini Etkileyen Faktörler: Banka Kredileri Eğilim Anketi Analizi TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi 2012, s.16**

² Gülcan Yıldırım Güngör, **Bankaların Kurumsal Kredi Portföyü ve Kredi Riskinin Ölçümü TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi 2012, s.16**

Bankalar sağlamış oldukları krediler ile reel sektöre yatırım, üretim ve özellikle kriz dönemlerinde destek olmak suretiyle ekonomik gelişme ve istihdam açısından önemli bir tedarikçi işlevi üstlenmektedirler.³

Kredi piyasası, Türkiye için önemli en önemli kolonlardan bir tanesidir. Bunun önemi bilindiği için de, kredi kanalı ile ilgili çalışmalar her zaman özenle ve gerekli olan önemle yapılmıştır, yapılmaya da devam etmektedir. Kredi çalışmalarının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi demek Türkiye'nin bir adım ileride olması demektir.

³ Seval MUTLU ÇAMOĞLU- Merter AKINCI, **Türkiye'de Sektörel Banka Kredilerinin Gelişimi** 2012,s.3

1.TÜRK BANKACILIK SİSTEMİ

Banka fon talep eden kesime fonları sağlayan, yatırım fırsatı yaratan, kredi, iskonto, kambiyo işlemleri yapan, mevduat kabul eden ve bu mevduatı en iyi şekilde değerlendiren ekonomik kurulmuştur. Bir ticari bankayı diğer mevduat kurumlarından farklı kılan ticari bankalarının sahibinin veya sahiplerinin isteği üzerine üçüncü kişilere vadesiz mevduatlar sunabilmesidir. ⁴

Banka kelimesi İtalyanca ‘Banco’ kelimesinden Türkçeye geçmiştir. Ülkemizde ilk olarak kurulan banka 1847 tarihindeki İstanbul Bankası olmuştur. 1861 yılında ise Osmanlı Devlet’inde Mithat Paşa tarafından ‘Memleket Sandıkları’ olarak bilinen ilk ulusal sermayeli banka kurulmuştur. Memleket Sandıkları 1888 yılında yine Mithat Paşa tarafından Ziraat Bankası ile birleştirilmiştir. ⁵

1923-1932 yılları arası bankacılığın öne çıktığı bir dönem olmuş ve bu doğrultuda Cumhuriyet Dönemi’nde bankacılığın geliştirilmesi konusu ön plana çıkmıştır. Bunun üzerine İzmir İktisat Kongresi kurulmuştur. Kongrede bankacılık sisteminin gelişmesi ve ekonominin kalkınması adına önemli kararlar alınmış ve bu kararlar hayata geçirilmiştir. ⁶

İzmir İktisat Kongresi’nde alınan kararlar doğrultusunda Türkiye İş Bankası, Türkiye Sınâî ve Maadin Bankası, Türkiye Sanayi Kredi Bankası, Türkiye Emlak Kredi Bankası ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası dönemin kurulan önemli bankalarıdır. ⁷

Cumhuriyet döneminde 1924 yılında kurulan ilk özel sektör bankası Türkiye İş Bankası olmuştur. Dünyanın en büyük 118. Bankasıdır. Türkiye İş Bankası, ülkenin ekonomik kalkınmasında önemli rol oynamıştır.

⁴Ihan Uludağ-Erişah Arıcan, **Finansal Hizmetler Ekonomisi** 1999 , s.200

⁵ Oğuz Yıldırım, **Türkiye’de Bankacılık Sektörü**, s.2

⁶ Meryem Özçam, <http://www.iktisadi.org/1923-ve-1980-arasinda-turk-bankaciliginin-gelisimleri.html> (Erişim Tarihi 11.05.2014 saat:22:51)

⁷ Meryem Özçam, <http://www.iktisadi.org/1923-ve-1980-arasinda-turk-bankaciliginin-gelisimleri.html> (Erişim Tarihi 11.05.2014 saat:22:51)

Dönemin diğ er bir önemli gelişmesi de 1930 yılında 15 milyon sermaye ile kurulan Türkiye Merkez Bankası olmuştur. Merkez Bankası A.Ş olarak kurulmuş olup 1931 yılında da faaliyete geçmiştir.⁸

Ancak 1929 yılında yaşanan ekonomik kriz tüm dünyayı etkilediği gibi Türkiye’yi de olumsuz yönde etkilemiştir. Bu tarihten sonra, devlet tarafından özel bankalar kurulmuş, yabancı bankaların sayısı da artmıştır.

Türkiye’de bankacılık sektörü 19.yüzyıla kadar uzanmaktadır. Özellikle son yıllarda bankacılık sektörü Türkiye ekonomisinin gelişimine katkıda bulunarak önemi bir gelişme göstermiştir. Türkiye ekonomisinin gelişimine bakıldığında devletin önemli bir rol oynadığı yadsınamaz.

Bir banka bilançosu aşağıdaki gibidir.

BANKA BİLANÇOSU

AKTİF	PASİF
Krediler	Mevduat
Menkul Kıymetler	Alınan Krediler
Zorunlu Karşılık	Özkaynaklar
Duran Varlıklar	

Banka bilançosunda aktif (varlık) bölümünde en büyük kalemi krediler oluşturmaktadır. Menkul kıymetler, zorunlu karşılık oranları ve duran varlıklar da aktif bölümünde yer almaktadır. Pasif (kaynak) bölümünde alınan krediler ve öz kaynaklar yer almaktadır. Ancak en büyük kalemi mevduat oluşturmaktadır.

⁸ Meryem Özçam, <http://www.iktisadi.org/1923-ve-1980-arasinda-turk-bankaciliginin-gelisimleri.html> (Erişim Tarihi 11.05.2014 saat:22:54)

Bankalar, Mevduat Bankaları, Yatırım ve Kalkınma Bankaları, Yabancı Sermayeli Yatırım Bankaları olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır.

1.1.Mevduat Bankaları

Mevduat bankacılığı ya da ticaret bankacılığı kavramı 19 yüzyılda İngiltere’de, toplanılan paraların kısa vadeli ticari krediler olarak kullanılması şeklinde ortaya çıkmıştır. Günümüzde ise mevduat bankaları, kısa vadeli ticari krediler verdikleri gibi her alanda orta ve uzun vadeli krediler de vermektedirler. Bu nedenle çek işlemleri, kredi ve diğer hizmetleri bünyesinde barındıran bankaları mevduat bankaları olarak tanımlamak mümkündür.⁹

Türkiye’de Kurulu mevduat bankaları, 19.10.2005 tarihli 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu’nun hükümlerine tabidir.¹⁰

Mevduat Bankaları üç ana gruba ayrılmakta ve bu üç ana grupta kendi aralarında ayrılmıştır. Türkiye’deki mevduat banka sayısı 15’e ulaşmıştır.

Tablo 1 Mevduat Bankaları

Kamusal Sermayeli Mevduat Bankaları
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.
Türkiye Halk Bankası A.Ş.
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.
Özel Sermayeli Mevduat Bankaları
Adabank A.Ş.
Akbank T.A.Ş.
Anadolubank A.Ş.
Fibabanka A.Ş.
Şekerbank T.A.Ş.
Tekstil Bankası A.Ş.
Turkish Bank A.Ş.
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.
Türkiye İş Bankası A.Ş.
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.

⁹ Şükrü Kaya, Türkiye’de Katılım Bankaları ve Mevduat Bankalarının Müşteri İlişkileri Yönetimi Uygulamaları Tezsiz Yüksek Lisans Bitirme Projesi ,2011 s.16

¹⁰ Şükrü Kaya, Türkiye’de Katılım Bankaları ve Mevduat Bankalarının Müşteri İlişkileri Yönetimi Uygulamaları Tezsiz Yüksek Lisans Bitirme Projesi ,2011 s.23

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Devredilen Bankalar
Birleşik Fon Bankası A.Ş.
Bankasya A.Ş.
Faizsiz Katılım Bankaları
Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş
Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

1.1.1.Kamusal Sermayeli Mevduat Bankaları

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.

1981 yılında Türkiye'nin ilk banka müzesi olarak Ziraat Bankası Müzesi kurulmuştur. 15 Ağustos 1888 tarihinde resmen kurulan Ziraat Bankası Memleket Sandıkları'nın görevlerini üstlenmiş, Memleket Sandıkları da banka şubelerine dönüştürülmüştür. 1989 yılında ilk kredi kartı ve tüketici kredisi verilmiş ve 2001 yılında Türkiye Emlak Bankası Ziraat Bankası ile birleştirilmiştir.¹¹

Bankanın, Newyork, Londra, Tiflis, Bağdat, Erbil, Lefkoşa, Akdoğan, Yakın Doğu, Girne, Karakum, Karaoğlanoğlu, Gazimağusa, Güzelyurt, Güzelyurt, İskele, Gönyeli, Atina, Gümülcine, İskeçe, Rodos, Cidde'de şubesi; KKTC, Bulgaristan'da yöneticiliği ve Tarhan'da temsilciliği bulunmaktadır.¹²

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş., 1691 şubesi ve 24.161 personeli ile hizmetlerini sürdürmektedir.

Türkiye Halk Bankası A.Ş.

Cumhuriyetin kuruluşunu izleyen yıllarda faaliyete geçen bankalar ve diğer kamu işletmeleri toplumun bu en geniş kitlesinin sorunlarına çözüm getirememiştir. Kalıcı bir ekonomik kalkınma, sosyal denge ve toplumsal barışın korunması için uygun koşullarla esnaf-sanatkar ve küçük meslek sahibine kredi verme amacıyla, Türkiye Halk Bankası'nın kurulmasına karar verilmiştir. 1933 yılında çıkartılan 2284 sayılı Halk

¹¹ <http://www.ziraat.com.tr/tr/Bankamiz/Hakkimizda/Pages/YurtdisiSubeVeTemsilcilik.aspx> (Erişim Tarihi 09.05.2015 saat:23:33)

¹² <http://www.ziraat.com.tr/tr/Bankamiz/Hakkimizda/Pages/YurtdisiSubeVeTemsilcilik.aspx> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:19:24)

Bankası ve Halk Sandıkları Kanunu ile Türkiye Halk Bankası'nın kuruluş süreci resmiyet kazanmıştır.¹³

Türkiye Halk Bankası A.Ş., 897 şubesi ve 14.487 personeli ile hizmetlerini sürdürmektedir.

Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.

Vakıfbank,1954 yılında, vakıf kaynaklarını ekonomik kalkınmanın gereksinimleri doğrultusunda en iyi biçimde değerlendirmek amacıyla kurulmuştur.¹⁴ Türkiye'nin en büyük 7. bankasıdır.

Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O, 890 şubesi ve 14.891 personeli ile hizmetlerini sürdürmektedir.

1.1.2.Özel Sermayeli Mevduat Bankaları

Adabank A.Ş.

Adabank A.Ş., Bankalar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre 30 Ekim 1984 tarihinde kurulmuş olup, 1985 yılı itibariyle özel sermayeli bir mevduat bankası olarak bankacılık faaliyetlerine başlamıştır.¹⁵

Akbank T.A.Ş.

30 Ocak 1948 yılında merkezi Adana'da kurulmuş, 1954 Kasım ayında Genel Müdürlüğü İstanbul'a taşınmıştır. 26 Temmuz 1990 tarihinde bankanın hisse senetleri İMKB'de işlem görmeye başlamıştır.¹⁶

Akbank T.A.Ş., 984 şubesi ve 16.365 personeli ile hizmetlerini sürdürmektedir.

¹³ <https://www.halkbank.com.tr/channels/1.asp?id=14> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:19:29)

¹⁴ <http://www.vakifbank.com.tr/hakkimizda.aspx?pageID=182> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:19:36)

¹⁵ http://www.adabank.com.tr/index_dosya/dosyalar/hakkimizda/hakkimizda.htm (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:19:42)

¹⁶ <https://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/banka-bilgileri/tarihsel-bilgiler/68> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:19:52)

Anadolubank A.Ş.

Bakanlar Kurulunun 11 Ekim 1996 tarih ve 22784(Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 18 Eylül 1996 tarih ve 96/8332 sayılı Kararına istinaden "Anadolubank A.Ş." unvanıyla kurulmuş ve 11 Nisan 1997 tarih ve 4269 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde tescil edilmiştir.¹⁷

Anadolubank A.Ş, 108 şube ve 1.957 personeli ile hizmetlerini sürdürmektedir.

Fibabanka A.Ş.

27 Aralık 2010'da, Credit Europe Bank (Hollanda), Millennium Bank A.Ş.'nin %95'ini satın almıştır. "Millennium Bank A.Ş." 27 Aralık 2010da Credit Europe Bank (Hollanda)'ya satılmıştır. "Millennium Bank A.Ş." unvanı, 25 Nisan 2011 tarihli Olağanüstü Genel Kurul toplantısı sonunda “Fibabanka A.Ş. olarak değiştirilmiş olup, söz konusu karar 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul Ticaret Sicili Müdürlüğü nezdinde tescil edilmiştir. BDDK'nın 11 Kasım 2012 tarih ve 5042 sayılı kararı ile, Fibabanka A.Ş. hisselerinin % 97,63'ünün Fiba Holding A.Ş. tarafından devralınmasına izin verilmiştir.¹⁸

Fibabanka A.Ş.,68 şubesi ve 1.152 personeli ile hizmetleri sürdürmektedir.

Şekerbank T.A.Ş.

Şeker pancarı üreticisi ve şeker sektörünün finansal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla 1953 yılında, "Pancar Kooperatifleri Bankası" adı altında Eskişehir’de kurulmuştur. Daha sonra merkezini Ankara'ya taşımış ve 1956 yılında "Şekerbank T.A.Ş." unvanını almıştır. Bankanın hisse senetleri 1996 yılında halka arz edilmiş, 3 Nisan 1997'de İMKB'de işlem görmeye başlamıştır.¹⁹

Şekerbank T.A.Ş, 312 şubesi ve 4.304 personeli ile hizmetlerini sürdürmektedir.

¹⁷ <https://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/banka-bilgileri/tarihsel-bilgiler/68> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:19:56)

¹⁸ <https://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/banka-bilgileri/tarihsel-bilgiler/68> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:19:52)

¹⁹ <https://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/banka-bilgileri/tarihsel-bilgiler/68> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:20:31)

Tekstil Bankası A.Ş.

Bakanlar Kurulu'nun 31 Ocak 1986 tarih ve 19005 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 24 Eylül 1985 tarih ve 85/9890 sayılı kararına istinaden "Tekstil Bankası A.Ş." unvanıyla İstanbul'da kurulmuştur 23 Mayıs 1990 tarihinden itibaren İMKB'de işlem görmeye başlayan Tekstil Bankası A.Ş. hisselerinin % 24,5'i halka açıktır.²⁰

Tekstil Bankası A.Ş, 44 şubesi ve 838 personeli ile hizmetleri sürdürmektedir.

Turkish Bank A.Ş.

Bakanlar Kurulunun 31 Ağustos 1981 tarih ve 8/3600 sayılı Kararı ile Türkiye'de şube açmasına izin verilen Türk Bankası Grubu, faaliyetlerine, 1982 yılında, Kıbrıs'ta kurulu "Türk Bankası Limited" in İstanbul Merkez Şubelerini açarak başlamıştır.²¹

Turkish Bank A.Ş, 18 şubesi ve 264 personeli ile hizmetlerini sürdürmektedir.

Türk Ekonomi Bankası A.Ş.

Türk bankacılık sektörünün saygın ve ayrıcalıklı finans kurumu olan TEB, bankacılık faaliyetlerine 1927 yılında başlamıştır.²²

Türk Ekonomi Bankası A.Ş, 547 şubesi ve 10.084 personeli ile hizmetlerini sürdürmektedir.

Türkiye Garanti Bankası A.Ş.

1946 yılında Ankara'da kurulan Garanti Bankası, 30 Eylül 2014 tarihi itibarıyla 107,0 milyar ABD Doları'na ulaşan konsolide aktif büyüklüğü ile Türkiye'nin en büyük ikinci özel bankası konumundadır.²³

²⁰ <https://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/banka-bilgileri/tarihsel-bilgiler/68> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:20:37)

²¹ <https://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/banka-bilgileri/tarihsel-bilgiler/68> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:20:39)

²² <http://www.teb.com.tr/teb-hakkinda/tarihce/> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:20:43)

²³ http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakkinda/garantiyi_taniyin/garanti_bankasi_tanitim.page (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:20:47)

Türkiye Garanti Bankası A.Ş., 994 şubesi ve 19.075 personeli ile hizmetlerini sürdürmektedir.

Türkiye İş Bankası A.Ş.

Cumhuriyet döneminin ilk ulusal bankası olan İş Bankası, Atatürk'ün direktifleriyle İzmir Birinci İktisat Kongresi'nde alınan kararlar doğrultusunda 26 Ağustos 1924 tarihinde kurulmuştur. İş Bankası ilk Genel Müdürü Celal Bayar'ın liderliğinde iki şube ve 37 personel ile hizmete başlayan İş Bankası, nominal sermayesi 1 milyon TL'ydi. Bu sermayenin fiilen ödenen 250 bin TL'lik bölümü ise bizzat Atatürk tarafından karşılanmıştır.²⁴

Türkiye İş Bankası A.Ş, 1334 şubesi ve 23.983 personeli ile hizmetlerini sürdürmektedir.

Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.

1944 yılında Türkiye'nin perakende bankacılık odaklı ilk ulusal çaplı özel bankası olarak kurulan Yapı Kredi, aktif büyüklüğü ile Türkiye'nin 4. büyük özel bankasıdır.²⁵

Yapı Kredi Bankası A.Ş, 1006 şubesi ve 17.721 personeli ile hizmetlerini sürdürmektedir.

1.1.3.Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Devredilen Bankalar

Birleşik Fon Bankası A.Ş.

Birleşik Fon Bankası 1958 yılında Çaybank adıyla çay üreticilerine destek olmak amacıyla kurulmuş, 1992 yılında Derbank adını almış, 1997 yılı sonunda Bayındır Grubu bünyesine katılmış ve ünvanı Bayındırbank olarak değiştirilmiştir. 9 Temmuz 2001 tarihinde BDDK'nın kararıyla Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilen bankamızın ünvanı TMSF'nin 7 Aralık 2005 tarihinde aldığı kararla Birleşik Fon

²⁴ <http://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/bizi-taniyin/tarihimiz/o-gunlerden-bugunlere/Sayfalar/o-gunlerden-bugunlere.aspx> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:20:51)

²⁵ <http://www.yapikredi.com.tr/yatirimci-iliskileri/yapi-kredi-hakkinda/tarihce.aspx> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:20:59)

Bankası olarak değiştirilmiştir. Birleşik Fon Bankası'nın yönetim, denetim ve temettü hariç ortaklık hakları TMSF'ye aittir.²⁶

Birleşik Fon Bankası A.Ş, 1 şubesi ve 227 personeli ile hizmetlerini sürdürmektedir.

Bankasya A.Ş.

Türkiye'nin altıncı özel finans kurumu olarak 24 Ekim 1996 tarihinde, Altunizade' deki Merkez Şubesi ile faaliyetlerine başlamış ve 20.12.2005 tarihinde "Asya Finans Kurumu Anonim Şirket"i olan şirket unvanı "Asya Katılım Bankası Anonim Şirketi" olarak değiştirilmiştir.²⁷

1.1.4.Faizsiz Katılım Bankaları

Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.

Türkiye'de faizsiz bankacılık alanındaki finansal kuruluşların ilki ve öncüsü olan Albaraka Türk Katılım Bankası, 1984 senesinde kuruluşunu tamamlayarak 1985 yılının başından itibaren faaliyete geçmiştir. Albaraka Türk faaliyetlerini 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na tâbi olarak sürdürmektedir. Ortadoğu'nun ileri gelen gruplarından Albaraka Bankacılık Grubu (ABG), İslam Kalkınma Bankası (IDB) ve Türk ekonomisine yarım yüzyıldan fazla hizmet veren yerli bir sanayi grubunun öncülüğünde kurulan Albaraka Türk'ün 30.06.2014 tarihi itibariyle ortaklık yapısının içinde yabancı ortakların payı %66,10, yerli ortakların payı %10,48 ve halka açık olan pay ise %23,42'dir.²⁸

Bir tanesi yurtdışında bulunan toplamda 182 şubesi ile Albaraka Türk dış ticaret hizmetleri de vermektedir.

²⁶ <http://www.fonbank.com.tr/Fonbank/Web/trk/index.asp?Altsayfa=Hakkımızda&Baslik=Hakkımızda> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:21:08)

²⁷ <http://www.bankasya.com.tr/yatirimci-iliskileri-kisaca-bank-asya.aspx> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:21:29)

²⁸ http://www.albaraka.com.tr/bizi_taniyin/detay.aspx?SectionID=AvW7CcOUELQIQzFwvBQMfQ%3d%3d&ContentID=SjzafdvjZK8baQMqwSZQQ%3d%3d (Erişim Tarihi 03.05.2014 saat:21:35)

Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş

Kuveyt Türk, 16.12.1983 gün ve 831/7506 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın tespit ettiği esaslara uygun olarak faaliyet göstermek üzere 1989 yılında Özel Finans Kurumu statüsünde kurulmuştur. Mayıs 2006'da ünvanı, Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. olarak değişmiştir.²⁹

Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş

Türkiye Finans Katılım Bankası,Family Finans ve Anadolu Finans kurumlarının birleşmesi ile kurulmuştur. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 30.12.2005 tarih ve 1747 sayılı kararı ile Banka ünvanının Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. olarak değiştirilmesine onay verildi.³⁰

1.2.Yatırım ve Kalkınma Bankaları

Yatırım bankası, sanayi işletmelerinin orta ve uzun vadeli çalışma ve duran varlık yatırımlarını finanslamak için gereksinme duydukları kredileri sağlayan banka olarak bilinir.³¹

Fon sağlama, konsorsiyum, danışmanlık hizmetleri yatırım bankalarının başlıca fonksiyonlarıdır.

Kalkınma bankaları, bir ülkenin kalkınma hamlesinde, diğer bir ifade ile sanayileşmesi çalışmalarında gerekli olan kaynakları yatırımcı firmalara sağlamak amacıyla taşıyan ihtisas bankalarıdır. Kalkınmakta olan ülkelerde olduğu kadar kalkınmış ülkelerin geri kalmış yörelerinde ekonomik aktiviteyi canlandırmak amacıyla bu tür bankaların kurulduğu gözlenmektedir.³²

²⁹ <http://www.kuveytturk.com.tr/tarihce.aspx> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:21:41)

³⁰ <http://www.turkiyefinans.com.tr/tr/hakkimizda/tarihce.aspx> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:21:46)

³¹ <http://notoku.com/kalkinma-ve-yatirim-bankalari-ve-fonksiyonlari/> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:21:59)

³² <http://notoku.com/kalkinma-ve-yatirim-bankalari-ve-fonksiyonlari/> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:03)

Finansman hizmeti vermek, yatırımlara orta ve uzun vadeli fon sağlamak, sermaye piyasasının gelişmesine yardımcı olmak, yeni yatırımlara destek olmak kalkınma bankalarının başlıca fonksiyonlarıdır.

Yatırım ve Kalkınma Bankaları kendi arasında üç gruba ayrılmaktadır.

Tablo 2 Yatırım ve Kalkınma Bankaları

Kamusal Sermayeli Yatırım ve Kalkınma Bankaları
İller Bankası A.Ş.
Türk Eximbank A.Ş.
Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.
Özel Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları
Aktif Yatırım Bankası A.Ş.
Diler Yatırım Bankası A.Ş.
GSD Yatırım Bankası A.Ş.
İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.
Nurol Yatırım Bankası A.Ş.
Taib Yatırım Bank A.Ş.
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.
Yabancı Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankalar
Bank Pozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.
Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş.
Standard Chartered Yatırım Bankası Türk A.Ş.

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

1.2.1.Kamusal Sermayeli Yatırım ve Kalkınma Bankaları

İller Bankası A.Ş.

Bankanın amacı, il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları ve münhasıran bunların üye oldukları mahalli idare birliklerinin finansman ihtiyacını karşılamak, bu idarelerin sınırları içinde yaşayan halkın mahalli müşterek hizmetlerine ilişkin projeler geliştirmek, bu idarelere danışmanlık hizmeti vermek ve teknik mahiyetteki kentsel projeler ile alt ve üstyapı işlerinin yapılmasına yardımcı olmak ve her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlevlerini yerine getirmektir.³³

³³ <https://www.ilbank.gov.tr/index.php?Sayfa=iceriksayfa&icId=284> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:11)

Tablo 3 Kredi Notu

FITCH RATINGS	NOT	GÖRÜNÜM	AÇIKLAMA
Uzun Vadeli Yabancı Para Kredi Notu	BBB-	Durağan	Yatırım yapılabilir seviyedir
Uzun Vadeli Türk Parası Kredi Notu	BBB	Durağan	Kredi değeri "iyi" seviyededir
Ulusal Uzun Vadeli Kredi Notu	AAA	-	En yüksek kredi kalite seviyesidir.
Kısa Vadeli Yabancı Para Kredi Notu	F3	-	Yatırım yapılabilir seviyedir.

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Türk Eximbank A.Ş.

Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş./Türk Eximbank, 31 Mart 1987 tarihli Resmi Gazete 'de yayınlanan 3332 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye istinaden 21 Ağustos 1987 tarihli Resmi Gazete 'de yayınlanan 87/11914 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur.³⁴

Türk Eximbank A.Ş, 2 şubesi ve 512 personeli ile çalışmalarını sürdürmektedir.

Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.

TSKB 1950 yılında, Dünya Bankası, T.C. Merkez Bankası desteği ve ticari bankaların pay sahipliği ile Türkiye'nin ilk özel kalkınma ve yatırım bankası olarak İstanbul'da kuruldu. Banka kurulduğu günden bu yana, derin bilgi birikimi ve müşterilerine geniş yelpazede sunduğu kurumsal bankacılık, yatırım bankacılığı ve danışmanlık alanlarındaki hizmetleri ile Türkiye'nin sürdürülebilir büyümesine destek veriyor.³⁵

Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş, 1 şubesi ve 651 personeli ile çalışmalarını sürdürmektedir.

³⁴ <http://www.eximbank.gov.tr/TR,5/hakkimizda.html> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:14)

³⁵ <http://www.tskb.com.tr/tr/hakkimizda> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:15)

1.2.2.Özel Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları

Aktif Yatırım Bankası A.Ş.

1999 yılında Çalık Holding bünyesinde kurulan banka bugünkü adını 2008 yılında almıştır. Faaliyet gösterdiği alanlar perakende, yatırım ve bölgesel bankacılıktır.

Banka, yeniden yapılanmaya başladığı 2006'dan bu yana 93 kat büyümüştür. Aktif Bank bugün konvansiyonel bir şube ağı bulunmadan ürün ve hizmetlerini sunan, yılda 150,000 civarında kredi veren, 700,000 para transferi gerçekleştiren bir kurum haline gelmiştir.³⁶

Aktif Yatırım Bankası A.Ş, 8 şubesi ve 693 personeli ile çalışmalarını sürdürmektedir.

Diler Yatırım Bankası A.Ş.

Diler Yatırım Bankası A.Ş, tek şubesi ve 20 personeli ile faaliyet göstermektedir.

GSD Yatırım Bankası A.Ş.

1998 yılında kurulan banka tek şubeli ve 26 personeli olmak üzere faaliyet göstermektedir.1999 yılında yatırım bankacılığı lisansını almıştır.

İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.

Türkiye’de menkul kıymetlerinin alım satım işlemlerinin takası (sermaye piyasalarında gerçekleştirilen alım satım işlemlerinden doğan menkul kıymetlerin teslimi ve bedellerin ödenmesine ilişkin taahhütlere ait işlemlerin yapılması), 1986-1988 yıllarını kapsayan dönem içerisinde aracısız olarak işlem tarafları arasında gerçekleştiriliyordu. Bankanın en büyük ortağı olan İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’nın (İMKB) unvanının Borsa İstanbul A.Ş. (BİAŞ) olarak değişimine paralel olarak Takasbank unvanı da, 11 Nisan 2013 tarihinden itibaren “İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.- Takasbank” olarak değiştirilmiştir³⁷

Bir şubesi ve 255 personeli ile faaliyet göstermektedir.

³⁶ <http://www.aktifbank.com.tr/306.aspx>(Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:19)

³⁷ <https://www.takasbank.com.tr/tr/Sayfalar/Tarihce.aspx> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:24)

Nurol Yatırım Bankası A.Ş.

Banka 1966 yılında kurulmuş olup bir şubesi ve 36 personeli ile faaliyet vermektedir. Merkezi Ankara'dadır. Faaliyet gösterdiği alanlar Kurumsal Bankacılık, Yatırım Bankacılığı, Hazine ve Finansal Kuruluşlardır.

Taib Yatırım Bank A.Ş

1987 yılında kurulan banka, bir şubesi ve 29 personeli ile çalışmalarına devam etmektedir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.

1950 yılında kurulan banka, Türkiye'nin ilk özel yatırım ve kalkınma bankasıdır. Bankanın kuruluş amacı Türkiye'de sanayiye desteklemektir.

1.2.3.Yabancı Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları

Bank Pozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.

Bank Pozitif bireylere ve kurumlara yönelik bankacılık hizmetleri sunan Türkiye'de kurulmuş bir bankadır. Bank Pozitif, klasik bankalardan farklı olarak tüketici kredilerini teknolojik kanallar üzerinden sunan, bu konuda Türkiye'de lider ve yenilikçi bir bankadır.³⁸

Bank Pozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş., bir şubesi ve 133 personeli ile çalışmalarına devam etmektedir.

Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş.

Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş.'nin ("Banka") Tat Yatırım Bankası A.Ş. olarak kurulmasına 7 Ağustos 1991 tarih ve 1991/2066 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla izin verilmiş, söz konusu karar 15 Ekim 1991 tarihli Resmi Gazete 'de yayımlanmış, 6 Şubat 1992 tarihinde tescil edilmiş ve "Ana Sözleşme" 12 Şubat 1992 tarihinde Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanmıştır. Banka'nın mevduat kabul etme yetkisi

³⁸ <http://www.bankpozitif.com.tr/Tr/BizKimiz> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:31)

bulunmamaktadır ve yatırım bankası statüsündedir. Banka'nın merkezi İstanbul'dadır ve şubesi bulunmamaktadır.³⁹

Standard Chartered Yatırım Bankası Türk A.Ş.

1990 yılında kurulan banka bir şubesi ve 31 personeli ile çalışmalarına devam etmektedir.

1.3. Yabancı Sermayeli Yatırım Bankaları

Tablo 4 Yabancı Sermayeli Yatırım Bankaları

Türkiye'de Kurulmuş Yabancı Sermayeli Bankalar
Alternatif Bank A.Ş.
Arap Türk Bankası A.Ş.
Burgan Bank A.Ş.
Citibank A.Ş.
Denizbank A.Ş.
Finans Bank A.Ş.
HSBC A.Ş.
ING Bank A.Ş.
Odeabank A.Ş.
T-Bank A.Ş.
Türkiye'de Şube Açan Yabancı Sermayeli Bankalar
Bank Mellat
Habib Bank Limited
The Royal Bank of Scotland PLC.
JP Morgan Chase Bank N.A.

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

1.3.1. Türkiye'de Kurulmuş Yabancı Sermayeli Bankalar

Alternatif Bank A.Ş.

Hazine'nin 20 Şubat 1992 tarih ve 8488 sayılı yazısı ile bankacılık işlemlerine başlama izni verilmiş, 24 Şubat 1992 tarihinde ise faaliyetlerine başlamıştır. Bankanın hisseleri 3 Temmuz 1995 tarihinde İMKB'de işlem görmeye başlamıştır. 1996 yılında hisselerinin % 80'i satın alınarak Anadolu Grubuna geçmiştir. Alternatifbank A.Ş.'nin çoğunluk hisseleri BDDK'nın 1 Temmuz 2013 tarih ve 20008792.24.1-16586 sayılı izni ve 18

³⁹ <http://www.ml.com.tr/> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:36)

Temmuz 2013 tarih ve 18/A sayılı Yönetim Kurulu kararı ile hakim ortak Anadolu Grubu şirketleri tarafından Katar sermayeli Commercial Bank of Qatar'a (CBQ) devredilmiştir. Banka özel sermayeli mevduat bankaları grubundan yabancı sermayeli mevduat bankaları grubuna geçmiştir.⁴⁰

Alternatif Bank A.Ş,73 şubesi ve 1.280 personeli hizmet vermektedir.

Arap Türk Bankası A.Ş.

1977 yılında kurulan bankanın temel amacı, ticareti attırmak ve ticari ilişkileri desteklemektir.Arap Türk Bankası A.Ş,7 şubesi ve 283 personeli ile hizmetlerini sürdürmektedir.

Burgan Bank A.Ş.

Tekfen Yatırım Finansman Bankası A.Ş. adıyla 1989 yılında kurulan banka, kısa sürede kurumsal bankacılık ve yatırım bankacılığı alanlarında sektörün önde gelen bankaları arasında yerini almıştır. Gerekli yasal değişikliklerin tamamlanmasını takiben 28 Ocak 2013 tarihinden itibaren Bankanın unvanı Burgan Bank A.Ş. olarak kullanılmaya başlanmıştır.⁴¹

1192 yılında kurulan banka,60 şubesi ve 954 personeliyle hizmetlerini sürdürmektedir

Citibank A.Ş.

Citibank A.Ş, 1980 yılında Citibank N.A olarak Türkiye’de faaliyete başlamıştır.2003 yılında da BDDK’nın verdiği kararla Citibank A.Ş. olarak kurulmuştur.

Citibank A.Ş, 8 şubesi 462 personeliyle çalışmalarını sürdürmektedir.

Denizbank A.Ş.

1938 yılında kurulan bankanın temel amacı, Türk denizcilik sektörüne destek sağlamaktır. Denizbank A.Ş, 709 şubesi ve 13.182 personeli ile hizmet vermektedir.

⁴⁰ <https://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/banka-bilgileri/tarihsel-bilgiler/68> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:42)

⁴¹ <http://www.burgan.com.tr/hakkimizda/bizi-taniyin> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:45)

Finans Bank A.Ş.

Finansbank,1987 yılında Hüsni Özyeğin tarafından kurulmuştur .Kurumsal bankacılık, bireysel bankacılık, şube bankacılığı, mobil bankacılık gibi birçok alanda faaliyet göstermektedir.

Finansbank A.Ş, 673 şubesi ve 13.759 personeli ile hizmetlerine devam etmektedir.

HSBC A.Ş.

HSBC Bank A.Ş. Türkiye pazarına giren ilk İngiliz banka oldu. Midland Bank A.Ş. olarak %100 yabancı sermaye ile İstanbul'da kurulmuştur. Türkiye'de 1990 yılından itibaren Kurumsal Bankacılık alanında ve sermaye piyasaları alanlarında faaliyet gösteren HSBC Bank A.Ş., 1997 yılından bu yana, kapsamlı ürün yelpazesi ile Bireysel Bankacılık hizmetleri sunmaya başlamıştır.⁴²

Banka,311 şubesi ve 5.690 personeliyle hizmetlerine devam etmektedir.

ING Bank A.Ş.

2007 yılında Oyak Bank'ın bütün hisseli 19 Haziran 2007 tarihinde ING Grubu ile Oyak Grubu, Oyak Bank'ın %100 hissesinin ING Grubu'na satışı konusunda anlaşmaya varmış, 14 Aralık 2007 tarihinde alınan BDDK onayının ardından 24 Aralık 2007 tarihinde satış işlemleri tamamlanarak Oyak Bank ING Grubu çatısı altına girmiştir. 7 Temmuz 2008'de de ING Bank Türkiye bireysel ve kurumsal müşterilerine dünya standardında finansal hizmetler sunmaya başlamıştır.⁴³

ING Bank A.Ş, 327 şubesi ve 5.858 çalışanı ile hizmet vermektedir.

Odeabank A.Ş.

15 Mart 2012 yılında kurulan banka yine 2012 yılı Ekim ayında BDDK'dan faaliyet iznini almış, Kasım 2012 de ilk şubesini, Aralık ayında da ikinci ve üçüncü şubesini açmıştır.

⁴² https://www.hsbc.com.tr/tr/HSBC_hakkinda/HSBC_turkiye/ (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:49)

⁴³ <http://www.ingbank.com.tr/tr/ingbank/hakkimizda/tarihce> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:53)

Odea Bank A.Ş,45 şubesi ve 1.282 personeli ile hizmetlerini sürdürmektedir.

T-Bank A.Ş.

1191 yılında kurulan banka özellikle KOBİ bankacılığı alanda faaliyet göstermektedir.31 şubesi ve 591 personeli ile hizmet vermektedir.

1.3.2.Türkiye’de Şube Açan Yabancı Sermayeli Bankalar

Bank Mellat

1982 yılında kurulan banka,3 şubesi ve 48 personeli ile hizmet vermektedir.

Habib Bank Limited

1983 yılında kurulan tek şubeli bir bankadır.

The Royal Bank of Scotland PLC.

1921 yılında kurulan bankanın genel merkezi Etiler’dedir.

JP Morgan Chase Bank N.A.

1984 yılında kurulan bankanın genel merkezi Levent’tedir. Bir şubesi ve 64 personeli ile hizmet vermektedir.

Tablo 5 Bankaların Para Akışı

	TOPLAM TL	YP	TL
BANKALAR PARAYI NEREDEN BULUYOR?			
Öz Kaynaklar	218	3	215
Mevduat	991	385	606
Bankalara Borçlar	265	230	35
Merkez Bankasına Borç	20	0	20
Repo	130	51	79
İhraç Edilen Tahvil-Bono	77	47	30
Diğer Kaynaklar	150	73	77
BANKALAR PARAYI NASIL KULLANIYOR?			0
Krediler	1.145	322	823
Menkul Kıymetler	291	61	230
Merkez Bankasından Alacaklar	30	17	13
Bankalardan Alacaklar	54	36	18
TCMB Zorunlu Karşılıklar	173	173	0
İştirakler	25	8	17
Sabit Kıymetler	16	0	16
Diğer Kullanımlar	117	22	95

Kaynak: Güngör Uras – Bankalar Parayı Nereden Buluyor?-BDDK

2.KREDİ İŞLEMLERİ, KREDİ KULLANDIRMA İLKELERİ, KREDİLERİN SINIFLANDIRILMASI

2.1.Kredi İşlemleri

Bankaların faaliyetleri arasında oldukça önem taşıyan krediler, Türkiye'deki firmalar içinde yine oldukça büyük bir önem arz etmektedir. Finansal düzen için de faaliyetlerini sürdüren firmaların tamamı mali yapılarını koruyabilmek ve bilançolarını dengeli bir şekilde yürütebilmek için kredi kullanmak zorundadırlar.

Türkiye'deki firmaların %80'ini KOBİ'ler oluşturmaktadır.⁴⁴ Bankaların kredi kullanım şartlarını zorlaştırması, KOBİ'leri olumsuz yönde etkilemiş ve bu durumda birçok küçük işletmenin iflas etmesine yol açmıştır.

Kredi işlemlerinde öncelikle kredilerle ilgili temel bilgilere değinelim.

- Kredi nedir?
- Kredinin unsurları nelerdir?
- Kredinin İşlevleri nelerdir?
- Kredinin kaynakları nelerdir?

2.1.1.Kredinin Tanımı

Kredi ile ilgili günümüze kadar birçok tanımlama gelmiştir. Bunlardan biri credere sözcüğünden gelen 'güvenme, inanma' sözcüğüdür.

Kredi, eldeki para ile gelecekte ele geçecek paranın mübadelesi, başka bir deyimle, para ile ödeme vaaadinin değiştirilmesidir. Yani kredi, bugünkü mallarla gelecekteki malların değiştirilmesi ile sonuçlanır. Bu yüzden kredi, eldeki mallarla gelecekte ele geçecek malların mübadelesi şeklinde de düşünülebilir.⁴⁵

⁴⁴ Kaan Balkaş, **Kredi Kavramı ve Sektör Bilgilerine Göre Türkiye'deki Belli Başlı Sektörlerin Analizi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2004 s.10

⁴⁵ Avni ZARAKOLU, **Bankacılar İçin Para ve Kredi Bilgisi**, 2003 s.51

Başka bir tanımda kredi, belirli miktardaki bir satın alma gücünü belirli bir süre için ve iade edilmek vaadi ile bir bedel (faiz) karşılığında tüzel veya gerçek kişinin emrine verilmesi olarak tanımlanır.⁴⁶

Kredi yönetiminde dört önemli adım vardır. Bunlar;⁴⁷

- Riskin değerlendirilmesi,
- Karar verme,
- Riskin izlenmesi,
- Riskin kontrol edilmesi

Riski değerlendirilmesi, krediyi alan taraf ile (müşteri),krediyi veren taraf (banka vb.) arasında gerçekleşmektedir. Kısacası, krediyi alan tarafın yani müşterinin krediyi ödeyememesidir.

Bankalar, kredilendirme işlemlerinde karar verirken güven ilkesi üzerine çalışmaktadırlar. Bunu da göz önünde bulundururlarken tüm ürünlerini en iyi şekilde tanımak zorundadırlar. Bu da krediyi alan tarafı daha objektif şekilde tanımalarını ve karar vermelerini sağlamaktadır.

Bankalar, kredi risklerini süreklilik içinde izlemektedirler. Ayrıca da riskin izlenmesi bankalar açısından çok önemli olduğu için buna yönelik sistemlerinin olması zorunludur. Yani hem bireysel kredilerde hem de diğer tüm faaliyetleri için bu sistemi kullanmaları bankaları rahatlatıcı bir durumdur.

Kredi kuruluşları, kredi riskini her zaman göz önün bulundurarak gerekli kontrol sistemini kurmak zorundadırlar. Kredi riskine maruz kalmalarına karşın kredi riskini tekrar tekrar gözden geçirmek zorundadırlar.

⁴⁶Birgül Şakar, **Banka ve Kredileri Yönetimi**, 2006 s.2

⁴⁷ Erkan POYRAZ, **Türk Bankacılık Sektöründe Kredi Kullandırma ile Karlılık Arasındaki İlişki**, 2012 s.3

2.1.2.Kredinin Unsurları

Kredi işleminin var olması için aşağıdaki unsurların da oluşması gerekir. Özellikle güven, zaman ve risk kredinin olmazsa olmaz unsurlarındandır. Bu üç unsurla birlikte kredinin diğer unsurlarını da teker teker inceleyelim.

- Zaman: Kredi işlemlerinde belli bir süre sonra krediyi alan taraf geri ödemeyi yapmak zorundadır. Zaman unsuru ile risk unsuru doğru orantılıdır. Zaman yani vade ne kadar uzarsa riskte o kadar artar. Vadesi olmayan bir işlemde kredi işlemi yapılamaz. Bu yüzden kredi işleminde süre çok önemli unsurdur.

Kredi türlerine göre zaman yani vade incelenebilir. Örneğin; nakit kredilerde vade, banka ve müşterinin ortaklaşa aldığı bir tarihtir. Ancak kredi türü gayrinakit kredi ise, banka kredi işlemi yaparken vadeye kadar geçen süreçte karşısına çıkabilecek her türlü risk dikkate almaktadır.⁴⁸

- Güven: Krediler, belli bir süre sonunda geri alınmak şartıyla kullanılırlar. Bu yüzden de krediyi veren tarafla krediyi alan taraf arasında güven olması çok önemlidir. Bankalar, kredi talebinde bulunan tüzel veya gerçek kişiler için çeşitli araştırmalar yapmaktadır. Müşteri istihbaratı, kredi limiti, geri ödeme gücü, kullanılacak olan kredinin nerede ve ne amaçla kullanılacağı gibi.⁴⁹ Bankaların yaptığı bu araştırma sonucu olumlu çıkarsa krediyi kullanırlar.

Krediyi alan tarafın, bankaların veya finansal kuruluşların karşısında bir saygınlığı ve itibarı olmalıdır.

- Risk: Kredi riski, tek yönlü olduğundan sadece krediyi veren taraf riske maruz kalır. Riskin genel tanımı, krediyi veren tarafın verdiği ödünç paranın geri ödenmesine kadar olan sürede doğacak tehlikelerdir. Bankalar risk ile karşılaşmaları durumunda bu durumu telafi etmek zorundadırlar. Bunu da yaparken müşteriye yansıtmak durumundadırlar. Yani şöyle ki, müşterinin

⁴⁸ Songül Yılmaz, **Ticari Bankalarda Kredi Portföyü ve Kredi Riski Yönetimi-Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama**, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Finans ve Bankacılık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, s.8

⁴⁹ Songül Yılmaz, **Ticari Bankalarda Kredi Portföyü ve Kredi Riski Yönetimi-Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama**, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Finans ve Bankacılık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, s.10

durumuna göre kredi anapara, faiz ve yapılacak olan diğer giderleri teminata alırlar. Bu teminatlarda müşterinin sahip olduğu kıymetlerdir. İpotek, gayrimenkuller vb.

- Gelir: Bankalar, varlıklarını devam ettirebilmek, ülke ekonomisine katkıda bulunabilmek, günümüz koşullarına ayak uydurabilmek, yaptığı giderleri karşılayabilmek gibi nedenlerle kar elde etmek zorundadırlar. Kredilerde bankaların kar elde etmeleri için en önemli unsurlarındandır. Faiz ve komisyon kredinin olmazsa olmazı en önemli unsurudur. Bankalarda topladıkları bu faiz ve komisyonları kara dönüştürerek gelir elde ederler.

2.1.3.Kredinin İşlevleri

Kredinin işlevleri üç ana grupta incelenmektedir:⁵⁰

- Ekonomideki atıl ve dağılık fonlar yani sermaye ve tasarruflar kredi işlemleri sayesinde ekonomik hayata kazandırılmaktadır. Bazı fonlar sahipleri tarafından kullanılmaz. Kullanılmayan bu fonlar da kredi olarak can bulmaktadır. Bu da ekonomide arz ve talep olarak kendisini göstermekte ve yayılmaktadır. Böylece ekonomin gelişmesine yardımcı olur.
- Sermaye birikimi, krediler sayesinde artar. Krediyi kullanan gerçek veya tüzel kişiler ihtiyaç duydukları sermayeyi kredi kullanma yoluyla elde ederler. Vadesi geldiğinde de krediyi geri öderler ve böylelikle sermaye birikimini elde etmiş olurlar.
- Kredi işlevinin diğer önemli bir adımı da tedavül faaliyetini yerine getirmesidir. Böylelikle ticari faaliyetler hız kazanır ve para ekonomisi gelişir.

Kredi işlevlerini üç ana grupta inceledik. Şimdi de birer madde halinde diğer işlevlerine değinelim.⁵¹

⁵⁰ Aras, 1996 s.5

⁵¹ Birgül Şakar, **Banka Kredileri ve Yönetimi**, 2006 s.4

- Birikimleri sermayeye dönüştürür.
- Girişimcilerin birikimleri kullanmasına katkıda bulunur.
- Ekonomik faaliyetlere hız vererek ekonomik hayatın gelişmesine katkıda bulunur.
- Oluşan arz ve talebin dengeli olarak yürütülmesini sağlar.
- Oluşan sermayenin ne şekilde ve nasıl dağılım yapılması gerektiğini düzenler.
- Ticari faaliyetleri düzenler ve düzenli bir şekilde ilerlemesine yardımcı olur.

2.1.4.Kredinin Kaynakları

Bankalardaki kredi işlemleri Öz kaynaklar, yabancı kaynaklar ve teknik kredi kaynakları olmak üzere üç grupta incelenir.

Ödenmiş ve ayrılmış sermaye ile yedek akçeler Öz kaynakları oluşturmaktadır. Bankaların kullandıkları kredilerin Öz kaynak oranları düşüktür. Bunun nedeni de sabit değerlere yatırım yapmalarıdır.

Öz kaynakları detaylı olarak inceleyelim.⁵²

- Ödenmiş sermaye,
- Yedek akçeler,
- Karşılıklar
- Dağıtılmış karlar,
- Fonlar
- Birikmiş amortismanlar
- Ayrılmış sermaye

Yabancı kaynaklar, bankaların kullandıkları kredilerden ve bu kredilerden topladıkları atıl fonlardan yani mevduatlardan oluşur. Bu fonlar en çok müşterilerin bankalara yatırdıkları paralardan elde edilmektedir. Bunun sebebi ise, müşterilerin bankalara yatırdıkları paralardan zorunlu karşılık ayrılmasıdır.

⁵²Birgül Şakar,**Banka Kredileri ve Yönetimi**,2006 s.5

Yabancı kaynakları detaylı olarak inceleyelim.⁵³

- Mevduat,
- Merkez Bankası, yurtiçi ve yurtdışından bankalarından elde edilen krediler,
- İhracat akreditifleri
- Dağıtılacak karlar,
- Yatırım fonları
- Bilançonun pasifinde yer alan borçlar

olarak karşımıza çıkar.

Bankanın teknik kredi kaynağı ise, bankada hesabı olmayan şahıslar adına doğan alacaklarla, bankaya gelen paraların kaydına mahsus, muhtelif alacaklar hesabının devamlı şekilde alacak bakiyesi göstermesi halinde kullanılan kısımdır.⁵⁴ Borçlu cari hesaplar ile alacaklı cari hesapların faiz ödemelerindeki farklılık da kredi kaynağı olarak kullanılabilir.⁵⁵

Banka bilançolarında kredi kaynakları(öz kaynaklar, yabancı kaynaklar ve teknik kredi kaynağı) pasifler tarafında yer alırken, bankaların kullandığı kaynaklar aktifler tarafında yer alır.

⁵³Birgöl Şakar, **Banka Kredileri ve Yönetimi**,2006 s.7

⁵⁴Erez, 1975 s.215

⁵⁵Parasız, 2000 s.138

2.2. Kredi Kullandırma İlkeleri

Bankalar, kredileri kullandırma kararını aldıktan sonra birtakım prensiplere önem verirler. Bu prensipler:

Tablo 6 Kredi Kullandırma İlkeleri

Güvenlik İlkesi
Akışkanlık İlkesi
Verimlilik İlkesi

Kaynak: Birgül Şakar, Banka Kredileri ve Yönetimi,2006

2.2.1.Güvenlik İlkesi

Bankalar kredi verirken gerekli araştırmaları yapıp krediyi kullanan gerçek veya tüzel kişiler hakkında mali analiz raporu hazırlarlar. Bu raporun hazırlanma amacı, kredinin ne zaman geri ödeneceği konusunda krediyi kullananla banka arasında güven oluşmasını sağlamaktır.

Güvenlik ilkesinin sağlanması için dikkat edilmesi gereken bazı unsurlar vardır. Bu unsurları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz;⁵⁶

- Verilen kredinin geri dönüşünün olması için gerekli önlemlerin alınması,
- Bankaların veya kredi kuruluşlarının, krediyi vermeden önce krediyi kullanacak olan gerçek veya tüzel kişiler hakkında detaylı istihbarat yapılması,
- Alınan teminatların verilen kredi türüne göre uygun olması,
- Verilen kredinin kontrolünün yapılması, yani krediyi alan gerçek veya tüzel kişinin kullandığı krediyi amacına uygun olarak kullanıp kullanmadığının izlenmesi,
- Krediyi veren kuruluşun alacağı teminatları eksiksiz olarak tamamlaması gerekir.

Bankalar kredi verirken, verdikleri kredileri farklı sektörlerde kullandırır. Bu da bankaların almış olduğu risk en aza indirir. Kredilerin tek bir sektörde kullandırılması bankaların almış olduğu riski arttırır.

⁵⁶ Türkiye İş Bankası, 1990 s.48

2.2.2.Akışkanlık İlkesi

Bankaların kullandırdıkları krediler kısa, orta ve uzun vadeli kredilerdir. Kısa süreli krediler bankalar için daha karlı, riski daha az ve daha likit olur.

Akışkanlık ilkesi, kredinin kısa vadeli olması yani kısa sürede ödenmesi, kredi hareketlerinin olması ve kredinin dolu ve donuk olarak kalmamasını ifade eder.⁵⁷

Akışkanlık ilkesinin sağlanması için dikkat edilmesi gereken bazı unsurlar vardır. Bu unsurları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.⁵⁸

- Kredilerin kredi kuruluşları tarafından kısa vadeli olarak verilmesi ve verilen kredilerin geri dönüşünün de kısa vadeli olması,
- Riskin belli bir sektöre değil de birden fazla sektöre dağıtılmasının sağlanması,
- Teminata alınacak olan kıymetlerin hareketli olması, yani senet, çek, nakit blokaj gibi kıymetlerin alınması,
- Teminata hazır senedin alınmaması, alınan senet ve çeklerin vadelerinin de kredi vadesi ile uyumlu olması,
- Kullanılan kredinin kullanma amacına göre kısa vadeli olarak kullanılması sağlanmalıdır.

2.2.3.Verimlilik İlkesi

Verimlilik ilkesi, bankanın maksimum gelir etmesini sağlayan bir ilkedir. Maksimum gelir de, kar oranı diğer kredilere göre yüksek olan kredilerin kullanılması ve kullanılan kredilerden faiz ile birlikte komisyon ve BSMV gibi diğer gelirlerinde sağlanmasından oluşur.

Verimlilik ilkesiyle beklenen birtakım amaçlar vardır. Bunlar;⁵⁹

- Bankaya gelir sağlayacak olan kredilere ve müşterilere öncelik verilmesi,

⁵⁷ Ömer Emre Tokel, **Kredi Risk Modelleri Kullanılarak Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı,2004 s.23

⁵⁸ Birgül, Şakar, **Banka Kredileri ve Yönetimi**,2006 s.13

⁵⁹ Birgül, Şakar, **Banka Kredileri ve Yönetimi**,2006 s.14

- Rotatif krediler gibi daha fazla gelir sağlayan kredileri daha fazla gelir sağlayan müşterilere kullanılması,
- Bankaların kredi verdikleri gerçek veya tüzel kişilerinin kredi işlemleri dışındaki işlemleri içinde kendi bünyelerine çekmeye çalışmalıdırlar
- Kullanılan kredilerden faiz ile birlikte komisyon ve BSMV gibi diğer gelirlerinden de yararlanmaları gerekir.

Kredi verimliliğini oluşturan diğer işlemler;

- Faiz geliri
- Komisyon geliri,
- Havale ve EFT işlemleri,
- Yurtdışı transfer işlemleri,
- Takasa verilen çekler,
- Tahsile verilen senetler vb.

gibi işlemler kredinin verimliliğini arttıran işlemlerdir.

2.3. Kredilerin Sınıflandırılması

Krediler gruplara ayrılırken yedi ayrı grupta incelenmektedir.

2.3.1. Nitelikleri Açısından Sınıflandırma

Nakit Krediler: Bankalar müşterilerine verdikleri krediyi nakit olarak verirler ve nakit olarak verdikleri bu kredi karşılığında faiz ve verdikleri kredi türüne göre de faiz ile birlikte komisyon alırlar. Nakit kredilerin diğer adı plasman olarak geçer. Nakit krediler üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar;⁶⁰

- Açık ve tek imzalı nakit krediler
- Çift imzalı nakit krediler
- Maddi teminatlı nakit krediler

⁶⁰ Seval, a.g.e., s.73

Ayrıca bankalar tarafından kullanılan nakit krediler de aşağıdaki gibidir.

- Borçlu Cari Hesap Kredisi
- İştirak Kredileri
- Senet Karşılığı Avans Kredileri
- Döviz Endeksli Krediler
- Emtia-Ürün ve Mal Karşılığı Krediler
- Mevduat Karşılığı Krediler
- Taksitli Ticari Krediler
- Ticari İşletme Rehini Karşılığı Krediler
- İpotek Karşılığı Krediler
- Taahhüt Rehini Karşılığı Krediler

Gayrinakdi Krediler: Gayrinakdi, krediler bir anlamda bankanın karşı tarafa kefil olmasıdır. Alınan bir borcun ödenmesi, bir işin yapılması veya bir malın teslimi konusunda banka garanti verir. Bunlar yapılmazsa yani borç ödenmezse banka alacaklıyı bütün zararını karşılamak zorunda kalır.⁶¹Gayrinakdi krediler de faiz yoktur.Sadece komisyon alınır.

Gayrinakdi krediler dört gruba ayrılmaktadır. Bunlar;⁶²

- Teminat Mektupları
- Harici Garantiler
- Kabul-Aval Kredisi
- İthalat Akreditifleri

2.3.2.Vadeleri Açısından Sınıflandırma

Vadeleri açısından kredileri kısa vadeli, orta vadeli ve uzun vadeli krediler olarak üç grupta incelenmektedir.

⁶¹ Tanju Eski Bankacılık Uzmanı, **Kredi İşlemleri**,2013 s.19

⁶² Birgül Şakar,**Banka Kredileri ve Yönetimi**,2006 s.52

- **Kısa Vadeli Krediler:** Vadesi 1 yıla kadar olan kredilerdir.
- **Orta Vadeli Krediler:** Vadesi 1 yıl ile 5 yıl arasında olan kredilerdir.
- **Uzun Vadeli Krediler:** Vadesi 5 yıldan uzun olan kredilerdir.

Kredinin uzun vadeli olması bankanın daha büyük bir riske almasını sağlar. Kısa vadeli krediler bankalar için her zaman daha avantajlıdır.

2.3.3. Teminatları Açısından Sınıflandırma

- **Teminatsız (Açık) Krediler**

Müşteriden sadece imza alınarak verilen kredilerdir. Başka herhangi bir şekilde bir teminat istenmez. Bu da bankanın, müşterinin itibarına güvendiğini gösterir.

- **Teminatl (Güvenceli) Krediler**

Kredi verilen müşteriden imzası dışında ek güvenceler de istenen ve buna göre açılan kredilerdir. Teminatl krediler iki gruba ayrılmaktadır. Bunlar;

- ✓ **Kefalet Karşılığı Krediler (Şahsi Teminatl Krediler):** Bankanın müşterinin imzası dışında kefalet isteyerek kullandığı kredilerdir. Bu krediler, bir ya da daha fazla kişinin kefaleti ile kullanılır.

Kefaletinde türleri vardır. Bunlar;⁶³

- Adi Kefalet
- Müteselsil Kefalet
- Birlikte Kefalet
- Rücua Kefalet

Adi Kefalet: Kanunun kefil koruduğu kefalet türüdür. Adi kefalette, banka kefile başvurmadan önce asıl borçluyu takibe alır.

Müteselsil Kefalet: Alacaklının kefil ya da borçlu fark etmeden başvurduğu kefalet türüne müteselsil kefalet denir. Bankalar en çok bu kefalet türünü tercih ederler. Çünkü müteselsil kefalet bankalar için en az risk taşıyan kefalet türüdür.

⁶³ Birgül Şakar, **Banka Kredileri ve Yönetimi**, 2006 s.54

Birlikte Kefalet: Birlikte kefalet türünde, birden fazla kefil bulunur ve birden fazla kefile birlikte borçta bölünebilir bir hal alır. Birden fazla kefile bölünen bu borca kefil olur.

Rücu Kefalet: Rücu kefalet türünde, kefile kefil olunur.

2.3.4.Kaynakları Açısından Sınıflandırma

Krediler kaynakları açısından iki gruba ayrılmaktadır. Bunlar ‘‘Banka Kaynaklı Krediler’’ ve ‘‘Banka Kaynaklı Olmayan (Banka Dışı Kaynaklı Krediler)’’ dir.

- **Banka Kaynaklı Olmayan(Banka Dışı Kaynaklı Krediler):**Banka dışı kaynaklı kredilere örnek olarak Merkez Bankası (TCMB) veya Eximbank kredileri gösterilebilir.
- **Banka Kaynaklı Krediler:** Bankanın kendi kaynaklarından kullanılan kredilerdir. Bankanın kendi özkaynakları, topladıkları mevduat, banka kaynaklı kredilere örnek olarak gösterilebilir.

2.3.5.Kullanım Amacı Açısından Sınıflandırma

Krediler kullanım amacına dört ana gruba ayrılmaktadır. Bunlar;

- **Tüketici Kredileri:** Tüketici kredisi herhangi bir ticari amaç taşımayan, sadece kişilere yönelik hizmet sunan kredi türüdür. Tüketici kredisi halk arasında ‘Taksitli Bireysel Kredi’ olarak bilinir. Tüketici kredileri, krediyi kullanan kişinin maaşından kesilir ve bu kredi türünde banka tarafından müşteriye taksitli bir geri ödeme planı hazırlanarak bilgi verilir.⁶⁴

Bankalar, tüketici kredilerini ticari kredilere nazaran daha çok tercih ederler. Çünkü tüketici kredileri, kısa ve orta vadeli kredileri kapsamına dahil etmektedir. Tüketici kredileri de kendi arasında üç grupta sınıflandırılır. Bunlar,⁶⁵

⁶⁴ Arzu İmren, **Tüketici Kredileri-Türkiye’den ve Dünya’dan Örnekler**,1994

⁶⁵ Arzu İmren, **Tüketici Kredileri-Türkiye’den ve Dünya’dan Örnekler**,1994

a)Taksitle Geri Ödemeli Tüketici Kredileri

b)Teminatsız Taksitle Geri Ödemeli Tüketici Kredileri

c)Teminatlı Taksitle Geri Ödemeli Tüketici Kredileri

- ✓ Dolaysız Teminatlđ Taksitle Geri Ödemeli Tüketici Kredileri
- ✓ Dolaylı Teminatlđ Taksitle Geri Ödemeli Tüketici Kredileri

• **İşletme Kredileri:** İşletmelere faaliyetlerini sürdürmek için kullanılır.

• **Bireysel Krediler:** Kişilerin şahsi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla verilen Kredilerdir. Konut Kredileri, araç kredileri ve diğerkrediler bireysel kredilere örnektir.

Konut Kredileri, bireylerin bir gayrimenkul sahibi olabilmeleri için bankalar tarafından açılan kredilerdir.

Araç Kredileri, bireylerin araç sahibi olabilmeleri için (sıfır veya ikinci el) bankalar tarafından açılan kredilerdir.

Diğerkrediler ise, bankalar tarafında eğitim kredisi, seyahat kredisi,öğrenim kredisi,evlilik kredisi vb. gibi isim verilen kredilerdir.

• **Yatırım Kredileri:** İşletmelerin arsa, bina vb. gibi maddi duran varlıklar kapsamına giren finansman ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bankalar tarafından açılan kredilerdir.⁶⁶

- ✓ Yatırım Kredileri, TL veya YP olarak kullanılabilir.
- ✓ Faiz, sabit veya değışken olabilir. Faizin sabit veya değışken olması da Libor ve Euribor'a göre belirlenir.
- ✓ Yatırım kredileri 10 yıl vadeli olarak kullanılır ve bu 10 yılın, 3 yılı ödemesizdir.
- ✓ Faiz, ödemesiz dönemde 3 veya 6 ayda bir tahsil edilir.

⁶⁶ <http://www.halkbankkobi.com.tr/channels/Urun-ve-Hizmetlerimiz/Orta-ve-Uzun-Vadeli-Yatirim-Kredileri--OUV-/1334> (Erişim Tarihi 16.05.2015 saat:16:56)

- **Üretim Kredileri:** Bankalar tarafından üretim yapan üreticilere açılan kredilerdir. Bu kredi türü özellikle çiftçilere hitap eden bir kredi türüdür. Çiftçiler tonum, gübre, ilaç ve yem gibi temel ihtiyaçlarını karşılayabilirler.24 ay vadeli olup geri ödemesi 1 ay,3 ay,6 ay ve 12 ayda bir ödemelidir.⁶⁷

2.3.6.Kullanılan Sektörler Açısından Sınıflandırma

Krediler, sektörleri açısından iki ana gruba ayrılmaktadır. Bunlar;

- **Özel Sektör Kredileri:** Bankalar tarafından özel sektörde faaliyetlerini sürdüren firmalara verilen kredilerdir.
- **Kamu Sektörü Kredileri:** Bankalar tarafından kamu sektöründe faaliyetlerini sürdüren firmalara verilen kredilerdir.

⁶⁷ <http://www.finansbank.com.tr/bankacilik/tarim/krediler/isletme-kredileri/sozlesmeli-uretim-kredisi.aspx> (Erişim Tarihi 16.05.2015 saat:17:02)

3. KREDİLENDİRME SÜRECİ, KREDİ ANALİZİNDE KULLANILAN TEKNİKLER, KREDİ ARZ-TALEP İLİŞKİSİ VE TÜRKİYE'DEKİ KREDİ PİYASASI

3.1.Kredilendirme Süreci

Kredi sürecinde üzerinde durulması gereken beş önemli kural vardır. Bu beş kural kredi sürecinin olmazsa olmazıdır. Bankaların, bu prensiplerden herhangi birini göz ardı etmeleri durumunda kötü sonuçlarla karşılaşacağı kaçınılmazdır. Şimdi bu beş önemli prensibi inceleyelim.⁶⁸

- **Kapasite:** Krediyi kullanan gerçek veya tüzel kişinin yani borçlunun krediyi geri ödeme gücü, kapasitesinin yeterli olup olmadığını gösterir. Özellikle uzun vadeli kredilerde bu çok önemlidir.
- **Kapital:** Kapital, yani sermaye bankalar açısından çok önemlidir. Finansal yönden değeri ifade eder. Müşterinin sermayesi alacağına karşı yeterli geliyor mu, gelmiyor mu sorularını yanıtlar.
- **Ekonomik Şartlar:** Müşterinin elinde olmayan sebeplerden yani müşterilerin dışında gelişen bir husustur. Bu husus satışların düşmesine yol açabilir. Kredi uzmanları doğabilecek bu duruma karşı gerekli önlemleri almak zorundadır.
- **Karakter:** Bankalar, önce müşterinin karakterine bakarlar. Buradan anlaşılacağı gibi karakter, müşterinin ödeme alışkanlığını gösterir. Yani bankalar açısından, müşterinin daha önceki borçlarını düzenli olarak ödeyip ödemediği önemli bir unsurdur.
- **Teminat:** Teminat, müşterinin krediyi kullanırken karşılık olarak gösterdiği değerlerdir. Kredini ödenmemesi durumunda banka genellikle alacağını ipotek olarak karşılamaktadır.

⁶⁸ Birgül Şakar, **Banka Kredileri ve Yönetimi** 2006, s.53

3.1.1.Müşteriyle Görüşme

Müşteri ile yapılan ziyaret, Kredi sürecinin ilk aşamasını oluşturmaktadır. Bu ziyarete kredi kullanmak isteyen firma, krediye ihtiyaç duymasının nedenlerini anlatır. Banka da firmanın talebine uygun olarak kredi ihtiyacı olup olmadığını belirler ve değerlendirmeye alır.⁶⁹Kredinin geri ödemesini alıp almayacağı ve kredi talebinin uygunluğu bankalar açısından çok önemlidir.

Kredi başvurusunda bulunan firmanın ziyaret edilmesi önemlidir. Çünkü bu ziyaret bankaya bir yol gösterici olur. İş yerinin genel görünüşü, çalışanlar ve nasıl bir ortamı olduğu kredinin kullanılarak kullanılmamasında da önemli bir rol oynamaktadır. Ziyaret sırasında belirlenmesi gereken birtakım konular vardır. Bu konulara maddeler halinde değinelim;⁷⁰

- Firmanın faaliyet gösterdiği sektördeki yeterlilik durumu,
- Firmanın kullanmış olduğu teknolojik donatımı,
- Firmanın bulunduğu yerin faaliyet gösterdiği sektöre uyum içinde olup olmadığı,
- Firmanın ödeme gücünün olup olmadığının anlaşılması için hesap durum incelemesi yapılması

3.1.2.Kredi Başvurusu ve Kredi Başvurusunun Değerlendirilmesi

Kredilendirme süreci, müşterinin bankaya kredi isteğini bildirmesi ve bankanın bu talebi değerlendirmeye almasıyla başlar. Müşteri kredi talebinde bulunurken, krediyi alma nedenini, kullanmak istediği kredi tutarını, krediyi kullanırken teminat olarak neleri göstereceğini ve kullanmak istediği kredinin vadesini bu süreçte belirlemek zorundadır.

Banka, kredi başvurusunda bulunan müşteri ile ilgili bilgi toplar. Kredi başvurusunda bulunan müşteri daha önce hiçbir banka ile çalışmamış olabilir. Böyle bir durumda banka, müşteriyle ilgili bilgi toplarken daha detaylı ve derin bir araştırma içerisine girer. Toplanacak bilgiler; müşterinin iş konusu, ortakları, sermaye yapısı, yönetimde etkin

⁶⁹ Tanju Eski, **Kredi İşlemleri** 2013, s.52

⁷⁰ Birgül Şakar, **Banka Kredileri ve Yönetimi** 2006, s.53

olan ortak, yönetim kadrosu, başka bankalarla ilişkileri, mevcut kredi limit ve riskleri, geciken ödemeleri vb. konularda olmaktadır.⁷¹

Müşteriler, krediyi kullanırken kullanım amaçlarını bankaya bildirdiği amaçtan farklı olarak başka bir alanda tamamen farklı bir amaçla kullanabilir. Banka, böyle bir durumda bunu çok iyi tespit etmek zorundadır.

3.1.3.Kredi Başvuru İsteğinin İncelenmesi

Kredi başvurusu incelenirken krediyi kullanacak olan müşterinin ister bireysel olsun ister kurumsal kredi değerliliği belirlenir. Kredi değerliliği de mali tablolarının incelenmesiyle ortaya çıkar. İncelemede çıkan sonuca göre kredi analizi yapılır. Eğer kredi analizinden olumlu bir sonuç çıkmazsa kredi isteği olumsuz sonuçlanır ve reddedilir.

Banka, kredi analizi sonucunda kredi başvurusunu olumlu olarak görürse krediyi kullanmak isteyen müşteriye karşı güven ilkesini de göz önünde bulundurarak müşterinin kredi başvurusunu olumu olarak değerlendirmeye alır. Güven ilkesi, bankalar açısından son derece önemli bir kavramdır.

Bankalar, kredi başvurusunda bulunan müşteriler için çeşitli kaynaklardan bilgi edinirler. Bu kaynakları incelediğimizde aşağıdaki bilgileri sıralayabiliriz,⁷²

- Diğer bankalardan,
- Firma ile yapılan görüşmelerden,
- Yıllık nakit akış, mali tablolar ve firmaların bilançolarından,
- Kredi rapor sonuçlarından,
- Protesto olan çek-senetlerinin olup olmadığından,
- Merkez Bankası kayıtlarında müşterinin nasıl görüldüğünden

⁷¹Songül Yılmaz , **Ticari Bankalarda Kredi Portöyü ve Kredi Riski Yönetimi -Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama Yüksek Lisans Tezi** s.35

⁷² Öztin Akgüç,**Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi**,2014 s.366

Kredi başvurusunun incelenmesinde, firmanın ortaklık yapısı da bankalar açısından önemlidir. Firmanın hangi alanda faaliyet gösterdiği, kaç yıllık bir işletme olduğu, müşteri portföyü, yöneticilerinin unvanı kredi başvurusu değerlendirilirken göz önünde bulundurulacak faktörlerdir. Bankalar açısından diğer önemli bir faktör ise firmanın dürüstlüğüdür. Firmanın sorumluluğunu yerine getirmesi ve borcunu düzenli bir şekilde ödemesi yani belirlenen şartlara uyum sağlaması bankalar açısından çok önemlidir.⁷³

Ayrıca, kullandığı krediyi gerçekten amacına uygun kullanıp kullanmadığı, kredinin türü ve vadesi bankaların detaylı olarak üstünde durup araştırma yaptıkları diğer bir konudur.

Bankalar, kredi başvurusunda bulunan müşterilerden birtakım evraklar talep ederler. Bu evraklar;⁷⁴

- Ticaret Sicil Belgesi
- Şirket Ana Sözleşmesi
- İmza Sirküleri
- Tapu Senetleri
- Hesap Durumu Belgesi

3.1.4.Kredi Analizi

Müşteriler kredi talebinde bulduklarında, bankalar bir takım bilgi ve belgeler ister. Müşteriler de bankanın istediği bilgi ve belgeleri temin edip bankaya verirler. Banka da bu bilgi ve belgelere göre bir değerlendirme yani analiz yapar. Buna "kredi analizi" denilmektedir. Kredi analizi sayesinde müşteriye ne kadar tutarlı kredi verileceği belirlenerek bankanın alacağı risk tespit edilir.

Kredi analizi, ayrıca müşterinin krediyi geri ödeyip ödeyeme gücünü belirlemek içinde yapılır. Bankaların kullandırdıkları krediyi geri almaları çok önemlidir ve bankaların üzerinde önemle durmaları gereken bir konudur. Kredi analizi, kredi isteyen müşterinin

⁷³ Öztin Akgüç, **Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi**, 2014 s.366

⁷⁴ Tanju ESKİ, **Kredi İşlemleri**, 2013 s.53

krediyi doğru amaçla kullanıp kullanmayacağını da tespit etmek için yapılır. Her kredinin taşıdığı risk vardır. Bunlar;⁷⁵

- Faaliyet riski,
- Ödeyememezlik riski,
- Portföy katılım riski,
- Faiz riski,
- Sendikasyon riski

Kredinin verildiği tarih ile geri ödemesinin yapıldığı tarih arasında para kaybı olabilir. Buna da enflasyon riski denilmektedir. Her kredinin geri ödenmeme riski vardır. Bu kısmen veya tamamen olabilir. Kredinin geri ödenmeme nedenlerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.⁷⁶

- Gelecekle ilgili sağlıklı varsayım yapılamaması,
- Doğal afetler,
- Kredi alan firmanın rekabet gücü,
- Mevsimlik hareketlerin doğurduğu zor koşullar,
- Ekonomik koşullar nedeniyle firmaların zarar görmeleri,
- Kredi alan müşterilerin, finansman, pazarlama, üretim gibi konularda yanılığa düşmesi

Kredi analizinin amacı, doğru kredi kararlarının verilmesine yardımcı olmak ve uygun olmayan kredi kararlarının verilmesinden kaçınmaktır.⁷⁷

⁷⁵ <http://www.frmtr.com/ekonomi-iktisat-isletme-istatistik/1113087-kredilendirme-sureci-ve-kredi-yonetimi-tez.html> (Erişim Tarihi 01.05.2015 saat:12.44)

⁷⁶ Öztin Akgüç, **Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi**, 2014 s.1

⁷⁷ Tanju Eski, **Kredi İşlemleri Bankacılık Uzmanı** 2013 s.53

Kredi kararı, geri ödenmeme riski taşır. Kredi analizi de bu kredinin riskini belirler. Kredi analizi ayrıca krediyi alan müşterinin banka ile aralarında yaptıkları sözleşmeye uyup uymayacaklarını belirlemek ve kredi riskini azaltmak bir de krediyi alan müşterinin krediyi gerçekten hangi amaçla aldığını belirlemek için yapılır.

Firmaların krediye ihtiyaç duymalarının bazı nedenleri vardır. Kredi analizi de bu nedenlerin bankalarca uygunluğuna bakarak kredi talebini değerlendirir. Bu nedenler ekonomik koşullara göre değilse bankalar kredi yanıtına olumlu bakmayabilir. Şimdi firmaların krediye ihtiyaç duyma nedenlerini kısaca inceleyelim.⁷⁸

- Firmanın büyüme eğilimi,
- Mevsimlik hareketler,
- Firmanın zarara uğraması ve bundan dolayı krediye ihtiyaç duyması,
- Firmanın mevcut bir borcunun bulunması,
- Spekülasyon,
- Firmanın kısa vadeli fonlara yatırım yapması,
- Firmanın karlılığının yetersizliği,
- Firmanın nakit akış dengesini korumak zorunda olması,
- İşçilik maliyetleri (maaşlar vb. gibi)

Kredi işlemleri, bankalar için oldukça karlı bir işlemdir. Ancak karı ne kadar yüksek olursa riski de bir o kadar yüksek olur. Bu yüzden bankalar, bu riski en aza indirmek zorundadırlar.

Bankalar kredi analizini yaparlarken birtakım etkenleri göz önünde bulundururlar. Bu etmenleri kısaca aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.⁷⁹

1) Kişisel Özellikler

- Dürüstlük,
- Doğruluk,
- Açıklık,

⁷⁸ Öztin Akgüç, **Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi**, 2014 s.3-4

⁷⁹ Öztin Akgüç, **Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi**, 2014 s.14

- Sağlık durumu,
- İçtenlik,
- Diğer kişisel özellikler

2)Mali Durum

- Öz Sermaye
- Kaynak Kapasitesi,

3)Ekonomik Faktörler

- Firmanın faaliyetsetel özellikleri,
- Devletin izlediği ekonomi politikası,
- Ekonomik hayattaki hareketlilik
- Diğer Faktörler (Firmanın hukuki yapısı, müşteri profili, ödeme gücü, sermaye yapısı gibi)

3.2. Kredi Arz-Talep İlişki

Günümüzde özellikle Türkiye'deki ana sektörler için önemli bir alan olan parasal aktarım mekanizması; ülkelerdeki para otoritelerinin belli dönemlerde uyguladıkları para politikalarının, o ülkedeki diğer makro ekonomik değişkenler üzerindeki etkilerini gösterir.⁸⁰

Parasal aktarım mekanizmasının bazı belirli unsurları vardır. Bunlar;

- Zorunlu karşılıklar,
- Kısa vadeli faizler,
- Kredi faiz oranları,
- Döviz kurları gibi

⁸⁰Kaan Balkaş, **Kredi Kavramı ve Sektör Kredilerine Göre Türkiye'deki Belli Başlı Sektörlerin Analizi Yüksek Lisans Tezi** 2004,s.34

Para politikaları ekonomideki devresel hareketleri engelleyebilecek ve istikrarı sağlayabilecek güce sahiptir. Para politikasının hangi aktarım kanallarını takip ederek ekonomiyi etkilediğinin bilinmesi önem taşımaktadır. Kredi piyasasını belirleyen kredi arz ve talep faktörlerinin tespiti de bu açıdan oldukça önemlidir.⁸¹

Kredi arz ve talebinin değerlendirilmesi bankalar açısından son derece önem arz etmektedir. Bundandır ki, enflasyonun kredi arz-talep dengesini olumsuz etkilediğini çok iyi bilirler. Ayrıca bankalar, kredi kullandırımı yapılırken birtakım sorunlarla karşılaşabilirler. Bunun da kredi arz-talep dengesini olumlu yönde etkilediği söylenemez.

Bankalar kredi kullandırırken çeşitli sorunlarla karşılaşabilirler. Bu sorunlarda kredi arzını olumsuz yönde etkileyebilir. Peki bu sorunlar ne olabilir veya neden kaynaklanabilir?

- Kredi talebinde bulunanların sayısının çok fazla olması,
- İşletmelerin istihbahratlarının çok iyi sonuçlanmaması,
- Bankalar açısından kredi riskinin yüksek olması

gibi nedenler ve daha bunun gibi sıralanabilecek faktörler bu sorunlar arasındadır.

Kredi arzı banka kredi kanalı ile kredi talebi ise faiz kanalı ile bağlantılı olarak ilerlemektedir. O halde "Banka Kredi Kanalı" ve "Faiz Kanalı" nı kısaca açıklayalım.

⁸¹Osman Ferhat Yükseltürk, **Kredi Piyasalarında Arz ve Talep Dengesizlikleri: Türkiye İçin Uygulamalı Bir Çalışma**, TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi 2010, s.4

3.2.1.Banka Kredi Kanalı

Faiz oranları ile banka kredilerinin zıt yönde olmalarıdır. Yani faiz oranları banka kredilerini olumsuz etkiler. Bu demek oluyor ki, faiz oranları yükselirken kredi arzını azalmaktadır. Zira, tasarruf sahiplerinin paralarını ortaya çıkması sonucu nakit girişlerinin azalması, bankaların kredi kullandırmalarında bir azalmaya neden olur ve bu durum diğer sektörleri ve ekonominin bütününe etkileyebilmektedir.⁸²

Banka kredi kanalının da iki önemli unsuru bulunmaktadır.⁸³

- Banka kredilerinin özel nitelikte olması,
- Ülkede uygulanan para politikalarının, para arzı üzerinde doğrudan etkili olmasıdır.

3.2.2.Faiz Kanalı

Kısa ve uzun vadeli faiz hadlerindeki değişimlerin fon arzı ve talebini etkilemesi ile çalışan aktarım kanalıdır ve kredi talebini etkileyen bir faktördür.⁸⁴ Para stoku arttıkça faiz oranı düşmekte, para stoku azaldıkça da faiz oranı yükselmektedir. Yani bu durum da, kullanılan kredi oranının azalmasına neden olmaktadır.

3.2.3.Döviz Kuru Kanalı

Döviz kurlarındaki dalgalanmalar, ekonomik göstergeleri etkileyen en önemli etmendir. kuru kanalı ile ilgili de birden fazla tanımlama yapılabilir. Döviz kuru kanalı, para politikasının döviz kurları üzerinde etki yaratması ve bunun net ihracata yansımaları sonucu reel üretimde meydana gelen değişimi ifade etmektedir.⁸⁵ Yerel para ile yabancı para birimleri arasındaki reel değer değişimlerinin yol açtığı dış ticaret hareketleri aracılığı ile çalışan aktarım mekanizmasıdır.⁸⁶

⁸² Osman Ferhat Yükseltürk, **Kredi Piyasalarında Arz ve Talep Dengesizlikleri Türkiye İçin Bir Uygulama** TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi ,2010,s.9

⁸³ Kaan Balkaş, **Kredi Kavramı ve Sektör Kredilerine Göre Türkiye'deki Belli Başlı Sektörlerin Analizi** 2004,s.38

⁸⁴ Kaan Balkaş, **Kredi Kavramı ve Sektör Kredilerine Göre Türkiye'deki Belli Başlı Sektörlerin Analizi** 2004,s.36

⁸⁵ Birgül CAMBAZOĞLU-Hacer Simay KARAALP, **Parasal Aktarım Mekanizması Döviz Kuru Kanalı Türkiye Örneği** 2012,s.4

⁸⁶ Kaan Balkaş, **Kredi Kavramı ve Sektör Kredilerine Göre Türkiye'deki Belli Başlı Sektörlerin Analizi** 2004,s.36

3.3. Kredi Analizinde Kullanılan Teknikler

Müşteriler kredi talebinde bulduklarında, bankalar bir takım bilgi ve belgeler ister. Müşteriler de bankanın istediği bilgi ve belgeleri temin edip bankaya verirler. Banka da bu bilgi ve belgelere göre bir değerlendirme yani analiz yapar. Buna "kredi analizi" denilmektedir. Bunu kredi sürecinin içerisinde daha önce görmüştük. Kredi analizi yapılırken birtakım tekniklerden yararlanır. Bu teknikler kredi analizi aşamasında bankalar için olmazsa olmaz koşullardandır.

Bu teknikler dört aşamadan oluşmaktadır. Bunlar;

- Oran Analizi,
- Eğilim Yüzdeleri Analizi,
- Yatay Analiz ve
- Dikey Analiz

olarak ayrılmaktadır. Ayrıca oran analizde kendi arasında dört grupta toplanmaktadır ki buna da oran analizini incelerken değineceğiz.

3.3.1.Oran Analizi

Bir işletmenin mali tablolarında yer alan kalemler arasında matematiksel ilişki kurularak bulunan oranların incelenmesidir.⁸⁷ Oran analiz tekniği işletmelerin finansal durumu ve faaliyet sonuçlarını kendi içinde ve aynı veya farklı sektörden diğer işletmelerin sonuçlarıyla karşılaştırılarak incelemek amacıyla kullanılmaktadır.⁸⁸

Oran analizinin amacı, işletmenin borç ödeme gücünü, varlıkların verimliliğini, yabancı kaynak kullanımını ve karlılığını ölçmektedir. Bu yöntem varlıkların verimli ve ekonomik bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı konusunda bilgi vermekte ve geleceğe dönük kararlarda yardımcı verileri sağlayan oranları hesaplamaktadır.⁸⁹

⁸⁷ Tanju Eski, **Kredi İşlemleri** 2013 s.89

⁸⁸ <http://www.muhasabedersleri.com/finansal-yatirim/finansal-analiz.html>(Erişim Tarihi 01.05.2015 saat:13.56)

⁸⁹ Tanju Eski, **Kredi İşlemleri** 2013 s.89

Ayrıca oran analizi, diğer analiz yöntemlerine göre daha yaygın kullanılmaktadır ve oran analizi sadece tek bir döneme ait olmak zorunda değildir. Yani birden fazla döneme ait oranlarda analiz edilebilir.

Bir firmanın finansal yapı analizinde kalemler önemlidir. Krediler kısmını incelediğimizde aşağıdaki kalemlerinin birbirine oranlarının bağlantılı bir şekilde ilerlediğini görebiliriz.

$\frac{\text{KV Banka Kredisi}}{\text{KV Yabancı Kaynak}}$
 $\frac{\text{Banka Kredileri}}{\text{Toplam Yabancı Kaynak}}$
 $\frac{\text{Banka Kredisi}}{\text{Toplam Aktif}}$
 $\frac{\text{Banka Kredisi}}{\text{Özsermaye}}$

Tablo 7 Firma Finansal Yapı Analizi

Öz Sermaye	Toplam Aktif
Yabancı Kaynak	Öz Sermaye
Kısa Süreli Yabancı Kaynak	Toplam Aktif
Kısa Süreli Yabancı Kaynak	Toplam Yabancı Kaynak
Uzun Vadeli Yabancı Kaynak	Toplam Aktif
Uzun Süreli Yabancı Kaynaklar	Sürekli Sermaye
K.V. Banka Kredisi	KV Yabancı Kaynak
Banka Kredileri	Toplam Yabancı Kaynak
Banka Kredisi	Toplam Aktif
Banka Kredisi	Öz Sermaye
MDV	Öz Sermaye

Kaynak: Yrd.Doç.Dr.Mehmet Civan, Abigem Eğitimi

Oran analizi yapılırken bazı kalemler arasında da karşılaştırılma yapılmaktadır. Bunu da tablo 8 de inceleyebiliriz.

Oran analizi karşılaştırılmasında faaliyet karı önemlidir. Zaten tabloda da görüleceği gibi faaliyet karı ve finansman giderleri karşılaştırılmıştır. Firmanın ne kadar kar elde ettiği, ne kadar harcamasının olduğu oran analizinde önemli bir kalemdir.

Firmanın ne kadar kredi kullandığı, firmanın karını ne kadar etkiliyor sorusu oran analizinde önemli bir yer edinmektedir. Bu yüzden de Faaliyet Karı/Finansman Giderleri oranı karşılaştırılmıştır.

Tablo 8 Oran Analizinde Karşılaştırılan Kalemler

Ticari Alacaklar	Stoklar
Stoklar	Satışlar
Dönen Varlıklar	Kısa Vadeli Borçlar
Maddi Duran Varlıklar	Satışlar
Özsermaye	Borçlar
Maddi Duran Varlıklar	Özsermaye
Satışlar	Satılan Malın Maliyeti
Satışlar	Faaliyet Karı
Satışlar	Net Kar
Özsermaye	Net Kar
Duran Varlıklar	Dönen Varlıklar
Faaliyet Karı	Finansman Giderleri

Kaynak: Tanju Eski, Kredi İşlemleri,2013

Oran analizinin girişte kedi arasında dört alt gruba ayrıldığını belirtmiştik. Bunlara kısaca değinmekte fayda var.⁹⁰

- Likidite Oranları
- Finansal Yapı Oranları
- Büyüme Oranları
- Karlılık Oranları

3.3.1.1.Likidite Oranları

Likidite oranı, işletmelerin kısa vadeli borç ödeme gücünü belirleyen oranlardır. Diğer bir ifadeyle likidite oranları, işletmenin nakit durumunu göstermek suretiyle, vadesi gelen borçların ödenme imkanlarının tespit edilmesine yararlar.⁹¹

Likidite oranlarında, işletmelerin dönen varlıkları ile kısa vadeli yabancı kaynakları arasında oransal bir ilişki kurulur ve aşağıdaki oranlar ortaya çıkar.⁹²

- Cari Oran,
- Likidite Oranı,

⁹⁰ Niyazi Kurnaz, **Finansal Tablolar Analizi** s.7

⁹¹ Niyazi Kurnaz, **Finansal Tablolar Analizi** s.7

⁹² Tanju Eski, **Kredi İşlemleri** 2013, s.91

- Nakit Oranı
- İşletme Sermayesi

Cari Oran

Cari oran, dönen varlıkların kısa vadeli borçlara bölünmesiyle bulunur.En çok kullanılan orandır.Bu oranın sonucu 2 olarak belirlenmiştir.

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}$$

Likidite Oranı

Likidite oranı (asit-test oranı), cari oranın geliştirilmiş ve daha anlamlı hale getirilmiş hali olarak düşünülebilir.⁹³

İşletme satışlarının bir an için tamamen durması veya önemli derecede yavaşlaması halinde işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünün ne olacağı düşüncesi likidite oranının ortaya çıkmasına neden olmuştur.⁹⁴

Likidite oranının 1 olması gerektiği kabul edilmiştir.

$$\text{Likidite Oranı} = \frac{\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

Nakit Oranı

Mevcut hazır değerler ile kısa vadeli yabancı kaynakların ne ölçüde karşılandığını gösteren orandır. Stokların yanında alacakları da dönen varlıklardan ayırdığı için likidite oranından da daha keskin sonuç verir. Bu oranın %20 olması yeterlidir.⁹⁵

⁹³ SM.Bariş Ilgaz,**Oran Analizleri** s.1

⁹⁴ Niyazi Kurnaz,**Finansal Tablolar Analizi** s.12

Nakit Oranı ne kadar yüksek olursa para ve benzeri değerlerin Kısa Süreli Yabancı Kaynakları karşılayabilme gücü o düzeyde artış gösterecektir.⁹⁶

$$\text{Nakit oranı} = \text{Hazır Değerler} / \text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}$$

İşletme Sermayesi

Net işletme sermayesi, dönen varlıklar ile kısa vadeli borçlar arasındaki farktır. Dönen varlıklardan kısa vadeli borçların çıkarılmasıyla elde edilir.

Net işletme sermayesi, firmanın kısa vadeli borç ödeme gücünün önemli bir göstergesidir. Net işletme sermayesi cari oranın rakamsal ifadesidir. Cari oranı 1'den büyük olan bir işletmenin net işletme sermayesi de pozitifdir.⁹⁷

$$\text{Net İşletme Sermayesi-Aktifler Oranı} = (\text{Dönen Varlıklar} - \text{Kısa Vadeli Borçlar}) / (\text{Toplam Aktifler}) * 100$$

3.3.1.2. Finansal Yapı Oranları

İşletmenin finansmanında yabancı kaynaklardan yararlanıp yararlanmadığı önemlidir. Finansal yapı oranları da, yabancı kaynaklar ile öz kaynaklar arasındaki ilişkiyi gösterir.

Finansal yapı oranında, öz kaynaklar kredi veren kurumlar için önemlidir. Bu oranda, kredi veren kurumların güvenlik paylarının olup olmadığını gösterir. Finansal yapı oranlarında birtakım oranlar kullanılır. Bunlar;⁹⁸

- Finansal Kaldıraç Oranı,

⁹⁵ Tanju Eski, **Kredi İşlemleri** 2013, s.92

⁹⁶ Mehmet Civan, **Finansal Tablolar Analizi ve Örnek Uygulamalar Abigem Eğitimi**, 2009, s.5

⁹⁷ Tanju Eski, **Kredi İşlemleri** 2013, s.91

⁹⁸ Tanju Eski, **Kredi İşlemleri** 2013, s.94

- Öz Sermayenin Aktif Toplama Oranı,
- Finansman Oranı,
- Borçlar Özkaynaklar Oranı

3.3.1.3.Büyüme Oranları

İşletmenin faaliyetlerinin ilerleyip ilerlemediğini yani gelişip gelişmediğini gösteren oranlardır. Bu oranlar;⁹⁹

- Satışların Büyümesi,
- Öz Sermaye Büyümesi,
- Net Kar Büyümesi,
- Aktiflerinin Büyümesi

Bu oranların içinde yer alır.

$$\text{Büyüme Oranı} = \frac{\text{Önceki Yıl Tutarı}}{(\text{Cari} - \text{Önceki Yıl Tutarı})} * 100$$

3.3.1.4.Karlılık Oranları

İşletmelerin yaptıkları işler sonucunda ne kadar elde ettiğini gösteren oranlar, karlılık oranlarını gösterir.

İşletmenin, gerek bir bütün olarak tüm faaliyetlerinde kârlı çalışıp çalışmadığının belirlenmesinde, gerekse her bir temel faaliyetinin verimliliğinin ölçülüp değerlendirilmesinde, bu oranlardan yararlanır. Kârlılık oranlarıyla işletmenin geçmişteki kazanç gücü ve faaliyetlerinin etkinlik derecesi değerlendirilir.¹⁰⁰

Karlılık oranları, satışlar, özsermaye ve varlıklar üzerinden hesaplanabilir.¹⁰¹

⁹⁹ Tanju Eski, **Kredi İşlemleri** 2013, s.98

¹⁰⁰ Niyazi Kurnaz, **Finansal Tablolar Analizi** s.37

¹⁰¹ Tanju Eski, **Kredi İşlemleri** 2013, s.97

3.3.2.Eğilim Yüzdeleri Analizi

Eğilim yüzdeleri analizi, trend analizi olarakta bilinmektedir. Dinamik bir analiz olan trend analizinde, işletmenin yaşadığı değişimler yıllık olarak görülmektedir ve analiz yüzde olarak hesaplanır.

Bu yöntemde, finansal tablolarda incelenecek dönemlere ait bir yıl esas alınır. Bu yıla ait tutarlar 100 kabul edilerek, diğer dönemlere ait değerler esas alınan yılın aynı değerleri ile karşılaştırılarak yüzde yöntemine göre oranlanır. Bu şekilde, finansal tablolarda yer alan kalemlerin dönemlere arasında göstermiş olduğu artış veya azalışlar tespit edilerek, bu değişimlerin önemleri ortaya konmaya çalışılır. Her finansal tablo analizinde olduğu gibi ilgili verilerin yorumlanmasında sektör ortalamaları ve ilgili yıllarda piyasanın durumunu göze almak gerekmektedir.¹⁰²

Trend analizinde,gelir tablosu ve bilanço birden fazla hesap dönemi için düzenlenir.Bunu örnek olarak tablo halinde gösterelim.

Tablo 9’da trend analizi ile X firmasının bilançosu ele alınmıştır.Dönen varlıklar yıllar bazında artış göstermiştir ve 2005 yılı 100 kabul edilmiştir.2012 yılında ise bu oran 4 kat artış göstermiş ve 400’e ulaşmıştır.Tüm yıllar olarak bakıldığında dönen varlıkların ticari alacaklar kaleminin diğer kalemlere nazaran en fazla artış gösteren kalem olduğu görülmektedir.

Tablo 9 Trend Analizi ile Bilançonun İncelenmesi

TREND ANALİZİ								
AKTİF	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
DÖNEN VARLIKLAR	400	250	180	140	200	150	120	100
Hazır Değerler	250	175	125	75	150	120	110	100
Ticari Alacaklar	667	417	317	250	300	187	133	100
Stoklar	300	180	120	100	160	140	116	100
DURAN VARLIKLAR	150	117	100	100	117	110	107	100
Demirbaş,Binalar vb.	150	117	100	100	117	110	107	100

Kaynak:Tanju Eski Kredi İşlemleri,2013

¹⁰² <http://www.aslanhuseyin.com/2012/01/30/trend-analizi/> (Erişim Tarihi 02.05.2015 saat:00:23)

Tablo 9’da, trend analizi ile X firmasının gelir tablosu ele alınmıştır. Gelir tablosuna baktığımızda kalemler yıllar bazında sürekli artış göstermiş ve 2005 yılı yine 100 olarak kabul edilmiştir. Ancak faaliyet giderlerine baktığımızda en çok artış gösteren kalemmolduğu görülmektedir. Brüt satışların ise, 200’e ulaştığı görülmektedir.

Tablo 10 Trend Analizi ile Gelir Tablosu İncelenmesi

TREND ANALİZİ								
GELİR TABLOSU	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Brüt Satışlar	200	183	117	87	120	113	107	100
Satıştan İndirimler	240	200	160	100	140	140	120	100
Net Satışlar	192	180	108	84	116	108	104	100
Satışların Maliyeti	178	167	111	83	117	111	106	100
Brüt Satış Karı	229	214	100	86	114	100	100	100
Faaliyet Giderleri	300	250	175	75	175	150	125	100
Faaliyet Kar-Zararı	200	200	70	90	90	80	90	100

Kaynak: Tanju Eski Kredi İşlemleri, 2013

3.3.3. Yatay Analiz

Yatay analiz, farklı tarihlerde düzenlenmiş mali tablolarda yer alan kalemlerdeki değişikliklerin incelenmesi ve değerlendirmesidir. Yani bu analiz, yeni açıklanmış mali tablolarda yer alan kalemlerin geçmişte aynı dönemdeki mali tablo kalemlerine bölünmesi ile elde edilen oranlar yardımı ile yapılır.¹⁰³

Yatay analiz, karşılaştırılmalı analiz olarakta bilinmektedir. Dinamik bir analiz yöntemidir. Yatay analizin en önemli özelliği, incelemesi yapılan herhangi bir işletme hakkında geleceğe dönük tahmini bilgi verebilmesidir.

Tablo 11’da bir bilanço örneğini yatay analiz ile karşılaştıralım. Öncelikle herhangi bir X firmasının 2011-2012 ve 2013 yıllarına ait bilanço kalemlerini baz alalım. TL olarak 2012/2011 ve 2013/2012 yıllarına ait TL rakamlarının farklarını buluyoruz. Yüzdeler hesaplarını da yaparken, bulunan TL farkını ilk yıla böldüğümüzde yüzdesini hesaplamış oluruz.

¹⁰³ Mehmet Hilmi Soylu, **İMKB’de Açıklama Etkisi ve Hisse Senedi Fiyatı Etkileşimi Yüksek Lisans Tezi**, 2004, s.37

Tablo 11 Yatay Analiz ile Bilanço Örneği

YATAY ANALİZ				ARTIŞ/AZALIŞ		ARTIŞ/AZALIŞ	
	2011	2012	2013	2012/2011	2013/2012	2012/2011	2013/2012
BİLANÇO KALEMLERİ	2011	2012	2013	2012/2011	2013/2012	2012/2011	2013/2012
Dönen Varlıklar	500	700	1000	200	300	0,4	0,42857143
Duran Varlıklar	1000	1300	2000	300	700	0,3	0,53846154
AKTİF TOPLAMI	1500	2000	3000	500	1000	0,33333333	0,5
KV Borçlar	500	700	1000	200	300	0,4	0,42857143
UV Borçlar	500	500	1000	0	500	0	1
Öz Kaynaklar	500	800	1000	300	200	0,6	0,25
PASİF TOPLAMI	1500	2000	3000	500	1000	0,33333333	0,5

Kaynak: Tanju Eski Kredi İşlemleri,2013

Yatay analizde; ticari alacaklardaki azalış kredili satışların azalmasına yol açarken peşin satışlarında artmasına neden olmaktadır. Bu da satışların azaldığını göstermektedir. Alacak kalemlerinde artış olması da, kredili satışlarının arttığını göstermektedir.

3.3.4.Dikey Analiz

Mali tablolarda yer alan hesap kalemlerinin, içinde buldukları toplamlara oranlarının hesaplanarak analiz edilmesine dikey analiz denir.¹⁰⁴Dikey analiz, yüzde yöntemi ile analiz olarakta bilinmektedir.

Dikey analizde, herhangi bir işletmesinin bilançosunun aktif ve pasif toplamı 100 olarak kabul edilir. Gelir tablosunda ise net satış tutarında yüzdelik payı belirlenir.

Tablo 12 Dikey Analiz ile Bilanço Örneği

BİLANÇO KALEMİ	2013	2014	2013	2014
Dönen Varlıklar	7500	8200	53,57	52,07
Maddi Duran Varlıklar	4000	4040	28,57	25,65
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	2500	3510	17,86	22,28
Toplam Aktif	14000	15750	100	100
UV Borçlar	7000	8500	50	53,97
KV Borçlar	2100	2500	15	15,87
Öz Kaynaklar	4900	4750	35	30,16
Toplam Pasif	14000	15750	100	100

Kaynak: Mehmet Hilmi Soylu,IMKB'de Açıklama Etkisi ve Hisse Senedi Fiyatı Etkileşimi

¹⁰⁴ Tanju Eski,Kredi İşlemleri 2013 s.82

Dikey analizde bilanço için hesaplama yapılırken aşağıdaki formül kullanılır.

$$\text{Dikey Yüzdeler} = (\text{İlgili Hesabın Tutarı} / \text{Genel Toplam}) \times 100$$

Tablo 13 Dikey Analiz ile Gelir Tablosu Örneği

GELİR TABLOSU	2013	%
Net Satışlar	100.000,00	100
Satılan Malın Maliyeti	70.000,00	70
Brüt Satış Karı	30.000,00	30
Finansman Giderleri	10.000,00	10
Faaliyet Karı	20.000,00	20
Olağan Giderler	10.000,00	10
Vergiden Önceki Net Kar	10.000,00	10

Kaynak: Tanju Eski Kredi İşlemleri, 2013

Dikey analizde gelir tablosu için hesaplama yapılırken aşağıdaki formül kullanılır.

$$\text{Dikey Yüzdeler} = (\text{İlgili Hesabın Tutarı} / \text{Net Satışlar}) \times 100$$

4. Türkiye'deki Kredi Piyasası

Türkiye'de kredi piyasası henüz gelişme aşamasındadır ve geleneksel olarak banka sistemi mali sektörün temelini oluşturmaktadır. Reel sektör ve banka ilişkisi değerlendirildiğinde, krediler dışında özel sektörün Türk mali piyasasından kaynak kullanımının son derece sınırlı olduğu görülecektir.¹⁰⁵ Türkiye'de kredi hacmine bakıldığında 2005 yılından sonra arttığı görülmektedir.

Bankalar kar amacı taşıyan kurumlardır. Bu yüzden kredi vermek bankalar için oldukça önemli bir getiri sağlayan bir faktördür. Çünkü bankalar, verdikleri kredilerden faiz geliri ve komisyon olarak kazanç sağlarlar. Ancak şunu da unutmamak gerekir ki, karının yüksek olduğu kadar riski de bir o kadar yüksektir. Verilen kredilerin geri

¹⁰⁵ Seval Mutlu Çamoğlu- Merter Akıncı, **Türkiye'de Sektörel Banka Kredilerinin Gelişimi** 2012, s.4

dönmemesi bankalar için büyük sorunlara yol açabilir. En önemlisi de likidite riskini artırır.

Bir sektör ne kadar çok kredi kullanırsa, bu durum o sektörün kredi hacminin geniş olduğunu ve sektörün gelişmekte olduğunu, büyüdüğünü ve bu yüzdende harcamalarının arttığını gösterir. Bu kredi de ekonomik büyümeye katkı sağlar. Ancak bazı görüşler de var ki, kredi hacminin genişlemesi ekonomik krizlere neden olduğunu savunmuşlardır.

Kredi hacmi ile ekonomik göstergeler arasında bir ilişkinin olup olmadığı veya nasıl bir ilişkinin olduğu araştırmalara konu olmuştur. İlk ve en kapsamlı araştırma,1969 yılında Goldsmith tarafından yapılmıştır.1983 yılında King ve Levine tarafından ampirik çalışmalar yapılmıştır.2002 yılında Granger Nedenselliği çalışması ile kredi ve büyüme arasında ilişkinin ne yönde olup olmadığı araştırılmıştır.¹⁰⁶

2001 krizi sektörleri olumsuz etkilemesine rağmen krediler,2001 döneminde öncesine göre yine GSMH ve Toplam Aktifler içerisindeki payını dengelemeyi başarmıştır.

Tablo 14 Kredilerin Toplam Aktif ve GSYH İçindeki Payı

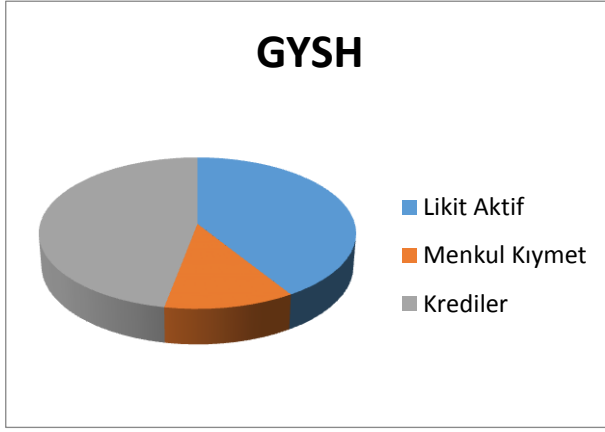
	2001 ÖNCESİ DÖNEMİ		2001 KRİZ DÖNEMİ	
	GSYH	TOPLAM AKTİF	GSYH	TOPLAM AKTİF
LİKİT AKTİFLER	18,7	37,4	25	34,4
MENKUL KIYMETLER	5,4	10,8	15,3	19,7
KREDİLER	21,4	42,8	25,9	36,7

Kaynak:TCMB

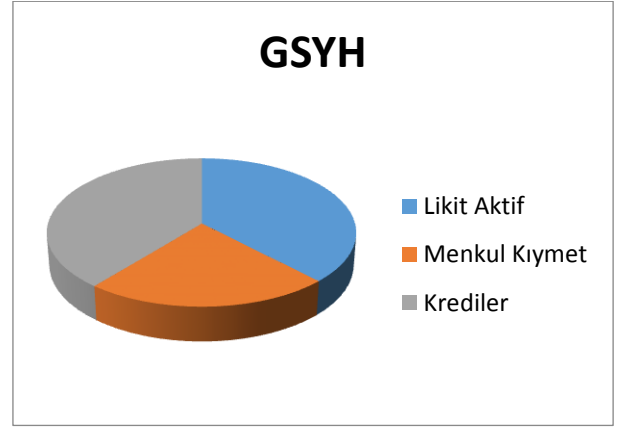
Tablo 14'te kredilerin toplam aktifler ve GSYH içindeki % lik payları gösterilmiştir.2001 yılı öncesi yani kriz olmadan önceki oranlara baktığımızda, toplam aktiflerin GSYH'nin iki katı olduğu görülmektedir.2001 kriz dönemine baktığımızda,

¹⁰⁶ Osman Ferhat Yükseltürk,**Kredi Piyasalarında Arz ve Talep Dengesizlikleri Türkiye İçin Uygulanmalı Bir Çalışma TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi**,2010 s.32

toplam aktif oranlarında bir azalma görüldüyse de, GSYH oranları 2001 öncesi döneme göre artış göstermiştir.

Grafik 1 1 2001 Öncesi Dönem

Grafik 2 2 2001 Kriz Dönemi

3.4.1.Kredi Açma Yetkisi

Bankalar tarafından kullanılan krediler, gerekli işlemleri tamamlandıktan sonra onaya gönderilir. Onaydan sonra olumlu sonuçlanırsa, kredi açılır ve kullanılır. Kredi açılırken iki tane soru karşımıza çıkabilir. Bu sorular üzerinden kredi açma yetkisinin nasıl ilerlediğini inceleyelim.

Soru 1:Kredi açma yetkisi kime aittir?

Soru 2:Kredi açma yetkisi devredilebilir mi?

Bu soruların cevaplarını, BDDK'nın resmi gazetede yayınladığı '**BANKALARIN KREDİ İŞLEMLERİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK**' nin ikinci bölümünde bulabiliriz.¹⁰⁷

MADDE 5- (1) Bankalarda kredi açma yetkisi esas itibariyle yönetim kuruluna aittir. Yönetim kurulu; kredi açma, onay verme ve diğer idarî esaslara ilişkin politikaları oluşturmak, bunların uygulanmasını ve izlenmesini sağlamak ve gerekli tedbirleri

¹⁰⁷ BDDK,Resmi Gazete, Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelik,2006

almakla yükümlüdür. Yönetim kurulu kredi açma yetkisini teşkil edeceği kredi komitesine veya genel müdürlüğe devredebilir. Yönetim kurulunca kredi açılmasında veya yetki devrinde genel müdürlüğün yazılı önerisi aranır. Hesap durumu belgesi alınması zorunluluğu bulunan krediler için, genel müdürlüğün kredi açılmasına ilişkin önerilerinde, kredi talebinde bulunanların mali tahlil ve istihbarat raporlarının ekli olması zorunludur.

(2) Bir gerçek veya tüzel kişiye açılacak kredi sınırının tespitinde, yönetim kurulu, en fazla, kredi komitesine özkaynakların yüzde onu, genel müdürlüğe yüzde biri tutarındaki kredi açma yetkisini devredebilir. Genel müdürlük kendisine devredilen kredi açma yetkisini diğer birimleri, bölge müdürlükleri veya şubeler aracılığıyla da kullanabilir.

(3) Yönetim kurulunca yetkinin, kredinin tutarı, cinsi, alınacak teminat başta olmak üzere kredi açılmasında mutaden tespiti gereken hususları içerecek şekilde kapsam ve sınırlarının açık ve ayrıntılı olarak belirlenmiş ve yazılı biçimde, kredi açılmadan önce devredilmiş olması gerekir.

(4) Kredi açma yetkisini haiz olanlar, kendileri ile eş ve velâyeti altındaki çocuklarının veya bunlarla risk grubu oluşturan diğer gerçek ve tüzel kişilerin taraf olduğu kredi işlemlerine ilişkin değerlendirme ve karar verme aşamalarında yer alamaz ve bu hususu yazılı olarak denetim komitesine bildirir.

BDDK'nın belirlediği maddeler çerçevesinde yukarıda sorduğumuz soruların cevaplarını bulabiliriz.

3.4.2.Kredilerin İzlenmesi

Kredi izlenmesi, kredi kullandırımı yapıldıktan sonra bankanın geri ödemeyi alana kadar takip ettiği süreçtir. Kredinin geri ödemesi yapıлып kredi kapandığında, kredi izleme süreci de sona ermiş olur.

Bankaların, kullandıkları kredi için aldıkları riski azaltmaları gerekmektedir. Bunun içinde gerekli tedbirler almak zorundadırlar. Bankaların, kredilerden kazandığı faiz ve komisyonunu kazanması önemlidir. Verdiği kredileri, zamanında geri alması da bir o kadar önemlidir.

Bankaların, kredi izlemeyi aksatmaları kredi ödemesini geri alamamalarına neden olabilir. Bu amaçla krediler izlenirken birtakım faaliyetler oluşturulmakta ve bu faaliyetler çerçevesinde kredi izlemesi yapılmaktadır. Bu faaliyetler aşağıdaki gibi sıralanmıştır.¹⁰⁸

- Finansal Tablolar
- Müşteri Ziyaretleri
- Ekonomik Koşullar
- Sektör Bilgileri
- Kontrol Faaliyetleri
 - ✓ Günlük İzleme
 - ✓ Dönemsel İzleme

Kredi izlenmesi ile ilgili maddeler BDDK'nın "İYİ UYGULAMA REHBERİ" nde 2014 yılında yayınlanmıştır.¹⁰⁹

İlke 26 - Bankalar kredi portföyünden kaynaklanan risklerin yönetimi kapsamında etkin bir kredi izleme süreci kurar.

Madde (150) - Bankalar, portföyleri içinde bulunan kredilerin ve borçluların durumunun sürekli olarak izlenmesine yönelik ayrıntılı prosedürler geliştirir ve uygular. Söz konusu prosedürlerde, kredi ve alacakların daha sıkı izlemeye alınmasına, farklı bir grupta sınıflandırmasına, karşılık ayrılması ve/veya ilave düzeltici önlemlerin alınmasını gerektiren potansiyel sorunlu kredilerin belirlenmesine ve raporlanmasına ilişkin kriterler tanımlanır.

¹⁰⁸ Tanju Eski, **Kredi İşlemleri** 2013, s.103

¹⁰⁹ BDDK, **İyi Uygulama Rehberi**, 2014

Madde (151) - Bankalarda kredilerin izlenmesi için ayrıca uzman personel tahsis edilir. Bu izleme faaliyetleri kredilere ilişkin teminatların ve garantilerin durumunu da içerir. Söz konusu görevlendirme yapılırken potansiyel çıkar çatışmalarına mahal vermeyecek bir yapı oluşturulur.

Madde (155) - Kredi izleme süreci kapsamında müşteriden kaynaklanan veya faaliyet gösterdiği ve etkileşim içinde olduğu sektörlerde ortaya çıkabilecek ya da ekonomik konjonktürde meydana gelebilecek olumsuz gelişmelerin kredi geri ödemelerine etkilerini ortaya çıkaran erken uyarı sistemleri oluşturulur

4.TÜRK TEKSTİL SEKTÖRÜ KREDİLERİ VE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞKİ

4.1.Türk Tekstil Sektörünün Tarihi

Türk tekstil sektörünün tarihi incelendiğinde Hitit ve Asur dönemlerine kadar uzanan geniş bir yelpazeye hitap ettiği görülmektedir. Ayrıca tekstil sektörü ülkemizdeki de en büyük sanayi kollarından birini oluşturmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun gelişmesi ile birlikte tekstil sektörü önemli derecede ilerlemiş bununla birlikte de Avrupa'ya ihraç edilmeye başlanmıştır. İhracata yönelik en önemli sektör tekstil sektörü olmuştur.1990 yılında %12,2 lik büyüme ile en hızlı büyüyen sektör tekstil olmuştur.¹¹⁰

2001 yılında Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne katılması tekstil sektörünü olumsuz olarak etkilemiştir. Bu yüzden tekstil sektörü Çin tehdidi altına girmiştir. Bu da ihracatın azalmasına neden olmuş ve Tekstil sektörünü olumsuz olarak etkilemiştir.

Tekstil sektörü ihracat rakamlarını düşmesine karşın yine de ayakta kalmış ve 2005 yılında dünyanın en büyük 4.hazır giyim ve 11.tekstil tedarikçisi olarak yerini almayı başarmıştır.¹¹¹

Tekstil sektörü, Türkiye'deki ihracat payında ülkemizin en büyük sanayilerinden biri olmuştur. Ayrıca Tekstil sektörü emekle çalışılan ve kendini kanıtlamış bir sektör olup bünyesinde de yaşadığı krizleri atlatabilen ve gelecek vaddebilen bir sektördür.

Türk tekstil sektöründe yaklaşık 2 milyon kişi çalışmaktadır. Sektör ekonominin can damarlarından bir tanesidir. İhracat geliri yaklaşık %22,6 civarındadır.¹¹²

¹¹⁰ http://texen.s5.com/Tekstil_Sektorunun_Tarihi.htm/a%C4%9Fustos2014 (Erişim Tarihi 10.05.2015 saat:02:40)

¹¹¹ İ. Hakkı ERASLAN- İsmail BAKAN- Aslı Deniz HELVACIOĞLU KUYUCU, **Türk Tekstil ve Hazır Giyim Sektörünün Uluslar arası Rekabetçilik Düzeyinin Analizi** 2008,s.269

¹¹² İ. Hakkı ERASLAN- İsmail BAKAN- Aslı Deniz HELVACIOĞLU KUYUCU, **Türk Tekstil ve Hazır Giyim Sektörünün Uluslar arası Rekabetçilik Düzeyinin Analizi** 2008,s.265

Tekstil sektörü, ülke ekonomisi için olmazsa olmaz değerinde önem taşımakta ve yine ülke ekonomisinin en önemli bacağı olan lokomotif sektörünü oluşturmaktadır. Bu bağlamda da tekstil sektörünün finansal kurumlarla olan ilişkileri de oldukça önemlidir.

Türkiye’de tekstil sektöründe faaliyet gösteren firma sayısı yaklaşık 40.000 civarındadır. Bu sektörü KOBİ’ler ve tekstil işletmeleri olarak değerlendirecek olursak; KOBİ’leri konfeksiyon ve dikim atölyeleri oluştururken tekstil işletmelerinin neredeyse tamamı büyük ölçekli şirketler oluşturmaktadır.¹¹³

Tekstil sektörünün tarihinin ve gelişim sürecinin çok eskiye dayandığını giriş bölümünde incelemiştik. Sektör 1980 yılından itibaren hızla büyümüş, krizler atlattı ve piyasaya ayak uydurmayı başarmıştır.

Türk tekstil sektörü sadece Türkiye ile sınırlı kalmamış dünya çapında da kendini kanıtlayan bir sektör olmuştur. Türk tekstil sektörü dünya toplam tekstil ihracat içinde % 1,7’lik payla en büyük 15 ülkenin tekstil sektörü içinde yer almaktadır.¹¹⁴

4.2. Tekstil Sektörünün Ekonomiye Katkıları

Tekstil sektörünün genel verilerini kısaca bilgi olarak incelememizde fayda var. Bu veriler Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından da desteklenmiş olup ülkemizdeki GSMH, sanayi, istihdam ve üretim içindeki yerini göstermiştir. Tablo 15’i kısaca incelediğimizde bu verilerin yüzdeler oranları ile ilgili bilgi sahibi olabiliriz.

Tablo 15 Tekstil Sektörünün Ekonomide Görülen Katkıları

	%
Toplam Üretim İçindeki Pay (GSMH)	11
Sanayi Üretimi İçindeki Payı	14
İmalat Sanayi Üretimi İçindeki Payı	16
İstihdam İçindeki Payı	11
Sanayi İçindeki İstihdam Payı	28

Kaynak:Dış Ticaret Müsteşarlığı İstatistikleri

¹¹³ Birleşmiş Milletler MDG-F 2067 Türkiye’nin Tekstil Sektöründe KOBİ’ler için Sürdürülebilir Ağlar ve İlişkiler Zinciri Oluşturulması Ortak Programı, 2012 (Erişim Tarihi 10.05.2015 saat:02:49)

¹¹⁴ Ali Cüneyt ÇETİN, Türk Tekstil Sektörü ve Türk Tekstil Firmalarının Etkinlik Düzeylerinin Belirlenmesi,2006

Tekstil sektörü, Türkiye'nin en büyük sanayi yani endüstri kolunun en önemli parçasını oluşturmaktadır. Ayrıca bu sektörde firmalar birbirleriyle rekabet içerisinde oldukları için rekabette firmaları, sektörde bir adım ileri götürebilmek için finans kaynaklarını etkili şekilde kullanmaya teşvik etmektedir.

Bu sektörde faaliyet gösteren şirketlerin özellikle de büyük ölçekli firmaların sektöre ayak uydurabilmesi için bilanço yapılarının ve nakit akış dengesinin sağlıklı biçimde yürütülmesi ve öz sermaye yetersizliği yaşamamaları önemlidir. Firmalar tüm bunları sağlayabilmek için zaman zaman nakit ihtiyacı duyabilirler. Bu nakit ihtiyaçlarını da kredi kullanarak karşılarlar. Bu bağlamda da firmaların kredi kullanmak için zorluk çekmemeleri çok önemlidir.

Ayrıca firmalar, nakit ihtiyaçlarını sadece kredi ile karşılamazlar. Şirketlerin kullandıkları bu finansal kaynakları incelediğimizde bu kaynakları yüzdeler olarak görmemiz mümkündür. Böylece şirketlerin, hangi kaynaktan daha fazla yararlandıklarını da görmek mümkündür. Tablo 16'yı incelediğimizde birinci sırada şirketlerin kredilerden yararlandıkları, ikinci olarak sermaye artırımını yaptıkları, üçüncü sırada dağıtılmayan karlardan yararlandıkları, dördüncü sırada ortaklardan borçlandıkları, beşinci ve altıncı sırada da sırasıyla leasing ve faktoring işlemlerinin takip ettiğini görebiliriz.

Tablo 16 İşletmelerin Finansal Kaynakları

Finansman Kaynakları	%
Banka Kredileri	32,6
Sermaye Artırımı	20,3
Önceki Yıllar Kârlarından Dağıtılmayan Kârlar	16,5
Ortaklardan Borçlanma	14,4
Leasing	9,32
Faktoring	6,78

Kaynak: Salih Öten, Finansal Yeniliklerin Tekstil Sektörüne Etkileri; Türkiye'de Tekstil Sektörünün Finansman Seçenekleri Marmara Üniversitesi, Bankacılık/Finans, Yüksek Lisans Programı

Bu finansal kaynakları düzenli ve planlı bir şekilde yürütmek işletme açısından önemlidir. Şirketin finansal kaynak kararlarını yine şirketin yetkili mercileri verebilirler.¹¹⁵

- Muhasebe Finans Müdürü
- Yönetim Kurulu
- Şirket Sahibi
- Çoğunluğa Sahip Ortak
- Genel Müdür

Bu yetkili mercileri içerisinde yer almaktadır.

Ayrıca finansal kaynaklarında yüzdeler dağılımları önem arz etmektedir. Başta Öz sermaye olmak üzere mali sistemin akışı ve ortakların yapısı da önemlidir.

Tablo 17 Finansal Kaynakların % lik Dağılımı

	%
Öz sermaye	33,6
Mali sistemin akışı	27,6
Diğer faktörler	15,6
Ortaklık yapısı	4

Kaynak: İrfan Yalçın, “Türkiye’de Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Sorunları Çerçevesinde Finansman Sorunu Ve Çözümüne Katkı Olarak Kredi Garanti Fonları” Yüksek Lisans Tezi

Yapılan araştırmalara göre işletmelerin kredi kullanma durumları adet ve yüzde olarak değerlendirildiğinde aşağıdaki tablo karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 18 İşletmelerin Kredi Kullanma Yüzdeleri

Kredi Kullanımı	Adet	%
Kullanıyor	85	33,1
Kullanmıyor	101	39,3
Zorunlu Hallerde Kullanıyor	67	26,1

¹¹⁵ Salih Öten, **Finansal Yeniliklerin Teskil Sektörüne Etkileri; Türkiye’de Tekstil Sektörünün Finansman Seçenekleri** Marmara Üniversitesi, Bankacılık/Finans, Yüksek Lisans Programı 2012

Kaynak: Salih Öten,Finansal Yeniliklerin Tekstil Sektörüne Etkileri;Türkiye’de Tekstil Sektörünün Finansman Seçenekleri Marmara Üniversitesi, Bankacılık/Finans, Yüksek Lisans Programı

İşletmeler genellikle kredi kullanırken, krediye uzun vadeli olarak yatırım yapmaktan kaçınırlar. Ayrıca işletmeler zor durumda kalmadıkça kredi kullanmak istememektedir. Kredi kullanan işletmeler de zorunlu nedenlerden dolayı kredi kullanmaktadırlar. Öz sermaye yetersizliği gibi.

Yukarıdaki tabloda 253 işletme için bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmaya göre işletmelerin yaklaşık %34’ü kredi kullanmakta , %40 civarı ise kredi kullanmamaktadır. Öz sermaye yetersizliği gibi zorunlu durumlarda kredi kullanan işletmeler ise %26 dır.

İşletmeler kredi kullanırken iki ana unsuru göz önünde bulundurmaları zorundadırlar. Bunlar;

- Krediyi hangi kaynaklardan sağlayabilir?¹¹⁶
- Kredi kullanırken karşılaşılabilecek sorunlar nelerdir?

Kredi Kaynakları;

- Banka
- Serbest Piyasa
- Özel Finans Kuruluşları
- İşletmelerin Kendi Çevreleri (Dost, akraba gibi)

Kredi Kullanırken Karşılaşılabilecek Sorunlar;

- Kredi talebinin olumsuz sonuçlanması
- Faiz oranlarının yüksek olması

Bu sorunları liste şeklinde sıralayıp uzatabilmek mümkündür.

İşletmeler tüm bunları düşünerek sağlam adımlarla ilerlemek zorundadırlar. Aksi takdirde istenilmeyen sonuçlar doğabilir. Bu da nakit akış dengesini ve bilanço

¹¹⁶ Salih Öten,Finansal Yeniliklerin Tekstil Sektörüne Etkileri;Türkiye’de Tekstil Sektörünün Finansman Seçenekleri Marmara Üniversitesi, Bankacılık/Finans, Yüksek Lisans Programı 2012

durumunu etkileyebilir. Bir işletmede nakit akış dengesi planlı bir şekilde sağlanmazsa bu durum şirketin tasfiyesi ile sonuçlanmaya kadar gidebilir. Ancak şunu da belirtmekte fayda var. Bir işletme nakit akış dengesini sadece kredi kullanarak sağlamaz (ihracat ve tahsilatları da vardır).İşletmenin kullanacağı krediyi nakit akışında dengeli bir biçimde kullanması önemlidir.

Finansal kaynaklardan yararlanan bir tekstil şirketinin mali yapısı da şirketin geleceği açısından önemli bir konudur. Şirketin aktif ve pasif yapısı öz kaynak yapısı şirketin kredi kullanıp kullanmayacağını belirleyen en önemli unsurlardır. Tablo 19’da bir tekstil şirketinin yapısı inceleyebiliriz.Şirketin krizden sonraki döneminde KV ve UV yabancı kaynaklara olan yatırımlarının arttığı görülmektedir. Ayrıca öz kaynaklarının yapısından da artış gözlenmektedir.

Tablo 19 Tekstil Şirket Yapısı

	2001 Kriz Dönemi		2001 Kriz Sonrası	
		%		%
AKTİF YAPISI	9.924.002,30	100	13.970.312,20	100
Dönen Varlıklar	5.251.290,80	52,9	7.069.547,50	50,6
Duran Varlıklar	4.672.711,50	47,1	6.900.764,70	49,4
PASİF YAPISI	9.924.002,30	100	13.970.312,20	100
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	4.524.818,10	45,6	5.421.078,90	38,8
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	2.055.413,60	20,7	3.142.151,40	22,5
Öz Kaynaklar	3.343.770,60	33,7	5.407.081,80	38,7
ÖZ KAYNAK YAPISI	3.343.770,60	100	5.407.081,80	100
Ödenmiş Sermaye	1.841.752,50	55,1	2.916.839,30	53,9
Sermaye Yedekleri	1.919.243,60	57,4	2.812.326,90	52
Kâr Yedekleri	288.309,10	8,6	435.003,30	8
Geçmiş Yıllar Kârları	62.576,90	1,9	93.059,80	1,7
Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-514.470,60	-15,4	-1.141.470,60	-21,1
Dönem Net Kârı (Zararı)	-253.640,90	-7,6	291.323,10	5,4
Dönem Kârı	410.764,20		613.715,20	
Dönem Zararı	-664.405,00		-322.392,00	
Dönem Net Kârı (Zararı)	-253.640,90		291.323,10	

Kaynak: Salih Öten,Finansal Yeniliklerin Tesktıl Sektörüne Etkileri;Türkiye’de Tekstil Sektörünün Finansman Seçenekleri Marmara Üniversitesi, Bankacılık/Finans, Yüksek Lisans Programı

4.3.Ekonomik Krizlerin Sektör Üzerindeki Etkileri

Ekonomik krizler, tekstil sektörünü ne yönde ve nasıl etkiledi?

Bu sorunun cevabını irdelediğimizde karşımıza çok derin bir sonucun çıkması son derece normaldir.2001 krizi, sadece tekstil sektörünü değil diğer sektörleri de ciddi derecede etkilemiştir. Özellikle krizin getirdiği dalgalı kur politikası, kredi başvurusunda bulunan tüm sektörleri olumsuz olarak etkilemiştir. Kredi başvurusu olumsuz sonuçlanan işletmeler, nakit sıkıntısı yaşadığı için küçülmeye gitmek zorunda kalmışlardır.

Aslına bakılacak olursak, 2001 krizi finansal kriz olarak bilinmektedir.1994 ve 1999 krizleri bu finansal krize zemin hazırlamış oldu. Çünkü TL, ADB doları (USD) karşısında değerini kaybetti. Kurlar ve gecelik faiz ulaşabileceği en yüksek seviyeye çıktı. Bu yüzden de Türkiye'nin sıcak para ihtiyacı doğdu ve dış ülkelerden yüksek faiz karşılığında para almaya başladı. Bu dönemde 15 bankaya TMSF tarafından el konuldu. Türkiye'nin zararı milyon dolarlara ulaştı. Bu durum birçok bankanın da kapanmasına neden oldu. Bu durumda kullanılan kredilerin geri çekilmesi ile sonuçlandı. Birçok sektör ve işletme de kapanmak zorunda kaldı. İşsizlik oranı dış açık oranı arttı.¹¹⁷

Türkiye, bu krizden ciddi anlamda maddi ve manevi olarak etkilenmiştir. Bu krizin yaralarını sarmak için o dönemin hükümeti GEGP (Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı)'yi uygulayarak önlem almaya çalışmıştır. Sabit kur sistemine geçilmiş ve bu programla ihracatın arttırılmasına yönelik önlemler alınmış ve uygulanmıştır.¹¹⁸

Bu önlemlerden birincisi,¹¹⁹

- Eximbank kredilerinin artırılması

İkincisi ise,

- İhracat işlemleri yapılırken hazırlanan prosedürlerin azaltılmasıydı.

¹¹⁷ Alev Coşkun,**Liberal Ekonominin Çöküşü**,2011 s.79

¹¹⁸ Pelin ATAMAN ERDÖNMEZ,**Türkiye'de 2001 yılındaki Mali Kriz Sonrasında Kurumsal Sektörde Yeniden Yapılandırma**,Bankacılar Dergisi 2003, s.38

¹¹⁹ Pelin ATAMAN ERDÖNMEZ,**Türkiye'de 2001 yılındaki Mali Kriz Sonrasında Kurumsal Sektörde Yeniden Yapılandırma**,Bankacılar Dergisi 2003, s.38

Bu krizle birlikte doğan olumsuz sonuçları kısaca sıralarsak karşımıza çıkacak maddeler aşağıdaki gibidir;

- İstihdam azalmış ve ekonominin talep düzeyi olumsuz etkilenmiştir.
- Kapanan işyeri sayıları artmıştır.
- Banka kredilerinde daralma olmuştur.
- GSMH (Gayri Safi Milli Hasıla) düşmüştür.
- Yaşam kalitesi ve standartları krizle birlikte düşüşe geçmiştir.
- Türk parası değer kaybetmiştir.
- Cari açık oranı artmıştır.
- Büyüme hızı azalmıştır.
- Faizler artmıştır.
- İhracat azalmıştır.
- Belki de en önemlisi insanların Türkiye'ye olan güveni zedelenmiştir.

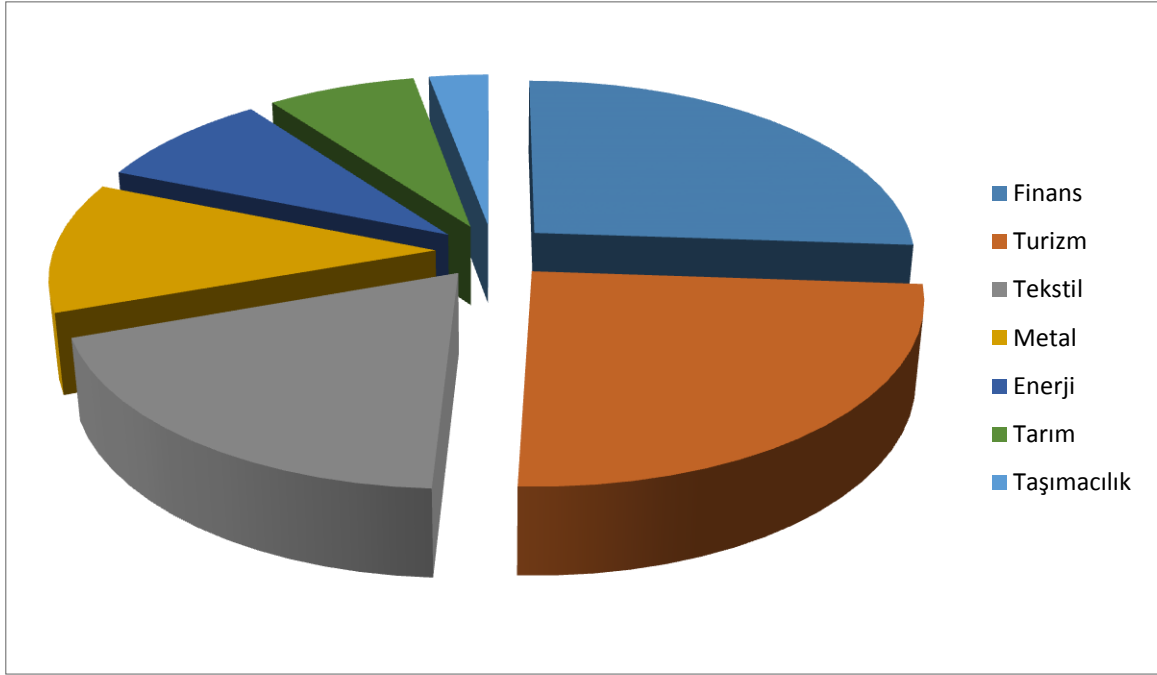
4.4. Tekstil Sektörü Kredi Verileri ve Tekstil Sektöründeki Kredilerin Gelişimi

Kredileri sektör bazında incelediğimizde Tekstil sektörünün %13 lük pay ile üçüncü sırada yer aldığını görmekteyiz.

Tablo 20 Kredilerin Sektör Dağılımı

Sektör	%
Finans	18
Turizm	17
Tekstil	13
Metal	8
Enerji	6
Tarım	5
Taşımacılık	2

Kaynak: Salih Öten, Finansal Yeniliklerin Tekstil Sektörüne Etkileri, Türkiye'de Tekstil Sektörünün Finansman Seçenekleri Marmara Üniversitesi, Bankacılık/Finans, Yüksek Lisans Programı

Grafik 3 Sektörlerin Yüzdelik Dağılımları

Bankalar, Tekstil sektöründe çeşitli nedenlerden dolayı kredi kullanırmak istemezler de 1970 ve 1990 yılları arasında kullanılan krediler yükselmiştir. Son 13 yıla ait kredi verilerini tablolar halinde incelediğimizde kredilerin durumu net bir şekilde yorumlayabiliriz

Ülkemizde 2013 yılında kullanılan kredilerin Ocak ve Şubat ayı verileri aşağıdaki gibidir. Şubat ayında brüt krediler, nakit krediler ve tasfiye olunacak krediler Ocak ayına göre yükselmiş ancak % lik paylarında herhangi bir değişim olmamıştır.

Tablo 21 2013 yılı itibariyle Bankaların Kullandığı Krediler

2013	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	30.035.643,60	3,50	28.442.114,50	3,40	1.593.529,10	6,40
Şubat	31.071.461,70	3,50	29.465.840,60	3,40	1.605.621,10	6,30

Kaynak: TCMB

2012 yılını incelediğimizde brüt krediler en yüksek Kasım ayında ve nakit kredilerin Aralık ayında yükseldiği görülmektedir. Tasfiye kredilerde ise Ekim ayında yükselme

görülmektedir. En düşük olanlar da sırası ile Mart, Şubat ve Ocak aylarında görülmektedir.

Tablo 22 2012 yılı itibariyle Bankaların Kullandığı Krediler

2012	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	26.502.428,50	3,70	25.032.875,60	3,50	1.469.552,90	7,90
Şubat	26.469.829,00	3,60	25.000.110,70	3,50	1.469.718,30	7,70
Mart	27.067.994,70	3,60	25.569.029,40	3,50	1.498.965,30	7,80
Nisan	26.978.655,20	3,50	25.463.380,40	3,40	1.515.274,80	7,80
Mayıs	27.935.177,30	3,50	26.405.209,70	3,40	1.529.967,60	7,80
Haziran	27.844.078,00	3,50	26.313.298,30	3,40	1.530.779,70	7,80
Temmuz	27.657.015,80	3,50	26.105.825,30	3,30	1.551.190,50	7,60
Ağustos	28.586.909,10	3,50	27.032.446,40	3,40	1.554.462,70	7,40
Eylül	28.459.843,50	3,40	26.833.911,50	3,30	1.625.932,00	6,50
Ekim	26.866.031,40	3,40	27.036.398,90	3,30	1.629.632,50	6,70
Kasım	29.422.193,90	3,50	27.801.761,30	3,40	1.620.432,60	6,60
Aralık	29.388.870,40	3,40	27.821.122,70	3,40	1.567.047,70	6,50

Kaynak: TCMB

2011 yılında kredilerin, 2012 ve 2013 yılına göre düşük olduğunu görmekteyiz. En düşük kredi Ocak ayında görülürken, en yüksek kredi Aralık ayında görülmektedir.

Tablo 23 2011 yılı itibariyle Bankaların Kullandığı Krediler

2011	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	21.076.914,50	3,80	19.495.414,70	3,60	1.581.499,80	8,20
Şubat	21.954.467,00	3,80	20.373.234,90	3,60	1.581.232,10	8,40
Mart	23.142.366,50	3,80	21.582.738,50	3,60	1.559.628,00	8,40
Nisan	23.168.767,80	3,80	21.613.494,80	3,60	1.555.273,00	8,50
Mayıs	25.412.380,60	4,00	23.911.087,80	3,80	1.501.742,80	8,20
Haziran	24.748.900,60	3,80	23.253.132,50	3,60	1.495.768,10	8,30
Temmuz	25.241.907,80	3,70	23.711.879,60	3,60	1.530.028,20	8,40
Ağustos	26.052.506,90	3,70	24.574.376,80	3,60	1.478.130,10	8,20
Eylül	26.724.319,00	3,70	25.269.379,60	3,60	1.454.939,40	8,20
Ekim	26.385.525,40	3,70	24.943.735,40	3,60	1.441.790,00	8,00
Kasım	26.906.261,30	3,70	25.451.550,60	3,50	1.454.710,70	8,00
Aralık	26.903.246,20	3,60	25.462.875,20	3,50	1.440.371,00	7,90

Kaynak: TCMB

2010 yılındaki verilere göre en yüksek nakit krediler Aralık ayında, en düşük krediler Ocak ayında görülmektedir. Tasfiye olunacak krediler ise en yüksek Ocak ayında, en

düşük Aralık ayında görülmüştür. Tasfiye olunacak kredileri Mayıs ayında da payı düşüş göstermiştir.

Tablo 24 2010 yılı itibariyle Bankaların Kullandığı Krediler

2010	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	14.560.280,30	3,40	12.739.547,70	3,10	1.820.732,60	8,60
Şubat	15.155.099,70	3,40	13.378.968,10	3,10	1.776.041,60	8,60
Mart	15.491.650,10	3,40	13.730.471,30	3,20	1.761.178,80	8,70
Nisan	15.656.168,10	3,40	13.905.115,50	3,20	1.751.052,60	8,60
Mayıs	16.330.506,80	3,40	14.619.375,50	3,20	1.711.131,30	4,70
Haziran	16.903.762,00	3,40	15.269.551,10	3,20	1.634.211,00	8,20
Temmuz	17.042.910,60	3,50	15.415.577,60	3,30	1.627.333,00	8,20
Ağustos	17.026.397,80	3,40	15.428.332,40	3,20	1.598.065,40	8,30
Eylül	17.392.126,50	3,40	15.816.347,20	3,20	1.575.779,30	7,90
Ekim	17.640.361,50	3,40	16.080.007,20	3,20	1.560.354,30	7,90
Kasım	18.503.917,90	3,50	16.963.597,80	3,30	1.540.320,10	8,00
Aralık	19.826.881,60	3,50	18.347.493,40	3,40	1.479.388,20	7,70

Kaynak: TCMB

2009 yılında nakit kredilere baktığımızda, en düşük kredi Aralık ayında en yüksek kredi ise Şubat ayında olduğu görülmektedir. Tasfiye olunacak kredilerde ise en yüksek kredi Ekim ayında, en düşük kredi Şubat ayında görülmektedir.

Tablo 25 2009 yılı itibariyle Bankaların Kullandığı Krediler

2009	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	16.155.210,00	4,00	14.479.080,70	3,70	1.676.129,30	12,10
Şubat	16.254.033,50	4,00	14.645.639,50	3,70	1.608.394,00	11,20
Mart	16.147.894,50	3,90	14.379.049,30	3,60	1.768.845,20	11,40
Nisan	15.586.700,90	3,90	13.769.647,60	3,60	1.817.053,30	11,30
Mayıs	15.324.066,70	3,80	13.495.774,70	3,50	1.828.292,00	10,80
Haziran	15.151.881,40	3,70	13.344.440,10	3,40	1.807.441,30	10,40
Temmuz	14.821.441,10	3,70	13.013.651,50	3,40	1.807.879,60	9,90
Ağustos	15.254.703,80	3,70	13.357.675,60	3,40	1.897.028,20	10,00
Eylül	15.002.849,90	3,60	13.113.910,30	3,30	1.888.939,60	9,60
Ekim	14.944.577,20	3,60	13.038.067,10	3,30	1.906.510,10	9,40
Kasım	15.006.010,70	3,50	13.118.458,10	3,20	1.887.552,60	9,20
Aralık	14.683.005,50	3,40	12.941.299,90	3,10	1.741.705,60	8,20

Kaynak: TCMB

2008 yılında nakit krediler en düşük kredi Ocak ayında, en yüksek kredi ise Kasım ayı verilerinde görülmektedir. Tasfiye kredilere baktığımızda ise, en yüksek kredi Aralık ayında en düşük kredi ise Ekim ayında görülmektedir.

Tablo 26 2008 yılı itibariyle Bankaların Kullandığı Krediler

2008	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	13.877.118,00	4,70	12.271.755,20	4,30	1.605.362,80	17,10
Şubat	14.620.806,10	4,60	13.038.607,30	4,30	1.582.198,80	16,70
Mart	15.315.025,80	4,50	13.852.951,40	4,20	1.462.074,40	16,10
Nisan	15.232.378,90	4,40	13.764.354,60	4,10	1.468.024,30	15,50
Mayıs	14.804.175,50	4,40	13.300.655,50	4,00	1.503.520,00	15,40
Haziran	15.249.661,50	4,20	13.753.375,80	3,90	1.496.285,70	1,20
Temmuz	14.949.026,60	4,20	13.451.390,60	3,90	1.497.636,00	14,70
Ağustos	14.803.392,20	4,10	13.324.384,80	3,80	1.479.007,40	14,00
Eylül	15.365.360,50	4,00	13.862.410,90	3,70	1.502.949,60	14,10
Ekim	16.231.704,20	4,00	14.793.980,70	3,80	1.437.723,50	12,90
Kasım	16.395.889,90	4,10	14.842.145,30	3,80	1.553.744,60	12,90
Aralık	16.165.284,60	4,00	14.540.321,90	3,80	1.624.962,70	12,70

Kaynak: TCMB

2007 yılındaki krediler verilerini incelediğimizde, nakit krediler de Nisan ayında diğer aylara göre ciddi bir düşüş olduğu görülmektedir. En yüksek kredi ise Kasım ayında görülmektedir. Tasfiye kredilerde ise en yüksek veri Kasım ayına aitken en düşük veri Ocak ayında görülmektedir.

Tablo 27 2007 yılı itibariyle Bankaların Kullandığı Krediler

2007	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	12.076.219,20	5,50	10.702.918,30	4,80	1.373.300,90	24,50
Şubat	12.315.537,50	5,40	10.905.085,00	4,90	1.410.452,50	23,30
Mart	12.536.195,00	5,30	11.031.337,00	4,80	1.504.858,00	24,10
Nisan	12.726.397,10	5,30	11.209.037,90	4,80	1.517.359,20	23,30
Mayıs	12.868.104,90	5,30	11.353.485,60	4,80	1.514.619,30	23,20
Haziran	12.921.537,40	5,20	11.413.598,20	4,70	1.507.939,20	22,80
Temmuz	13.365.816,50	5,10	11.829.106,30	4,70	1.536.710,20	22,90
Ağustos	13.568.187,40	5,00	11.942.984,50	4,60	1.625.202,90	22,80
Eylül	13.322.565,80	4,90	11.688.135,40	4,50	1.634.430,40	23,00
Ekim	13.476.122,70	4,90	11.818.069,20	4,40	1.658.053,50	19,40
Kasım	13.828.134,90	4,80	12.113.249,60	4,40	1.714.885,30	18,60
Aralık	13.596.441,00	4,60	12.005.382,00	4,20	1.591.059,00	17,50

Kaynak: TCMB

2006 yılı kredilerini incelediğimizde, en yüksek nakit kredi Kasım ayında en düşük nakit kredi Ocak ayında görülmektedir. Tasfiye kredilere de baktığımızda en yüksek yine Kasım ayında, en düşük kredi ise Şubat ayında görülmektedir.

Tablo 28 2006 yılı itibariyle Bankaların Kullandığı Krediler

2006	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	10.446.451,60	6,70	9.403.472,80	6,20	1.042.978,80	20,50
Şubat	10.566.827,60	6,50	9.543.490,20	6,00	1.023.337,40	20,10
Mart	10.817.963,30	6,20	9.784.921,40	5,80	1.033.041,90	20,00
Nisan	10.847.243,70	6,10	9.791.969,60	5,70	1.055.274,10	20,10
Mayıs	12.291.567,30	6,10	11.206.050,50	5,80	1.085.516,80	20,50
Haziran	12.614.228,50	5,90	11.514.109,60	5,50	1.100.118,90	21,40
Temmuz	12.356.182,80	5,80	11.159.907,10	5,30	1.196.275,70	22,50
Ağustos	12.377.627,50	5,80	11.156.733,30	5,40	1.220.894,20	22,50
Eylül	12.396.683,00	5,70	11.153.918,40	5,30	1.242.764,60	22,30
Ekim	11.908.224,00	5,50	10.675.020,80	5,00	1.233.203,20	22,20
Kasım	13.828.134,90	4,80	12.113.249,60	4,40	1.714.885,30	18,60
Aralık	11.971.866,00	5,30	10.628.779,20	4,80	1.343.086,80	23,30

Kaynak: TCMB

2005 yılı kredilerinde 2006 yılına göre gözle görülür bir düşüş görülmektedir. 2005 yılının en yüksek nakit kredisi Aralık ayında, en düşük kredisi için Ocak ayında gözlemlenmiştir. Ancak buna rağmen yüzdeler paylarını değerlendirdiğimizde en yüksek pay Ocak ayında en düşük payda Aralık ayına aittir. Buradan şunu çıkarmamız mümkündür. Kredi büyüklüğü ile yüzdeler pay arasında ters orantı vardır.

Tablo 29 2005 yılı itibariyle Bankaların Kullandığı Krediler

2005	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	9.107.442,80	9,30	8.355.322,50	8,80	752.120,30	17,70
Şubat	9.034.901,30	9,10	8.313.068,60	8,60	721.832,70	17,00
Mart	9.439.296,90	8,90	8.673.600,90	8,50	765.696,00	17,30
Nisan	9.537.167,60	8,60	8.701.193,80	8,20	835.973,80	18,20
Mayıs	9.599.520,00	8,40	8.786.229,60	8,00	813.290,40	17,60
Haziran	9.511.114,10	8,10	8.658.652,30	7,60	852.461,80	18,20
Temmuz	9.700.131,10	8,00	8.768.794,20	7,50	931.336,90	19,30
Ağustos	10.118.267,40	7,90	9.173.597,30	7,50	944.670,10	19,50
Eylül	9.822.650,10	7,50	8.868.404,20	7,00	954.245,90	19,60
Ekim	9.997.731,00	7,30	8.996.137,10	6,80	1.001.593,90	20,30
Kasım	10.143.437,10	7,20	9.119.734,70	6,70	1.023.702,40	20,70
Aralık	10.430.659,40	6,90	9.383.282,70	6,50	1.047.376,70	21,00

Kaynak: TCMB

2004 yılı kredi verileri 2005 yılı kredi verilerine göre daha düşük seviyede izlenmiştir. 2004 yılı kredi verileri 2005 kredileri verileri ile ters orantılı olarak gözlemlenmiştir.2005yılı kredi verilerinde en düşük nakit kredi Aralık ayında görülürken, en yüksek kredi ise Ocak ayı verilerinde görülürken,2004 yılı kredi verilerinde ise en düşük kredi Ocak ayında ,en yüksek kredi ise Aralık ayında izlenmiştir.

Tablo 30 2004 yılı itibariyle Bankaların Kullandığı Krediler

2004	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	7.727.213,30	11,20	6.748.992,10	10,60	978.221,20	19,00
Şubat	7.818.854,20	11,00	6.835.396,70	10,50	983.457,50	19,20
Mart	7.929.918,70	11,10	6.954.494,60	10,30	975.424,10	21,20
Nisan	8.546.563,40	10,70	7.567.827,90	10,10	978.735,50	21,00
Mayıs	9.226.471,80	10,70	8.239.048,70	10,20	987.423,10	21,30
Haziran	9.285.285,80	10,60	8.299.546,60	10,00	985.739,20	22,00
Temmuz	9.200.552,30	10,60	8.188.725,90	10,00	1.011.826,40	22,70
Ağustos	9.495.722,00	10,40	8.477.586,50	9,80	1.018.135,50	22,80
Eylül	9.530.628,90	10,30	8.574.085,40	9,70	956.543,50	21,70
Ekim	9.542.488,70	10,20	8.609.675,60	9,60	932.813,10	21,20
Kasım	9.498.410,10	9,80	8.756.805,00	9,50	741.605,10	18,10
Aralık	9.012.749,00	9,20	8.284.576,60	8,80	726.712,40	18,00

Kaynak: TCMB

2003 yılı kredi verileri diğer yıllara göre daha düşük seviyede izlenmiştir. Nakit krediler değerlendirildiğinde en düşük kredi bahar ayının Mayıs ayında, en yüksek kredi ise yine Aralık ayında görülmektedir.

Tablo 31 2003 yılı itibariyle Bankaların Kullandığı Krediler

2003	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	7.252.070,40	13,00	5.922.083,90	12,00	1.329.986,50	19,10
Şubat	7.141.508,10	12,20	5.836.184,40	11,20	1.305.323,70	20,70
Mart	7.556.207,70	12,20	6.325.083,50	11,30	1.231.124,20	19,90
Nisan	7.424.388,10	12,20	6.181.576,50	11,30	1.242.811,60	20,20
Mayıs	6.875.366,80	11,80	5.712.266,30	10,90	1.163.100,50	19,60
Haziran	6.952.865,70	11,70	5.790.889,60	10,90	1.161.976,10	19,70
Temmuz	7.148.991,70	12,00	6.029.286,70	11,20	1.119.705,00	19,20
Ağustos	7.091.65,30	11,90	5.982.805,90	11,10	1.108.659,40	18,70
Eylül	7.346.730,90	11,70	6.304.124,30	11,20	1.042.606,60	18,20
Ekim	7.859.826,70	11,70	6.828.227,40	11,10	1.031.599,30	17,90

Kasım	7.953.786,20	11,50	6.905.508,40	10,90	1.048.277,80	18,40
Aralık	7.940.931,70	11,30	6.949.637,10	10,80	991.294,60	18,30

Kaynak: TCMB

2002 yılı kredi verilerini incelediğimizde, en yüksek kredi karşımıza Aralık ayında çıkarken, en düşük kredi ise Ocak ayına aittir. Buna rağmen de yüzdelik payları değişmemiş ve aynı yüzdede de seyretmiştir.

Tablo 32 2002 yılı itibariyle Bankaların Kullandığı Krediler

2002	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	5.096.576,00	12,60	4.283.541,20	11,60	813.034,80	22,00
Şubat	5.296.910,50	12,50	4.503.754,50	11,70	793.156,00	21,20
Mart	5.303.829,00	12,70	4.455.072,50	11,80	848.756,50	21,90
Nisan	5.506.879,10	13,20	4.640.988,00	12,10	865.891,10	25,30
Mayıs	5.731.026,80	13,00	4.848.548,60	11,90	882.478,20	26,00
Haziran	6.277.042,10	12,70	5.084.696,40	11,40	1.192.345,70	25,20
Temmuz	6.599.324,40	12,70	5.096.538,40	11,10	1.502.786,00	23,80
Ağustos	6.456.467,40	12,60	4.946.139,70	11,10	1.510.327,70	22,50
Eylül	6.575.129,30	12,50	5.061.123,70	11,20	1.514.005,60	21,90
Ekim	6.710.329,20	12,60	5.122.096,80	11,00	1.588.232,40	22,00
Kasım	6.468.067,00	12,60	5.000.727,30	11,40	1.467.339,70	19,90
Aralık	7.058.992,40	12,60	5.728.720,90	11,60	1.330.271,50	18,50

Kaynak: TCMB

2001 yılı kredi verileri de 2000 yılı verilerine nazaran daha düşük seviyededir. En düşük kredi Ocak ayında en yüksek yüzde ile izlenirken en yüksek kredi Kasım ayında en düşük yüzde ile seyretmiştir.

Tablo 33 2001 yılı itibariyle Bankaların Kullandığı Krediler

2001	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	4.342.944,80	15,40	3.573.739,60	14,10	769.205,20	27,60
Şubat	4.966.167,70	15,10	4.108.461,30	13,80	857.706,40	28,80
Mart	5.227.017,30	14,60	4.294.303,60	13,20	932.713,70	27,70
Nisan	5.525.949,70	14,40	4.395.027,20	13,00	1.130.922,50	25,20
Mayıs	5.388.678,40	14,10	4.257.682,20	12,70	1.130.996,20	24,70
Haziran	5.838.695,90	14,20	4.674.329,60	12,90	1.164.366,30	23,70
Temmuz	6.240.022,00	14,30	4.845.924,50	12,70	1.394.097,50	25,50
Ağustos	6.021.984,70	13,90	4.724.046,60	12,30	1.297.938,10	25,20
Eylül	6.516.607,30	13,50	5.224.421,60	12,10	1.292.185,70	25,10
Ekim	6.588.075,40	13,30	5.232.711,10	11,70	1.355.364,30	25,30
Kasım	5.942.623,90	12,70	4.860.399,30	11,60	1.082.224,60	23,50
Aralık	5.458.225,30	12,40	4.657.242,10	11,60	800.983,20	20,90

Kaynak: TCMB

2000 yılı kredi verilerinin, diğer tüm yıllara göre en düşük kredi verilerine sahip olan yıl olduğu gözlenmektedir.2000 yılı diğer yıllardan bağımsız olarak kendi arasında değerlendirdiğimizde en yüksek kredi Kasım ayında,en düşük kredi ise Şubat ayında gözlemlenmiştir.

Tablo 34 2000 yılı itibariyle Bankaların Kullandığı Krediler

2000	Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	2.646.119,00	14,30	560.922,30	31,20
Şubat	2.631.313,70	14,50	608.769,00	30,40
Mart	2.676.706,90	14,30	564.767,90	32,00
Nisan	2.742.624,20	14,10	590.588,10	31,90
Mayıs	2.861.520,50	14,30	598.913,10	31,40
Haziran	2.941.065,50	14,30	616.425,00	30,80
Temmuz	3.015.166,70	13,70	614.608,80	30,00
Ağustos	3.098.631,00	13,70	647.849,10	30,20
Eylül	3.125.273,40	13,50	682.027,40	30,30
Ekim	3.238.136,60	13,30	707.148,40	30,40
Kasım	3.366.070,00	13,40	723.536,40	28,80
Aralık	3.292.248,50	13,10	734.581,90	28,40

Kaynak: TCMB

Türkiye’de faaliyet gösteren tüm bankalar, müşterilerine belli bir limit ve risk çalışması yapar ve bu çalışmayı uygularlar. Daha sonra yaptıkları bu limit-risk çalışmasını TCMB’ne aylık olarak rapor şeklinde bildirirler. TCMB’de bu raporu değerlendirerek rapor sunan yapan bankaya geri bildirim de bulunur.¹²⁰

Bu sistem kredi başvurusunda bulunan müşterilerin, kredi ve risk durumlarının izlenmesi ve kredi kullanıp kullanmayacağını uygunluğunu belirler. Bu da krediyi kullandıracak bankanın, müşteri hakkında olumlu ya da olumsuz karar vermesine yardımcı olan bir aşamadır ve oldukça önemlidir.

Kredi kararının olumlu sonuçlanması durumunda banka, kredi talebinde bulunan firma ile irtibata geçer. Bankanın kredi başvurusu için birtakım evraklar talep etmesi mümkün

¹²⁰

<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TCMB+TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Bankacilik+Verileri/Bankalarca+Kullandirilan+Kredilerin+Sektorel+Dagilimii/Aciklamalar/Bankalarca+Kullandirilan+Kredilerin+Sektorel+Dagilimi> (Erişim Tarihi 10.05.2015 saat:03:46)

olabilir. Ayrıca her kredi türü için hazırlanması gereken evraklar farklılık gösterebilir. Örnek olarak belirtirsek, bir spot veya rotatif kredi başvuru evrakları farklı iken, bir Eximbank SÖRK veya SÖİK kredi başvuru evrakları da farklıdır. Tüm bu aşamalar da tamamlandıktan sonra kredi talebi bankaya yönlendirilir. Müşteri ile banka arasında kredi geri ödemesi planlanır. Taksit sayısı, vade tarihleri vb. gibi. Son olarakta banka tarafından kredi tutarı müşterinin hesabına aktarılır.

Kredileri bankalar bazında değerlendirdiğimizde altı grup bankada TL ve YP olarak 2012 ve 2013 yılını inceleyelim.

Öncelikle 2012 yılına baktığımızda en fazla TL kredinin özel bankalarda olduğu görülmektedir. Yine aynı şekilde 2013 yılında da özel bankalar birinci sıradadır. 2013 yılı 2012 yılına göre %25 civarında artış göstermektedir. Yabancı para olarak değerlendirildiğinde özel bankalar 2012 yılında 2013 yılına göre daha düşük seviyedir. ve %11 civarında bir eğilim göstermiştir. Özel bankalardan sonra ikinci sırayı kamu bankaları izlemektedir. Kamu Bankalarının 2013 yılında 2012 yılına göre kredi artışı daha fazladır. 2013 yılında TL ve YP krediler, %32,40 artış göstermektedir. Üçüncü sırayı ise yabancı bankalar almıştır. Yabancı bankaların kredi verilerinde 2013 yılı, 2012 yılına göre artış göstermiştir. TL krediler %24 civarında, YP krediler ise %30 civarında yükselme göstermiştir. Dördüncü sırada ise katılım bankaları yer almaktadır. Katılım Bankaları kredileri, 2012 yılına göre 2013 yılında gözle görülür bir artış göstermiştir. TL krediler %29 artarken, YP krediler %7 civarında artmıştır. Kalkınma ve Yatırım Bankaları, Katılım Bankaları'ndan sonra gelmektedir. Kalkınma ve Yatırım Bankaları da, Katılım Bankaları'nda olduğu gibi 2013 yılında 2012 yılına göre artış göstermiş ve TL krediler %37 artarken, YP krediler %33 artmıştır. TMSF bankaları ise son sıradadır.

Tablo 35 Bankalar Bazında Kredi Gelişimi

	Aralık 2012		Aralık 2013		%	
	TL	YP	TL	YP	TL	YP
Özel Bankalar	279.142,00	70.962,00	350.987,00	78.824,00	25,7	11,1
Yabancı Bankalar	91.618,00	10.653,00	114.109,00	13.945,00	24,5	30,9
TMSF Bankaları	1,00	0,00	1,00	0,00	-18,3	0
Kamu Bankaları	159.436,00	23.359,00	211.156,00	30.926,00	32,4	32,4
Katılım Bankaları	43.431,00	2.555,00	56.186,00	2.749,00	29,4	7,6
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	14.723,00	8.892,00	20.277,00	111.893,00	37,7	33,7

Kaynak:BDDK

Kredilerin 2013 yılına ait il bazında kredi dağılımlarını da aşağıdaki tablodan inceleyebiliriz. İlk beş sıraya baktığımızda sırasıyla İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya ve Bursa gelmektedir.

Tablo 36 2013 Yılına Ait Kredilerin İl Bazında Dağılımı

İLLER	KAMU BANKALARI	ÖZEL BANKALAR	TOPLAM
İSTANBUL	52.459.672,94	369.032.743,20	421.492.416,14
ANKARA	25.155.760,50	90.652.431,38	115.808.191,88
İZMİR	14.491.744,20	34.181.717,80	48.673.462,00
ANTALYA	7.230.365,03	20.648.548,55	27.878.913,58
BURSA	6.764.321,38	19.597.405,36	26.361.726,74
KOCAELİ	3.958.895,07	13.731.554,27	17.690.449,34
ADANA	5.281.457,75	12.358.987,58	17.640.445,33
GAZİANTEP	4.265.232,27	12.883.481,67	17.148.713,94
KONYA	4.314.606,65	8.741.462,56	13.056.069,21
İÇEL	3.115.623,47	8.371.571,23	11.487.194,70
HATAY	3.043.805,37	7.140.965,67	10.184.771,04
KAYSERİ	2.855.111,68	7.182.239,79	10.037.351,47
DENİZLİ	2.825.108,58	5.573.642,03	8.398.750,61
MANİSA	3.071.758,11	5.038.531,74	8.110.289,85
MUĞLA	2.120.569,66	5.411.381,31	7.531.950,97
SAMSUN	2.938.989,90	4.515.133,81	7.454.123,71
BALIKESİR	2.722.842,98	4.614.552,60	7.337.395,58
AYDIN	2.529.634,99	4.138.477,53	6.668.112,52
TEKİRDAĞ	1.852.254,27	4.762.406,36	6.614.660,63
ESKİŞEHİR	1.971.926,40	4.292.482,65	6.264.409,05
SAKARYA	1.636.787,12	3.664.543,67	5.301.330,79

DIYARBAKIR	1.580.482,64	3.513.569,90	5.094.052,54
K.MARAŞ	1.849.437,59	3.229.287,94	5.078.725,53
TRABZON	1.299.696,23	3.410.671,84	4.710.368,07
URFA	1.455.823,82	2.911.318,54	4.367.142,36
ZONGULDAK	1.316.513,59	2.073.874,09	3.390.387,68
AFYON	1.555.736,32	1.716.226,46	3.271.962,78
MALATYA	1.167.952,82	2.003.538,86	3.171.491,68
ERZURUM	1.703.762,65	1.460.164,68	3.163.927,33
ÇORUM	1.245.356,72	1.895.894,60	3.141.251,32
EDİRNE	1.239.100,57	1.824.429,46	3.063.530,03
ORDU	1.154.139,61	1.878.330,52	3.032.470,13
ÇANAKKALE	1.274.723,18	1.737.857,91	3.012.581,09
SİVAS	1.414.135,12	1.358.140,44	2.772.275,56
TOKAT	1.245.660,44	1.507.901,06	2.753.561,50
KÜTAHYA	1.033.468,63	1.449.127,51	2.482.596,14
KIRKLARELİ	973.432,66	1.333.517,62	2.306.950,28
ELAZIĞ	803.784,93	1.416.752,72	2.220.537,65
ISPARTA	950.928,16	1.267.406,73	2.218.334,89
UŞAK	828.748,91	1.273.762,24	2.102.511,15
MARDİN	786.623,69	1.260.201,48	2.046.825,17
KASTAMONU	914.834,88	1.009.710,91	1.924.545,79
VAN	821.175,97	1.100.073,00	1.921.248,97
DÜZCE	715.711,12	1.163.301,80	1.879.012,92
OSMANIYE	762.701,74	1.115.236,68	1.877.938,42
RİZE	640.846,17	1.235.717,07	1.876.563,24
BOLU	715.731,52	1.150.976,79	1.866.708,31
AMASYA	832.704,96	1.008.725,22	1.841.430,18
GİRESUN	797.381,32	987.525,95	1.784.907,27
YOZGAT	1.031.327,92	726.489,31	1.757.817,23
ADIYAMAN	666.176,98	1.047.369,92	1.713.546,90
NEVŞEHİR	661.660,68	972.822,97	1.634.483,65
KARABÜK	456.696,07	1.110.815,07	1.567.511,14
AKSARAY	745.826,56	813.913,47	1.559.740,03
NİĞDE	711.875,25	793.550,49	1.505.425,74
YALOVA	478.771,89	984.763,50	1.463.535,39
BURDUR	681.780,68	758.064,58	1.439.845,26
KIRIKKALE	516.235,70	789.409,87	1.305.645,57
BATMAN	360.624,49	904.939,63	1.265.564,12
BİLECİK	525.493,94	621.032,48	1.146.526,42
KARAMAN	519.069,42	612.820,59	1.131.890,01
KIRŞEHİR	613.679,89	466.082,27	1.079.762,16
KARS	524.547,17	442.851,36	967.398,53

SİNOP	527.213,23	397.901,43	925.114,66
ARTVİN	495.040,30	407.678,22	902.718,52
ERZİNCAN	423.452,44	476.553,49	900.005,93
BARTIN	415.721,64	469.092,23	884.813,87
ÇANKIRI	496.408,15	327.906,62	824.314,77
BİTLİS	547.627,57	264.310,94	811.938,51
AĞRI	401.596,67	327.412,60	729.009,27
ŞIRNAK	287.141,90	296.445,26	583.587,16
İĞDIR	262.929,52	274.455,09	537.384,61
SİİRT	213.135,59	310.573,39	523.708,98
MUŞ	337.318,14	181.321,57	518.639,71
BİNGÖL	345.990,24	125.431,28	471.421,52
GÜMÜŞHANE	311.209,24	127.947,04	439.156,28
ARDAHAN	282.697,86	66.170,71	348.868,57
KİLİS	174.321,11	172.297,33	346.618,44
TUNCELİ	210.730,67	107.248,72	317.979,39
HAKKARİ	239.125,84	63.441,13	302.566,97
BAYBURT	205.416,29	71.788,09	277.204,38

Kaynak: TCMB

Krediler sadece bankalar tarafından kullanılmıyaz. Faktöring ve finansal kiralama şirketleri tarafından da kredi kullanıldırımı yapılmaktadır. Finansal kiralama şirketlerinin tekstil sektöründe kullandırdığı kredi verilerini yıl bazında tablolar halinde inceleyelim.

2013 yılında finansal kiralama şirketlerinin kredi verileri tablo 27’de görölmektedir. Şubat ayındaki veriler Ocak ayının hemen hemen yarısı kadar düşüş göstermiştir. Diğer tüm sektörler içindeki pay oranı ise Şubat ayında %8 lik bir düşüş göstermiştir.

Tablo 37 2013 Yılı Finansal Kiralama Şirketleri Tarafından Kullandırılan Krediler

	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
2013						
Ocak	1.849.015,00	18,20	3.064.564,60	18,20	259.794,30	17,90
Şubat	1.863.457,10	10,10	1.693.399,20	10,00	170.057,90	11,30

Kaynak: TCMB

2012 yılı Faktoring şirketlerinin kredi verilerini incelediğimizde en yüksek nakit kredinin Nisan ayında, en düşük nakit kredinin ise Şubat ayında olduğu görölmektedir.

Tablo 38 2012 Yılı Faktoring Şirketleri Tarafından Kullanılan Krediler

2012	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	1.533.379,10	13,40	1.456.300,30	13,30	77.078,90	14,00
Şubat	1.520.439,60	13,20	1.431.821,70	13,10	88.617,90	15,60
Mart	1.660.044,50	13,30	1.530.530,30	12,90	129.514,20	19,90
Nisan	1.699.676,30	13,50	1.564.566,50	13,20	135.109,90	19,90
Mayıs	1.622.579,30	13,00	1.484.769,20	12,60	137.810,10	19,80
Haziran	1.671.235,20	12,70	1.531.956,30	12,30	139.279,00	19,30
Temmuz	1.639.487,90	13,00	1.500.628,40	12,70	138.859,50	18,90
Ağustos	1.643.592,40	13,20	1.503.491,00	12,90	140.101,40	18,50
Eylül	1.675.453,60	13,30	1.535.012,10	13,00	140.441,40	17,60
Ekim	1.595.753,80	12,90	1.453.892,50	12,60	141.861,30	17,10
Kasım	1.605.624,40	12,70	1.462.866,90	12,40	142.757,50	16,80
Aralık	1.624.508,20	12,60	1.484.388,60	12,20	140.119,60	17,80

Kaynak: TCMB

2011 yılı Faktoring şirketlerinin kredi verilerinde en yüksek nakit kredi,Ağustos ayına en düşük nakit kredi ise Şubat ayına aittir.

Tablo 39 2011 Yılı Faktoring Şirketleri Tarafından Kullanılan Krediler

2011	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Ocak	1.379.081,50	13,30	1.314.751,50	13,30	64.330,00	11,90
Şubat	1.377.646,60	12,90	1.313.220,10	13,00	64.426,50	11,70
Mart	1.394.859,70	12,80	1.328.495,30	12,90	66.364,40	12,00
Nisan	1.455.760,90	12,90	1.400.022,80	13,00	55.738,10	11,30
Mayıs	1.502.932,40	13,40	1.446.606,60	13,50	56.325,80	11,30
Haziran	1.585.586,00	13,10	1.526.931,70	13,20	58.654,30	11,90
Temmuz	1.60.597,10	13,30	1.548.614,60	13,40	58.982,50	11,40
Ağustos	1.691.66,90	13,60	1.632.072,20	13,70	59.094,70	11,60
Eylül	1.640.606,00	13,20	1.577.287,40	13,20	63.318,50	12,20
Ekim	1.631.676,90	13,30	1.568.625,30	13,30	63.051,50	11,80
Kasım	1.600.133,20	13,10	1.534.702,30	13,20	65.430,80	12,10
Aralık	1.703.900,60	13,70	1.631.111,00	13,70	17.789,60	13,60

Kaynak: TCMB

2012 yılı Faktoring şirketlerinin kredi verilerinde sadece Kasım ve Aralık ayı verileri mevcuttur. Brüt ve nakit krediler olarak verilere baktığımızda Kasım ayı düşüken, Aralık ayı Kasım ayına göre daha yüksektir. Ancak tasfiye kredilerde de tam tersi görülmektedir. Yani Kasım ayı yüksek Aralık ayı düşüktür.

Tablo 40 2010 Yılı Faktoring Şirketleri Tarafından Kullanılan Krediler

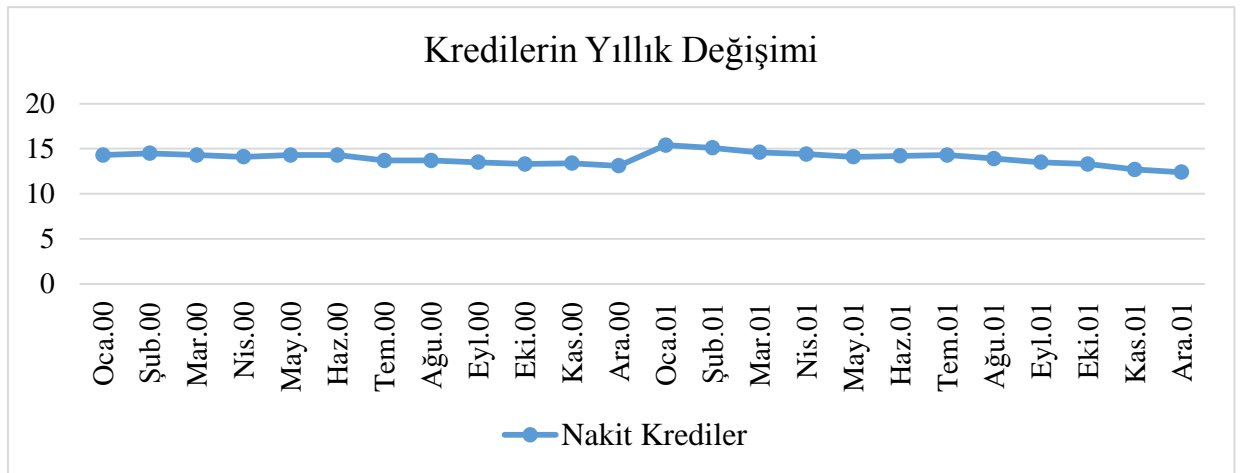
2010	Brüt Krediler		Nakit Krediler		Tasfiye Olunacak Krediler	
	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %	Tutar	Pay %
Kasım	1.273.929,50	12,60	1.195.660,40	12,60	78.269,10	11,70
Aralık	1.330.644,90	13,00	1.267.914,50	13,10	62.730,40	11,50

Kaynak: TCMB

İncelediğimiz 2000-2013 yılı incelediğimiz kredi verilerinin yıllık grafik çizelgelerini incelememiz de mümkündür. Ocak 2000'den Şubat 2013'e kadar olan yıllık kredi verilerinin grafiksel gelişimlerini ve eğilimlerini grafiklerini yorumlayalım.

Grafik 4'de Ocak 2000-Aralık 2001 yılı kredi verilerini grafiksel olarak yorumlayacak olursak, Ocak 2000'den Kasım 2000'e kadar krediler hemen hemen aynı seyrederken Aralık 2000'de hafif eğilim göstererek düşüşe geçmiş Ocak 2001 yılında da en yüksek düzeye ulaşmıştır.

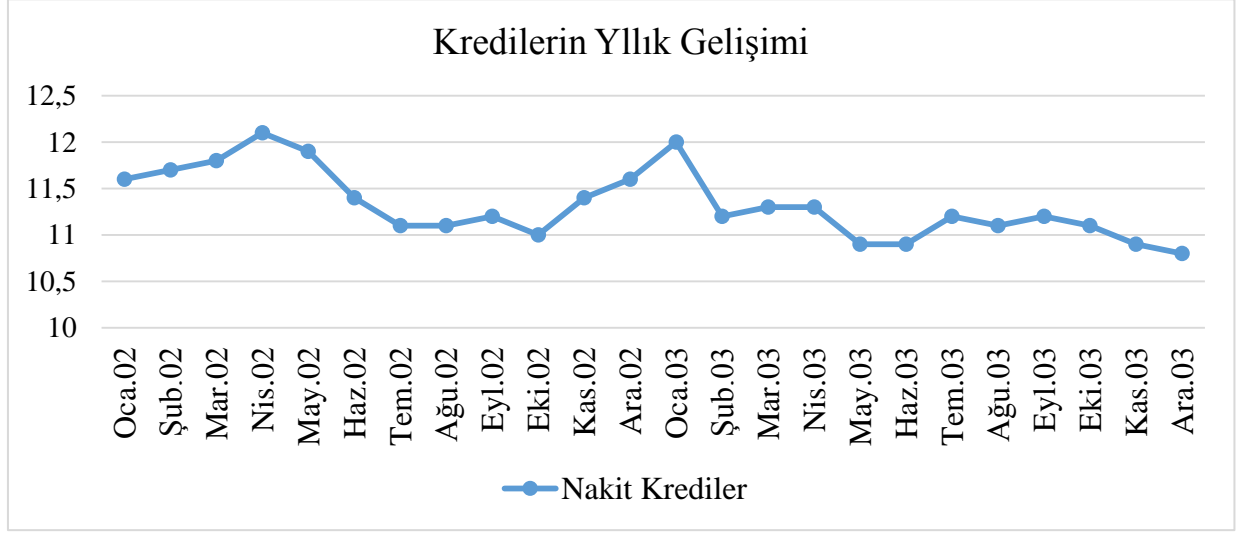
Daha sonra da Aralık 2001'e kadar hafif düşüşler göstererek Aralık 2001'de de en düşük seviye görülmüştür.

Grafik 4 Ocak 2000-Aralık 2001

Kaynak: BDDK

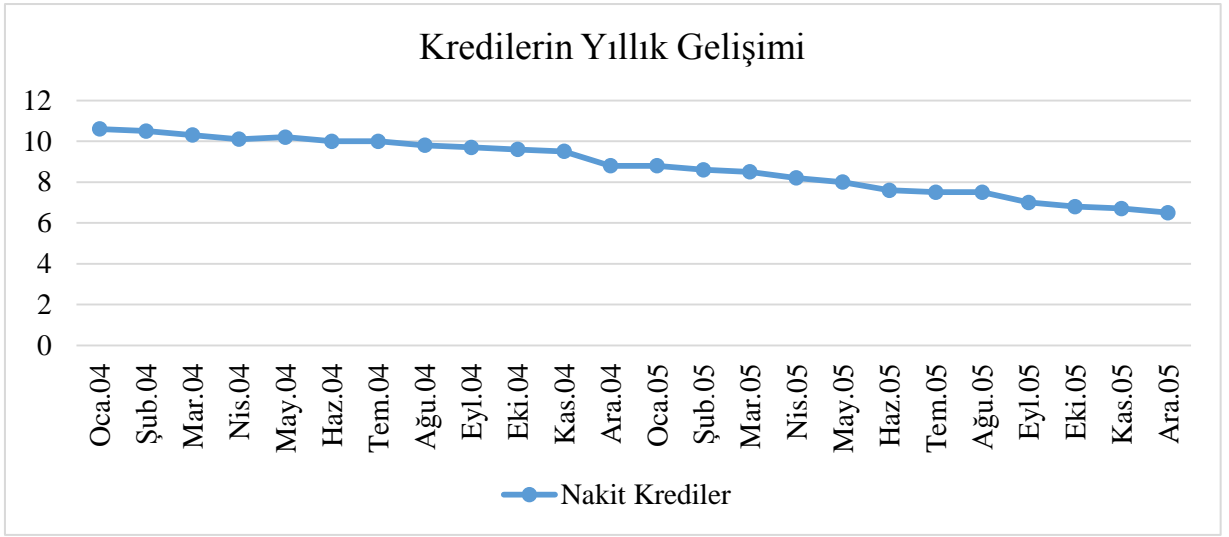
Grafik 5'e baktığımızda kredilerin oldukça hareketli olduğu görülmektedir. Ocak 2002'den Nisan 2002 yılına kadar hep yükselmiştir. Mayıs 2002'den itibaren düşüşe geçmişse de Kasım 2002'den itibaren yine yükselişe geçmiş ve Ocak 2003'e kadar devam etmiştir. Ocak 2003'ten sonra da düşüş göstermiş ama zaman zaman yükselme göstermişse de Aralık ayında en düşük seviye ile kapatmıştır.

Grafik 5 Ocak 2002-Aralık 2003

Kaynak: BDDK

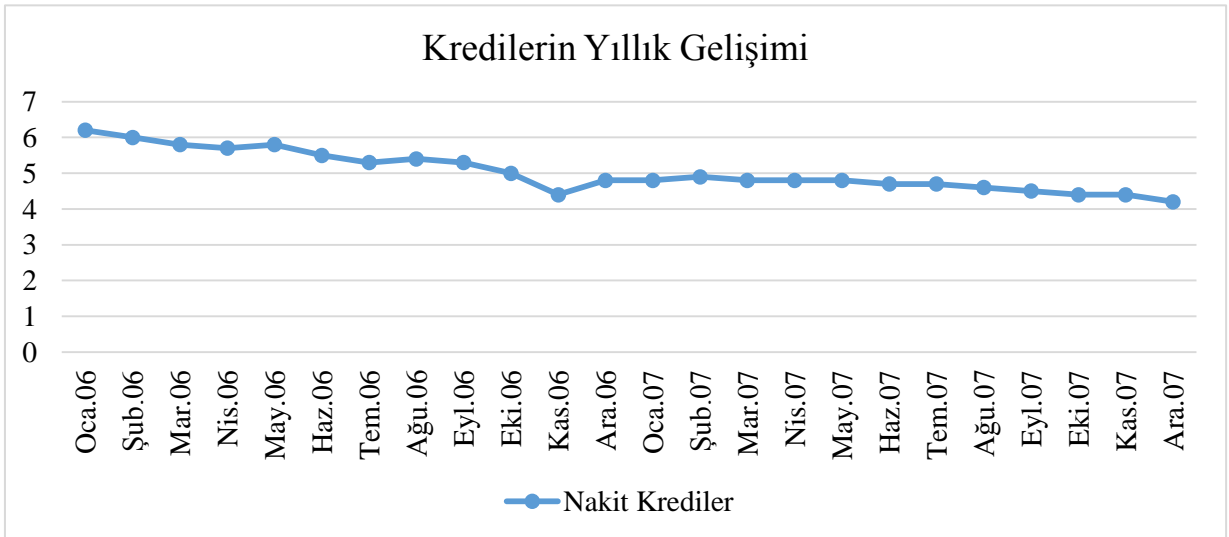
Grafik 6'da krediler, Ocak 2004'ten itibaren Aralık 2005'e kadar düşük seviyede seyretmiştir. En yüksek kredi seviyesi Ocak 2004 yılındadır. Ocak 2004'ten Kasım 2004'e kadar çok fazla değişiklik olmasa da Aralık 2004'te düşük görülmektedir. Ocak 2005'ten itibaren hafif hafif dalgalanmalar göstererek düşük seviyelerde ilerlemiştir.

Grafik 6 Ocak 2004-Aralık 2005

Kaynak: BDDK

Grafik 7’te Ocak 2006 ve Aralık 2007 yılı kredi verilerini inceleyelim. Ocak 2006 yılında yüksek başlayan kredi verileri Mayıs ayına kadar düşüş göstermiş, Mayıs ayında da yükselme gösterse de sonrasında düşük seviyelerde izlenmiştir.2006 yılının en düşük kredi verisi Kasım 2006 yılında %4 civarına ulaşarak düşüşe geçmiştir.2007 yılına baktığımızda,2006 yılına kadar göre veriler daha düşük seviyededir. Ocak ayından itibaren hemen hemen aynı seviyede gözlenen kredilerin en düşük yılı Aralık ayı olmuş ve yüzdesi yine %4 civarı olarak gözlemlenmiştir.

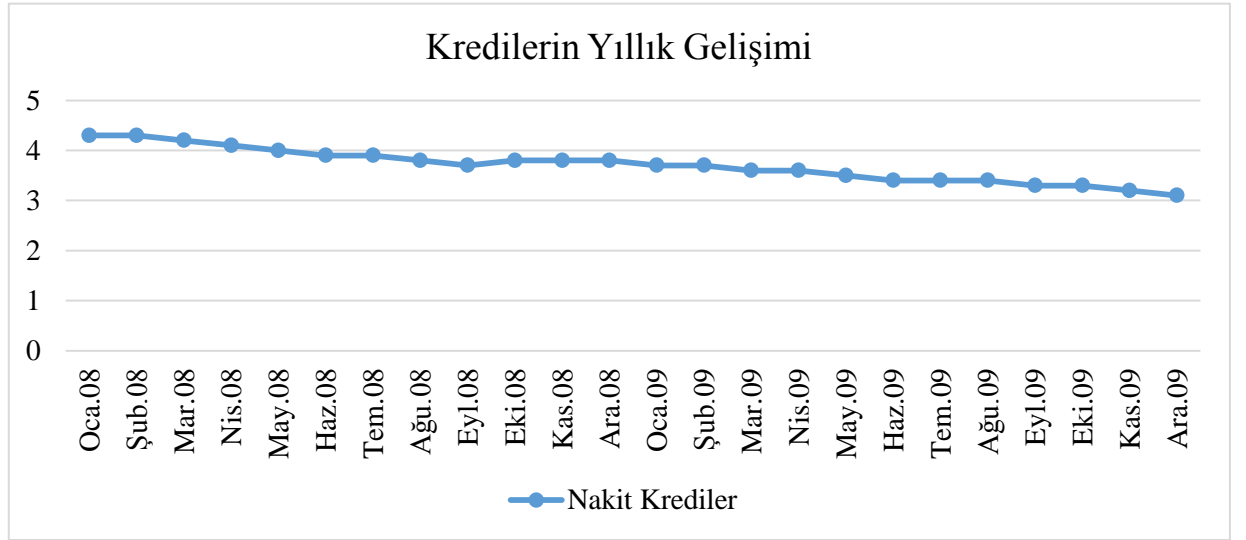

Grafik 7 Ocak 2006-Aralık 2007

Kaynak: BDDK

Grafik 8, 2008 ve 2009 yılı verilerini göstermektedir.2008 yılını incelediğimizde en yüksek kredi verisi Ocak ayında görülmektedir. Şubat ayında da aynı seyrederken Şubat ayından sonra düşmeye başlamış Ekim ayında en düşük seviyeye ulaşmışsa da Kasım ve Aralık ayında d az da olsa yükselmiştir.

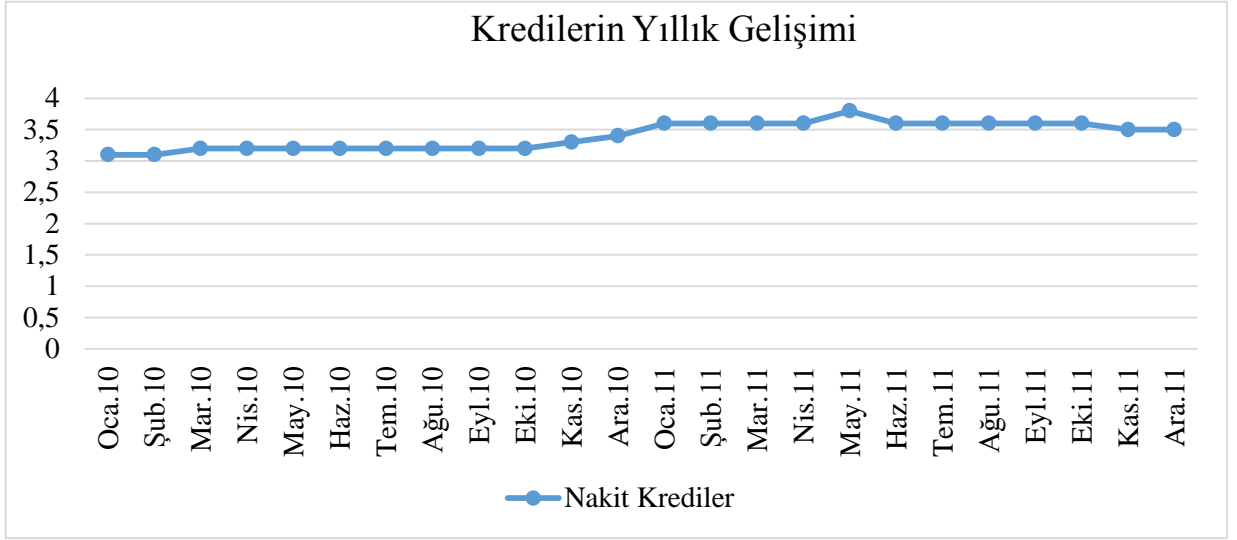
2009 yılı, Ocak 2008 yılına göre düşük seviye ile başlamış Nisan ayına kadar hemen hemen aynı seviyede ilerlemiş Haziran ayında düşüş göstermiştir. Temmuz ve Ağustos ayları da aynı seviyede takip etmiş akabinde Eylül ayından itibaren düşmüş ve Aralık ayında en düşük seviyeye %3 ile ulaştığı görülmüştür.

Grafik 8 Ocak 2008-Aralık 2009

Kaynak: BDDK

Grafik 9’da,2010 yılı kredi verilerinin 2011 yılına göre düşük seviyede olduğu görülmektedir.2010 yılının en düşük kredi verisi Ocak ayında en yüksek verisi de Aralık ayında görülmektedir. Nisan ayından Ekim ayına kadar bir değişiklik yaşanmamış Kasım ayında bir hareketlenme olmuş ve Aralık ayında en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2011 yılı, kredilerin yüksek seyrettiği bir yıl olmuştur. Ocak ayında yüksek başlayan krediler, Nisan ayına kadar aynı seviyeyken, Mayıs ayında en yüksek seviyeye ulaşmıştır. En düşük ayını da Aralık ayı ile kapatmıştır.

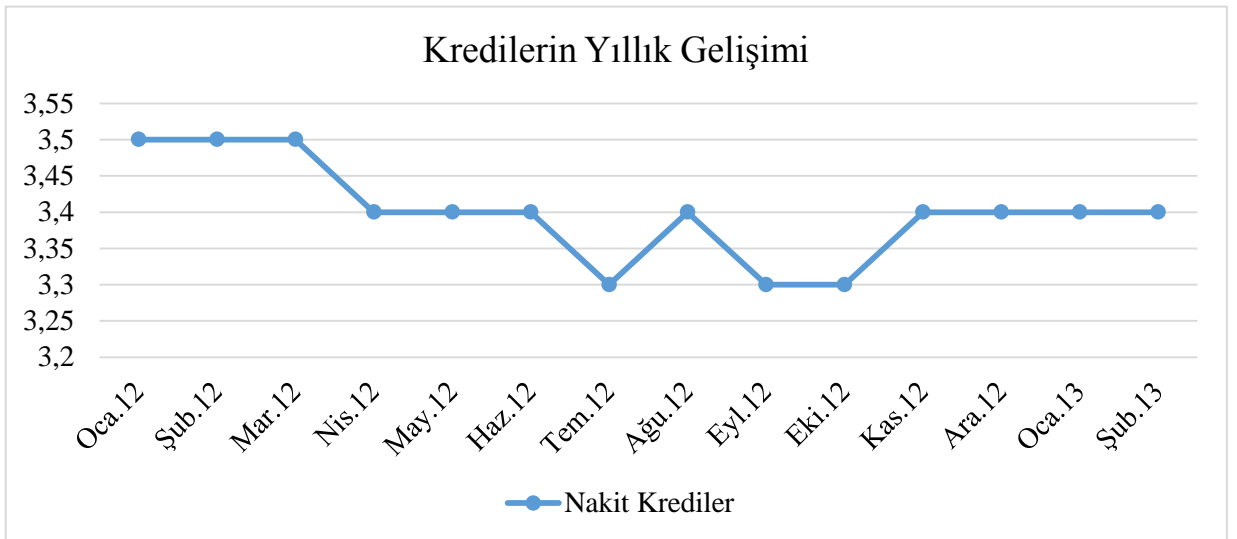

Grafik 9 Ocak 2010-Aralık 2011

Kaynak: BDDK

Grafik 10, 2012 ve 2013 yılı verilerine aittir.2012 ve 2013 yıllarında kredi verileri oldukça hareketli bir seviye izlemektedir.

2012 yılına yüksek başlayan kredi verileri, Mart ayından itibaren düşüşe geçmiş olup Temmuz ayında en düşük seviyeyi görmüştür. Ağustos ayında yükselmiş yine de Eylül ve Ekim ayların da düşmüştür. Kasım ayında yükselmiş, Şubat 2013 yılına kadar aynı seviyede devam etmiştir.

Grafik 10 Ocak 2012-Şubat 2013

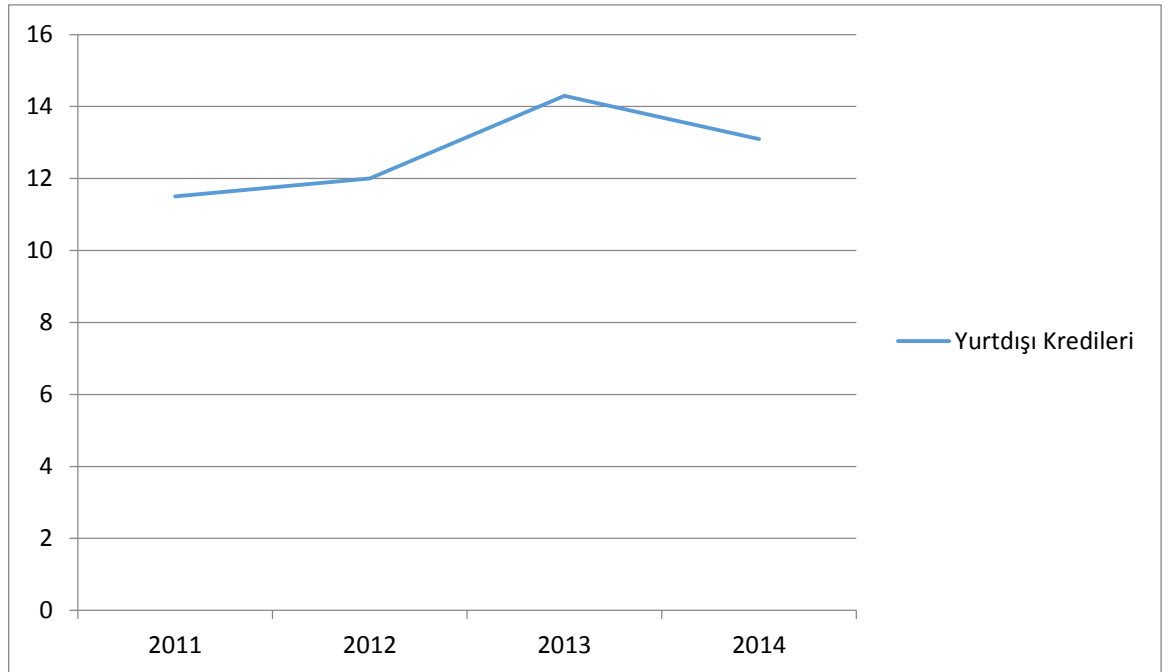
Kaynak: BDDK

Tablo 41’ye baktığımızda özel sektörün yurtdışından uzun vadeli kredi sağladığı verileri görebiliriz. Bu demek oluyor ki sektörün sıcak para girişine ihtiyacı var. Dört yıllık yapılan inceleme sonucunda rakamların ciddi anlamda yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 41 Tekstil Sektörünün Yurtdışından Sağladığı Kredi

	2011	2012	2013	2014
FİNANSAL	66.514.934.008	73.082.685.638	93.590.122.517	110.815.362.449
Bankalar	34.905.927.004	41.745.628.819	54.820.820.621	66.191.803.959
Krediler	31.609.007.004	31.337.056.819	38.769.301.896	44.623.558.490
Bankacılık Dışı Finansal Kuruluşlar	13.149.763.943	15.330.018.899	16.649.971.861	15.732.232.198
Krediler	12.892.407.520	15.033.593.021	16.321.292.724	15.328.132.249
Yabancı Sermaye Sayılan Krediler	257.356.423	296.425.878	328.679.137	404.099.949
FİNANSAL OLMAYAN	78.431.456.285	80.932.789.251	79.376.983.633	77.463.700.273
Krediler	72.837.993.657	74.776.673.683	73.280.977.675	72.148.199.020
Yabancı Sermaye Sayılan Krediler	5.282.947.742	5.845.600.682	5.758.806.489	4.978.301.784
Ticari Krediler	310.514.886	310.514.886	337.199.469	337.199.469

Kaynak:TCMB

Grafik 11 Yurtdışından Sağlanan Krediler

Kaynak:TCMB

Piyasanın en önemli özel sektörleri arasında yer alan tekstil sektörü ile uğraşan işletmeler, gerektiğinde yurtdışında kredi sağlayabilmektedirler. 2011 yılında 2014 yılına kadar olan dönemde yurtdışı kredi verileri Grafik9’de ayrıntılı olarak verilmektedir.

2011 yılına baktığımızda bu krediler %10,90 olarak görünürken 2014 yılını %12,90 olarak kapatmıştır. 2011 yılından sonra 2012 yılında düşüş göstermişse de 2013 yılında tekrar yükselişe geçmiştir. En yüksek yılını da 2013 yılında 14,20 olarak görmüştür. 2014 yılı da 2013 yılına göre düşüş göstermiştir.

4.5. Tekstil Sektöründeki Kredi Hacmi ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki

Tablo 43’te Türkiye ekonomisinin büyüme rakamlarını inceleyip kredi verileri ile ilişki kuracağız. Öncelikle büyüme rakamlarını inceleyelim ve fikir edinelim.

Tabloda 2003-2013 yılına ait veriler bulunuyor. GSYH büyüme oranlarını incelediğimizde 2003 yılında %5,30 olduğu görülmektedir. 2004 yılı en iyi sene olmuş ve %9,4 ile büyüme oranı en yüksek seviyeye ulaşmıştır. 2005 ve 2006 yılı da çok düşük düzeyde ilerlememiş sırasıyla %8,4 ve %6,9 ile kapatmıştır. 2007 yılında ise %4,7’ye düşmüştür. 2008 ve 2009 yıllarında ise çok hızlı bir düşüşe geçmiştir. En düşük büyüme oranı 2009 yılında % -4,80’i görmüştür. 2010 ve 2011 yıllarında toparlanma göstermiş ve sırasıyla %9,2 ve %8,5 olarak ilerlese de 2012 yılında %2,2’ye düşmüştür. 2013 yılını ise %7,76 ile kapatmıştır. Tabloda dikkat edilirse işsizlik oranı ile büyüme oranı arasında ters orantı olduğu görülmektedir. Büyüme oranı düştükçe, işsizlik oranı artmaktadır. Bu da verilerle kanıtlanmıştır. En yüksek işsizlik oranı 2009 yılında yani büyümenin en düşük olduğu yılda görülmüş ve %14’e ulaşmıştır.

Tablo 42 Türkiye Ekonomisinin Göstergeleri

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
GSYH Büyümesi (%)	5,30	9,40	8,40	6,90	4,70	0,70	-4,80	9,20	8,50	2,20	
Nominal GSYH (milyar TL)	454,80	559,00	648,90	758,40	843,20	950,50	952,60	1.098,80	1.297,70	1.415,80	
Nominal GSYH (milyar USD)	304,10	392,20	482,80	528,60	646,80	733,40	614,10	730,20	774,90	788,20	
Göre Kişi Başına GSYH (USD)	8.577,00	9.725,00	10.899,00	11.865,00	12.600,00	12.771,00	12.086,00	13.178,00	14.428,00	14.811,70	
TÜFE Enflasyon (yılsonu, yıllık, %)	18,40	9,40	7,70	9,70	8,40	10,10	6,50	6,40	10,40	6,20	7,40
İşsizlik oranı (%)	10,50	10,80	10,60	10,20	10,30	11,00	14,00	11,90	9,80	9,20	
Cari Açık (%)	8,84	5,21	1,60	0,61	1,62	1,83	5,53	3,64	1,36	2,00	

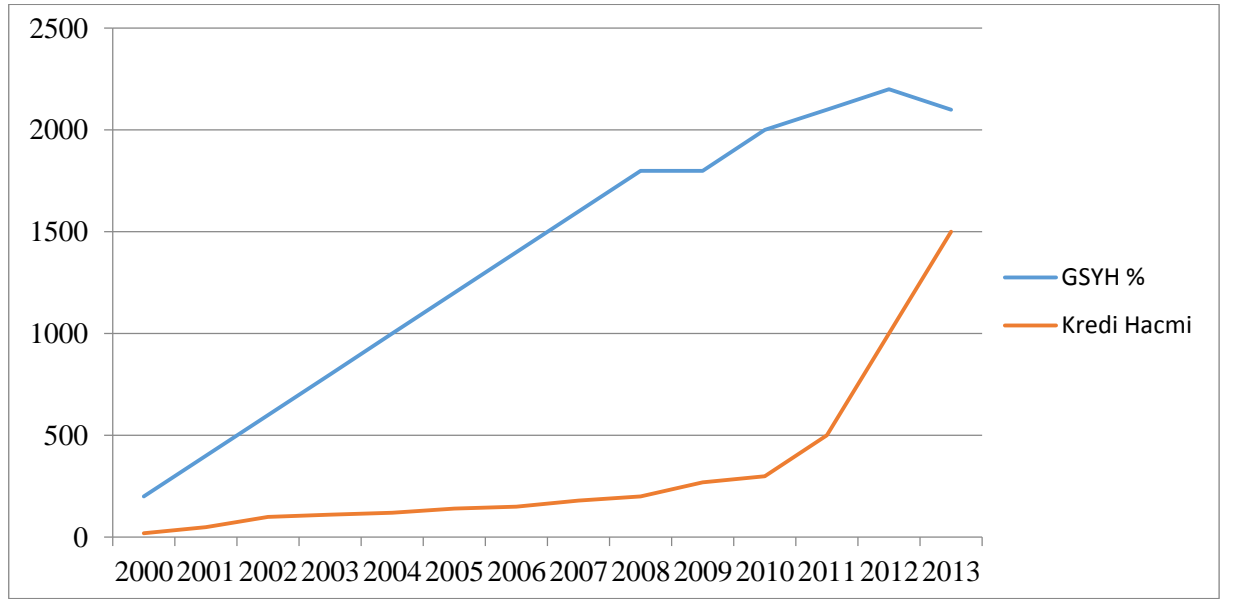
Kaynak: TÜİK

Kredi büyümesinin ana nedenleri arasında, hızlı nüfus artışı, sektörün hızla büyümesi ve ülkenin ekonomik göstergeleri yer almaktadır.

2000-2013 yılları arasında nüfus artışı ciddi oranda artış göstermiştir. Nüfus artışı yükseldikçe sermaye yetersizliği ve cari açığa paralel olarak yükselmiştir. Bunlara bağlı olarak kredi artışı 2000 yılında %10 civarında iken 2000 yılından sonra büyüme göstermiş ve ortalama oran %30,50 seviyesini görerek kredi kullanım rakamları artmıştır. Kredi artışını sağlayan ikinci faktör, sektörün piyasada büyüme göstererek piyasaya ayak uydurma eğiliminde olmasıdır. Kredi rakamlarının her yıl artış göstererek ilerlemesi, sektörün nakit para ihtiyacının olduğunu gösterir ki, bu durumda sektör büyümeye geçtiğini göstermektedir. Yani sektörün kredi ihtiyacının büyüme göstermesi sermaye yetersizliğine de neden olabilir. Bu da kredi kullanmak için yeterli bir sebeptir. Üçüncü faktör ise, ülkenin ekonomik göstergeleridir. Yani ülkenin büyüme performansı, GSYH, cari açık oranı gibi. Şöyle ki, ülkenin ekonomik göstergeleri kredi hacmini arttıran en önemli faktördür. Örneğin; 2003 yılında GSYH %5,40 iken kredi verilerini incelediğimizde ortalama yüzde %11 civarında görülmektedir. Bu demek

oluyor ki, ülkenin ekonomik büyümesi ile kredi hacmi arasında doğrusal bir ilişki vardır. Yani büyüme ne kadar artarsa kredi hacmi de bir o kadar artmaktadır.

Finansal sistemin sağladığı kredilerin ekonomik büyüme üzerindeki etkilerinin analiz edilmesi, kredi hacmi-büyüme ilişkisi açısından önemlidir. Ekonomik büyüme ve toplam kredi hacmi arasındaki ilişkinin yönü nedir? sorusu çerçevesinde çalışmalar şekillenmektedir.¹²¹

Grafik 12 GSYH-Kredi Hacmi İlişkisi

Kaynak: TCMB

Grafik 9’de, GYSH ve kredi ilişkisi milyar TL olarak ele alınmıştır. Türkiye’de 2000’li yıllardan itibaren güçlü ekonomiye geçiş ile birlikte kredi hacmi sürekli artmıştır.¹²²2000 yılında 30,50 milyar TL olan kredi 2013 yılında 1 miyar 500 milyon TL’ye ulaşmıştır. Buradan anlaşıldığı gibi GSYH ve kredi hacminde artış gösteren bir trend gözlenmiştir.

¹²¹ Mehmet Mercan, **Kredi Hacmindeki Değişimlerin Ekonomik Büyüme Etkisi: Türkiye Ekonomisi İçin Sınır Testi Yaklaşımı** 2013,s.57

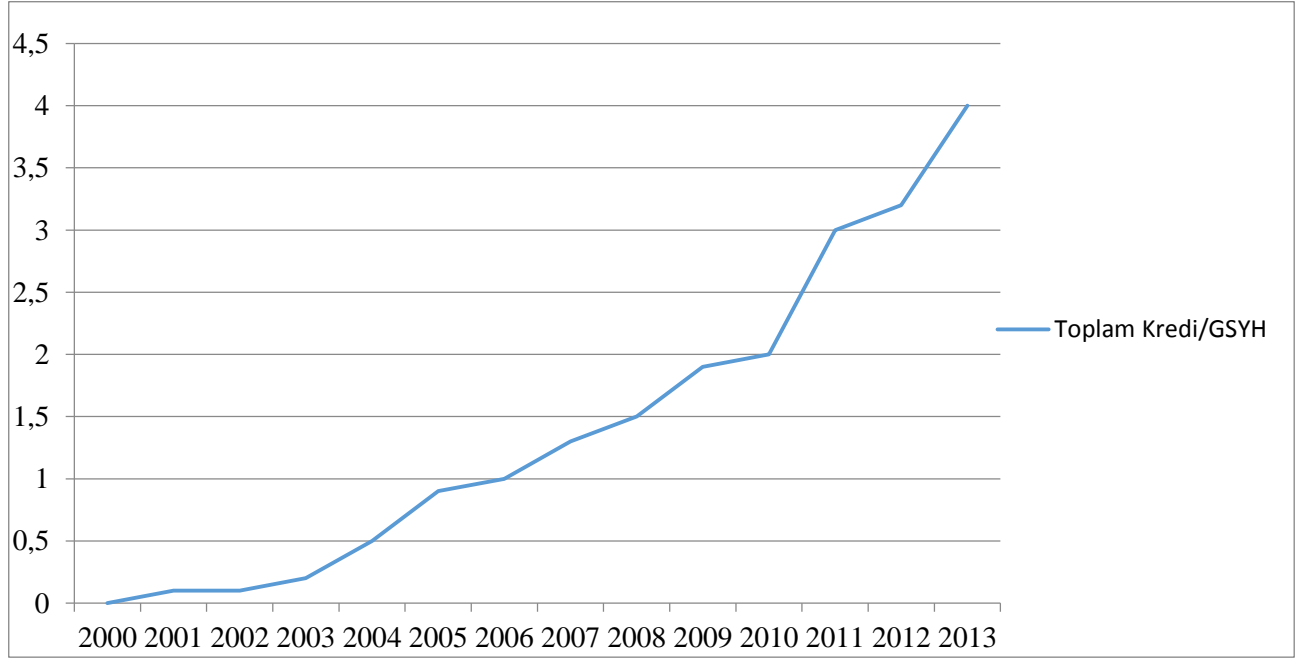
¹²² Mehmet Mercan, **Kredi Hacmindeki Değişimlerin Ekonomik Büyüme Etkisi: Türkiye Ekonomisi İçin Sınır Testi Yaklaşımı** 2013,s.57

Grafik 10, toplam kredilerin GSYH' ya oranını göstermektedir. Grafik'i incelediğimizde kredi hacminin GSYH 'ya oranı sürekli bir artış göstermiştir. Bu oran 2000 yılında 0,1 iken 2013 yılında 4,00 olarak gerçekleşmiş ve ciddi olarak artış göstermiştir.

Ekonomik büyümenin temel etkenlerinden olan reel sektörün büyümesi için önemli bir finansman kaynağı olan krediler ile etkileşimi, hem büyümenin temelinde yer alan finansal faktörlerin belirlenmesi, hem de büyümenin finansal piyasalara etkilerinin analiz edilmesi açısından önemlidir.¹²³

Finansal gelişme ölçütü olarak kredilerin büyüme üzerindeki yapısını etkileyen araştırmalardan elde edilen sonuçlar, genellikle kredi genişlemesinin ekonomik büyümeyi olumlu etkilediği yönündedir.¹²⁴

Zaten kredilerin son on yıllık verilerini ve Türkiye'nin ekonomik göstergelerini de tablo halinde de göstermiştik. Bu tablo, kredilerin ekonomik büyümeye katkı sağladığını net bir şekilde göstermektedir.

Grafik 13 Toplam Kredi/GSYH Oranı İlişkisi

Kaynak:TCMB

¹²³ Abdulkadir Kaya, Ünal Gülhan, Bener Güngör Türkiye Ekonomisinde Finans Sektörü ve Reel Sektör Etkileşimi Akademik Bakış Dergisi 2012, s.2

¹²⁴ Servet Ceylan-Mehmet Durkaya, Türkiye'de Kredi Kullanımı-Ekonomik Büyüme İlişkisi 2010, s.4

Finansal gelişme ekonomik büyüme ilişkisinde, finansal piyasalarda ortaya çıkan risk ve belirsizlik unsurları da önemli etkiler yapmaktadır. Yüksek risk ve belirsizlik, finansal piyasalarda ters seçim ve ahlaki tehlike gibi uygulamaların oluşmasına neden olabilmektedir.¹²⁵

Finansal araçlar, piyasalar ve aracı kurumlardan oluşan finansal sistemin tasarruf oranları, yatırım kararları ve teknolojik yenilikleri etkilemek yoluyla ekonomik büyüme oranlarını etkileyebileceği oldukça tartışılan bir konudur.¹²⁶

Bankalar, finansal aracılık faaliyetlerini yürütürlerken, ellerindeki sermayeyi daha verimli alanlara aktarma yönünde çaba sarf etmektedirler. Bu bağlamda bankalar, kurumsal anlamda daha güçlü işletme seçimine yönelerek sermayenin etkin dönüşümünü sağlamak yoluyla yatırımları artırabilmektedirler.¹²⁷

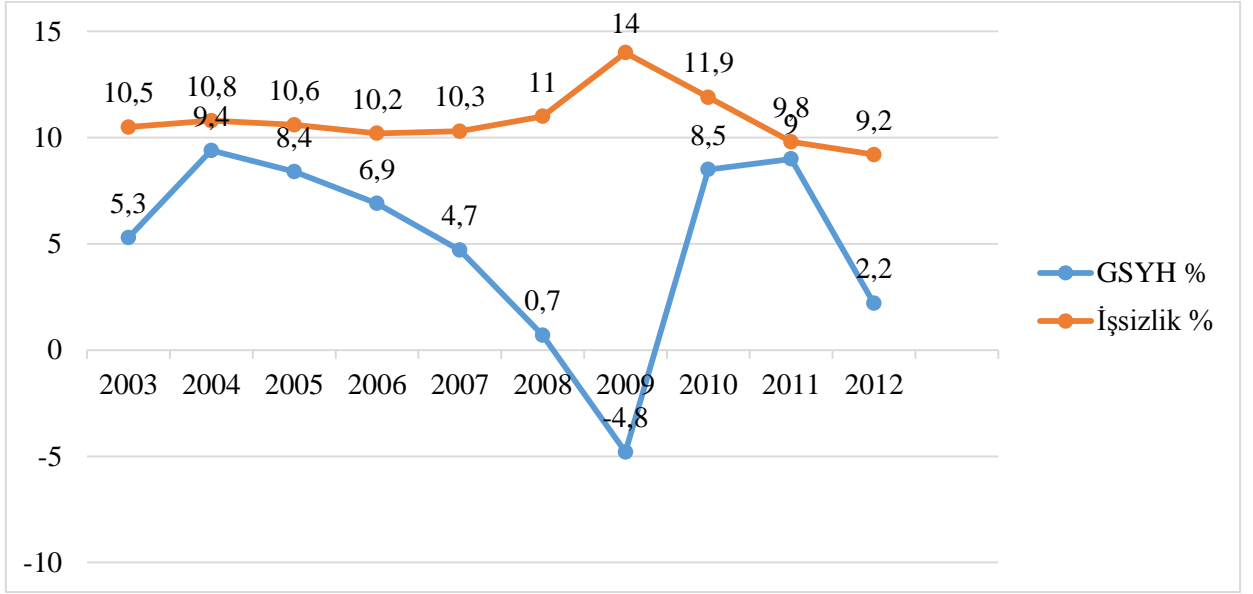
Türkiye’de ekonomik büyüme ve krediler arasında bir ilişkinin olduğuna dair iktisatçılar çeşitli araştırmalar yapmış ve analizler uygulamıştır.

Grafik 11’de,GSYH ve işsizlik oranını incelediğimizde aralarında ters orantı olduğu görülmektedir. Yani GSYH ne kadar düşerse, işsizlikte bir o kadar artmaktadır. GSYH’nin en düşük olduğu yıl 2009 yılıdır ve oran bu yılda -4,8’e düşerek son on yılın en kötü yılı olmuştur. Bu da bize işsizlik oranının yükseldiğini göstermektedir. Yani 2009 yılı işsizliğin en yüksek olduğu yıl olmuştur.

¹²⁵ Servet Ceylan-Mehmet Durkaya, **Türkiye’de Kredi Kullanımı-Ekonomik Büyüme İlişkisi**,2010 s..3

¹²⁶ Türkiye’de Mevduat-**Banka Kredisi ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin İncelenmesi**,s.3

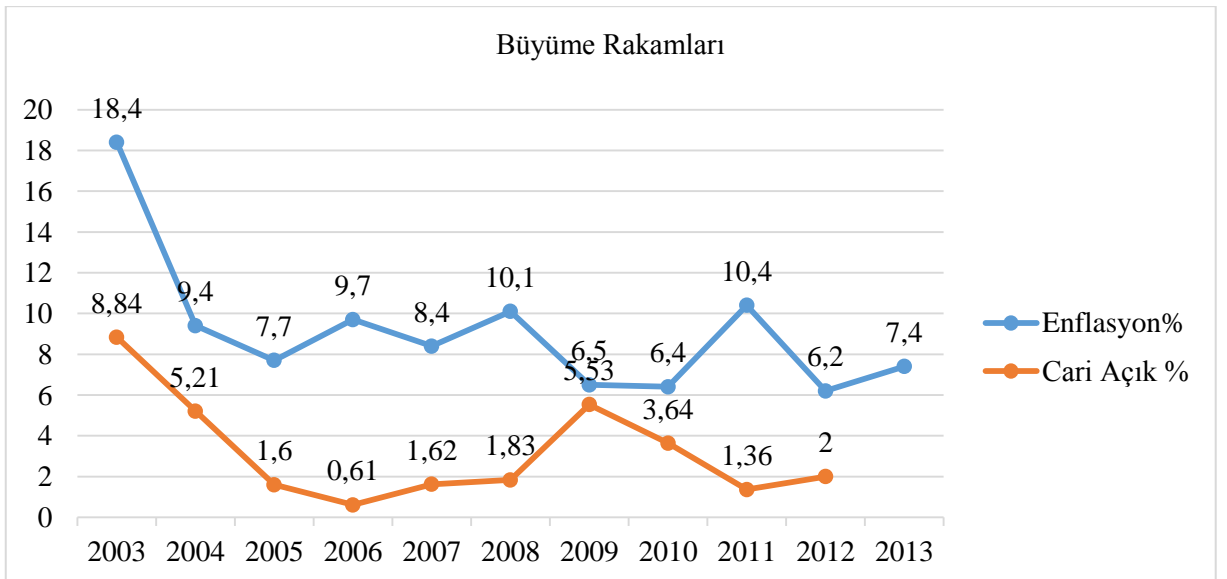
¹²⁷ Dilek Tandoğan-Hasan Özyurt, **Bankacılık Sektörünün Ekonomik Büyüme ve Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınma Üzerine Etkisi Türkiye Ekonomisi Üzerine Nedensellik Testleri Marmara Üniversitesi İBB Dergisi** ,2013 s.3

Grafik 14 GSYH-İşsizlik İlişkisi

Kaynak:ÇSGB

Grafik 12’de,enflasyon ve cari açığı incelediğimizde aralarında doğru orantı olduğu görülmektedir. Yani enflasyon ne kadar düşerse, cari açıkta o kadar düşmektedir. Enflasyonun en düşük olduğu yıl 2012 yılıdır ve bu yılda cari açık oranının da düştüğü görülmüştür. Yani 2012 yılında enflasyon oranı 6,2 iken cari açık oranı da %2 ye düşmüştür. Enflasyonun en yüksek olduğu yılı ise 18,4 ile 2003 yılıdır ve bu yılda cari açık oranı da 8,84 ile en yüksek orana ulaşmıştır.

Grafik 15 Enflasyon-Cari Açık İlişkisi

Kaynak:ÇSGB

Peki özet olarak baktığımızda kredilerin ekonomiye faydaları nelerdir? Bunları kısaca sıralayalım;¹²⁸

- Üretim ve yatırımın hızlanmasına, artmasına yol açar.
- Bir dolaşım olarak da görev yapar.
- Sermaye birikimine imkân sağlar
- Kullanılmaya hazır, fakat atıl bekleyen sermayenin iş alanına aktarılmasını sağlar.
- Müteşebbislerin gerekli sermaye için uzun bir süre beklemeksizin yatırıma girişebilmelerine imkân verir.
- Atıl veya az getiren tasarrufları değerlendirerek ona bir bedel (gelir) getirdiğinden tasarrufların artışını hızlandırır.

¹²⁸ <http://www.muhasabedersleri.com/banka-islemleri/kredi-islemleri-3.html> (Erişim Tarihi 25.04.2015 saat:13.58)

5.TEKSTİL SEKTÖRÜ KREDİLERİ İLE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN GRANGER NEDENSELLİK TESTİ İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ

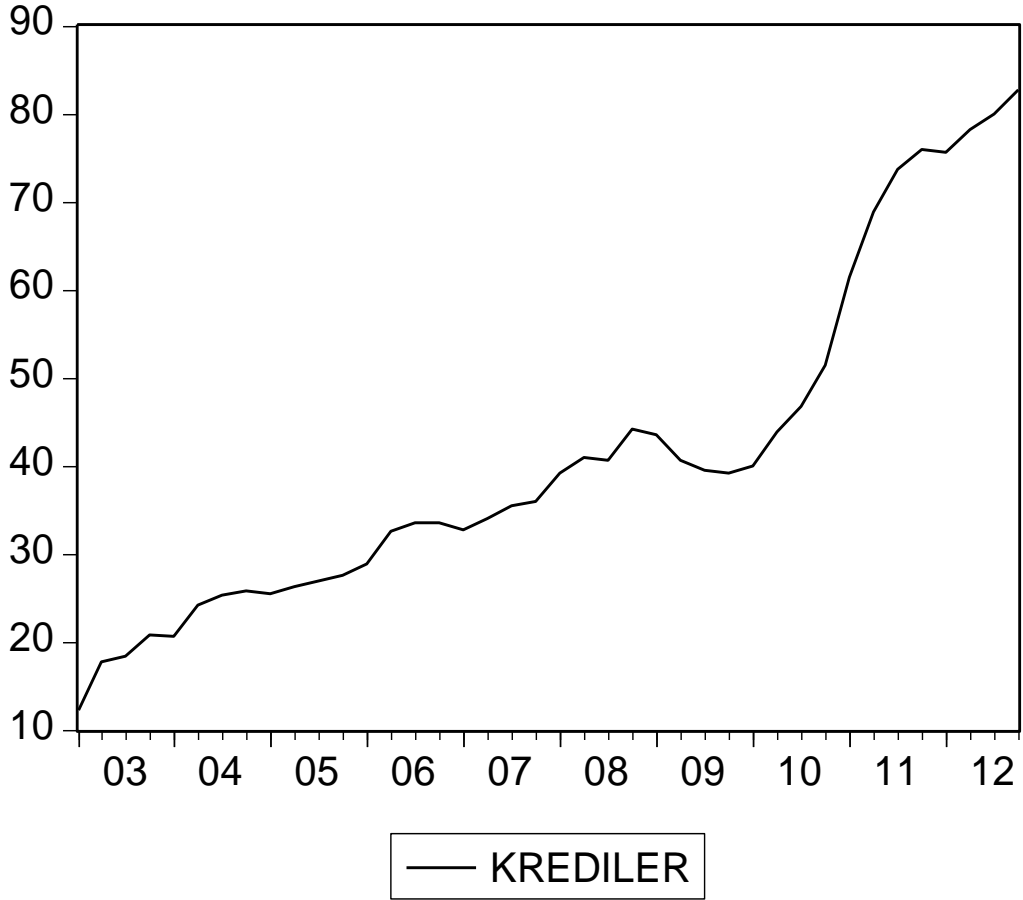
5.1.Dickey-Fuller Birim Kök Testi

Eviews programında Granger Nedensellik testi ile krediler ve büyüme oranı arasındaki ilişkiyi irdelediğimizde karşımıza nasıl bir sonucun ortaya çıktığını yorumlayacağız.

Bu testi yapabilmek için öncelikle verilerin durağan olması gerekmektedir. Verilerin de durağanlığını Dickey Fuller Birim Kök Testi ile ölçebiliriz.

Zaman serileri genellikle durağan değildir. Ancak serileri durağan hale getirmek için, serilerin birinci farkları alınarak seriler durağanlaştırılır. Öncelikle durağan olmayan serileri grafik olarak inceleyelim.

Grafik 16'ya baktığımızda verilerin artan bir seyir halinde olduğu görülmektedir.2003 yılında artış halinde bir seyir gösteren veriler 2009 yılında ekonomik krizler sebebiyle bir nebze azalma gösterse de 2009 yılından sonra tekrar artış göstermiştir.

Grafik 16 Durağan Olmayan Veriler

Yukarıdaki grafikte kredilerin durağan yapıda olmadığı görülmektedir. Aşağıdaki testte Dickey -Fuller yöntemi ile serilerin birinci farkı alınarak durağan hale getirilmiştir.

Bu testi biraz açıklayacak olursak, testin üst bölümü istatistiklerden, alt bölümü ise regresyon modelinden oluşmaktadır.

Öncelikle serinin durağan hale geldiğini nasıl anlayacağız?

- Testin istatistik alanında; ADF Statistic sonucunun %1-%5 ve %10'dan küçük olması gereklidir. Sonuca baktığımızda -2,89 ile sonuç küçük olduğu için seriler durağan hale gelmiştir.
- Testin oluşan regresyon modelini incelediğimizde, öncelikle verilerin durağanlaşması için gecikme uzunluğunun 0 olması gerekir. Kredilerin problem

sonucunda 0,05'in altında olması gerekir. Sonuç 0,0063 bu durumda, kredilerin durağan bir hal aldığı görülmektedir.

ADF Test Statistic	-2.895037	1% Critical Value*	-2.6243
		5% Critical Value	-1.9498
		10% Critical Value	-1.6204

*MacKinnon critical values for rejection of hypothesis of a unit root.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation
Dependent Variable: D(KREDILER,2)
Method: Least Squares
Date: 05/21/15 Time: 20:49
Sample(adjusted): 2003:3 2012:4
Included observations: 38 after adjusting endpoints

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
D(KREDILER(-1))	-0.333924	0.115344	-2.895037	0.0063
R-squared	0.183913	Mean dependent var	-0.072368	
Adjusted R-squared	0.183913	S.D. dependent var	2.383881	
S.E. of regression	2.153539	Akaike info criterion	4.398065	
Sum squared resid	171.5960	Schwarz criterion	4.441160	
Log likelihood	-82.56324	Durbin-Watson stat	2.018331	

5.2. Krediler ile GSYH Arasındaki Nedensellik İlişkisinin Çeyrek Veriler Bazında İncelenmesi

Granger nedensellik testinde öncelikle hipotez belirlenir. Dickey-Fuller testinde kredileri durağan hale getirmiştik. Testin sonucu 0,05 ten küçük olduğunda bu bize serinin durağanlaştığını gösteriyordu.

Granger nedensellik testinde ise hipotezleri H_0 ve H_{Atr} olarak belirliyoruz. '' H_0 'ın anlamı bir hipotez diğer hipotezin nedeni değildir''. '' H_{Atr} 'in anlamı ise, bir hipotez diğer hipotezin nedenidir' 'olarak bilinmektedir.

Gecikme uzunlukları aylık verilerde 12 veya 24;çeyrek dönemlerde 4,8 veya 12;yıllık verilerde ise 1 ve 2 olarak değerlendirilmektedir. Biz öncelikle çeyrek dönem verilerini inceleyeceğiz.

Öncelikle gecikme uzunluğunun kaç olacağını belirleyelim. Aşağıdaki tabloda 4,8 ve 12 arasında çeyrek veriler için en uygun gecikme uzunluğu 12 olarak çıkmaktadır. Çünkü yıldız sayısı fazladır.

Lag	LogL	LR	FPE	AIC	SC	HQ
0	-364.5397	NA	8.04E+08	26.18141	26.27657	26.21050
1	-362.7270	3.237001	9.42E+08	26.33764	26.62312	26.42491
2	-358.1650	7.494791	9.10E+08	26.29750	26.77328	26.44295
3	-354.0477	6.175865	9.16E+08	26.28912	26.95522	26.49276
4	-350.3522	5.015281	9.60E+08	26.31087	27.16729	26.57269
5	-347.2294	3.792070	1.07E+09	26.37353	27.42026	26.69352
6	-337.8463	10.05331	7.74E+08	25.98902	27.22607	26.36720
7	-335.8779	1.827728	9.85E+08	26.13414	27.56150	26.57050
8	-325.4535	8.190655	7.15E+08	25.67525	27.29293	26.16979
9	-318.7424	4.314291	7.22E+08	25.48160	27.28959	26.03432
10	-297.9990	10.37166*	2.95E+08	24.28565	26.28395	24.89655
11	-282.7586	5.443010	2.11E+08*	23.48276	25.67138	24.15184
12	-272.3532	2.229734	3.01E+08	23.02523*	25.40416*	23.75249*

Biz testimizde yine de gecikme uzunlukları sırasıyla 4,8 ve 12 olarak inceleyelim. Testin amacı; GSYH ve tekstil sektörü kredilerinin arasındaki ilişkinin ne yönde olduğunu üç şekilde analiz edebilmek.

Gecikme uzunluğu 4 olduğunda, testimizi inceleyelim;

Bu testte de, hipotezin sonucunun her iki test için de 0,05'ten büyük olduğunu görmekteyiz. Yani test, yine H0 hipotezini desteklemektedir. Bu demek oluyor ki, gecikme uzunluğu 4 olduğunda krediler-GSYH ve GSYH-krediler arasında bir ters yönlü bir nedensellik ilişkisi vardır.

VAR Pairwise Granger Causality/Block Exogeneity Wald Tests

Date: 05/23/15 Time: 15:54

Sample: 2003:1 2012:4

Included observations: 36

Dependent variable: KREDILER

Exclude	Chi-sq	df	Prob.
GSYH	0.705954	4	0.9506
All	0.705954	4	0.9506

Dependent variable: GSYH

Exclude	Chi-sq	df	Prob.
KREDILER	8.998791	4	0.0611
All	8.998791	4	0.0611

Gecikme uzunluğu 8 olduğunda, testimizi inceleyelim;

Birinci testte sonuç 0,05'ten büyük olduğu için testin sonucu H0 hipotezini desteklemektedir.GSYH, kredilerin nedeni değildir. Yani GSYH ile krediler arasında ters yönlü bir ilişki görülmektedir. İkinci testte, hipotezin sonucu 0,05'ten büyük çıktığı için test,H0 hipotezini kabul etmektedir. Yani, krediler GSYH'nin nedeni değildir. Krediler ve GSYH arasında ters yönlü bir ilişki vardır.

VAR Pairwise Granger Causality/Block Exogeneity Wald Tests

Date: 05/23/15 Time: 15:57

Sample: 2003:1 2012:4

Included observations: 32

Dependent variable: KREDILER

Exclude	Chi-sq	df	Prob.
GSYH	10.72878	8	0.2175
All	10.72878	8	0.2175

Dependent variable: GSYH

Exclude	Chi-sq	df	Prob.
KREDILER	8.805966	8	0.3589
All	8.805966	8	0.3589

Gecikme uzunluğu 12 olduğunda, testimizi inceleyelim;

Birinci testte, hipotezin sonucu 0,17 olarak bulunmuştur. Bu demek oluyor ki, krediler GSYH'nin nedeni değildir. İkinci testte ise, hipotezin sonucu 0,04 olarak bulunmuş olup bunun anlamı GSYH kredilerin nedenidir sonucu ortaya çıkmaktadır.

VAR Pairwise Granger Causality/Block Exogeneity Wald Tests

Date: 05/21/15 Time: 21:14

Sample: 2003:1 2012:4

Included observations: 28

Dependent variable: GSYH

Exclude	Chi-sq	df	Prob.
KREDILER	16.39494	12	0.1738
All	16.39494	12	0.1738

Dependent variable: KREDILER

Exclude	Chi-sq	df	Prob.
GSYH	21.70870	12	0.0409
All	21.70870	12	0.0409

5.3. Krediler ile GSYH Arasındaki Nedensellik İlişkisinin Yıllık Olarak İncelenmesi

Bir de Granger Nedensellik Testi ile Krediler, GSYH ve nedensellik ilişkisini değerlendirelim.

Bu veriler yıllık olduğu için gecikme uzunluğunu 1 olarak inceleyeceğiz. Öncelikle gecikme uzunluğunu 1 olduğunu kesinleştirelim.

Aşağıdaki tabloda 0 ve 1 gecikme uzunlukları mevcut görülmektedir. Verilerimiz yıllık olduğu için gecikme uzunluğunu 1 olarak verdiğimizde yıldız sayısı 1'de daha fazla olduğu için gecikme uzunluğu 1 olarak belirlenmektedir.

Lag	LogL	LR	FPE	AIC	SC	HQ
0	-153.5529	NA	3.53E+12	34.56732	34.61114	34.47274
1	-137.9528	20.80021*	2.82E+11*	31.98950*	32.12099*	31.70576*

Gecikme uzunluğunu 1 olarak inceleyelim;

Birinci teste baktığımızda hipotezin sonucu 0,05'ten büyük olduğu için krediler GSYH'nin nedeni değildir sonucu çıkmaktadır. Yani kredileri-GSYH arasında ters yönlü bir ilişki vardır.

İkinci testte ise sonuç 0,05'ten büyük çıkmıştır. GSYH kredilerin nedeni değildir Yani GSYH-krediler arasındaki ilişkinin yönü ters yönlüdür.

VAR Pairwise Granger Causality/Block Exogeneity Wald Tests

Date: 05/21/15 Time: 21:32

Sample: 2003 2012

Included observations: 9

Dependent variable: GSYH

Exclude	Chi-sq	df	Prob.
KREDILER	2.417894	1	0.1200
All	2.417894	1	0.1200

Dependent variable: KREDILER

Exclude	Chi-sq	Df	Prob.
GSYH	0.420313	1	0.5168
All	0.420313	1	0.5168

SONUÇ

Türkiye ekonomisi tarihi geniş bir geçmişe sahiptir. Her zaman da ekonominin amacı büyüme eğiliminde ilerlemek olmuştur. Ancak daima sürdürülebilir bir büyüme sağlanamamıştır. Ancak böyle bir durumda tekstil sektörü kredi kullanımlarını ekonomik büyüme ile birebir bağdaştırmak doğru olmaz. Ekonominin büyümesinin sürekli bir şekilde olmamasının ekonomik ve sosyal birçok nedeni bulunabilir.

Bu çalışmanın temel amacı, 2000-2012 yıllarına ait kredi verilerinin Türkiye ekonomik göstergeleriyle olan ilişkisini irdelemek olmuştur. Çalışmada büyüme oranı ile tekstil sektörü kredi kullanımlarının arasındaki ilişkinin yönünü Dickey-Fuller testi ve Granger nedensellik testi ile araştırmak olmuştur.

Literatür incelemelerinin sonucunda son on yıllık tekstil sektörü kredileri değerlendirilmiş olup TCMB, BDDK ve TBB'den önemli ölçüde yararlanılmıştır. Ayrıca TUİK' ten büyüme oranlarının gelişimi ile ilgili veriler derlenmiştir. Bu veriler, EViews programında kullanılarak öncelikle kredilerin durağanlığı Dickey-Fuller birim kök testi ile saptanmıştır. Sonrasında ise kredi verileri öncelikle çeyrek dönemler bazında GSYH ile ikinci aşamada ise yine kredi verileri yıllık bazda GSYH oranı ile değerlendirilmiştir. Tekstil sektörü kredileri ve GSYH oranlarının aralarında ilişkinin ne yönde olduğu "Granger Nedensellik Testi" ile saptanmaya çalışılmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda, Türkiye ekonomisinde büyüme oranı ile tekstil sektörü kredi kullanımları arasında karşılıklı bir nedensellik ilişkisi olmadığı saptanmıştır. GSYH oranından kredilere doğru nedensellik ilişkisi bulunmamaktadır. Bunun anlamı, GSYH'nin yüksek veya düşük olarak gerçekleşmesinde direkt olarak bir etkiye sahip değildir. Bu sonuç tekstil sektörü kredilerinin, GSYH ile ilişkisinin bulunmadığının tekstil sektörü kredilerinin artmasının başka etmenlerden kaynaklandığını göstermektedir.

Fakat tekstil sektörü kredilerinin GSYH' ya doğrudan etkisi olmamakla birlikte istihdama olumlu etkisinin olacağı, bu nedenle de tekstil sektörüne verilen kredilerin artırılmasının GYSH' ya etkisinin olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

ACAR Fatih, 'Türkiye Ekonomisine Genel Bakış'.2001-2013.

AKGÜÇ Öztin, 'Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi'.2014.

ASLAN Özgür ve KÜÇÜKAKSOY İsmail, 'Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi Türkiye Ekonomisi Üzerine Ekonometrik Bir Uygulama'.2006.

ATAMAN ERDÖNMEZ Pelin, 'Türkiye'de 2001 yılındaki Mali Kriz Sonrasında Kurumsal Sektörde Yeniden Yapılandırma'.2003

BALKAŞ Kaan, 'Kredi Kavramı ve Sektör Bilgilerine Göre Türkiye'deki Belli Başlı Sektörlerin Analizi'.2004.

BDDK, 'İyi Uygulama Rehberi'.2014.

BDDK, Resmi Gazete " BANKALARIN KREDİ İŞLEMLERİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK".2006

Birleşmiş Milletler MDG-F 2067 Türkiye'nin Tekstil Sektöründe KOBİ'ler için Sürdürülebilir Ağlar ve İlişkiler Zinciri Oluşturulması Ortak Programı, 2012 (Erişim Tarihi 10.05.2015 saat:02:49)

CAMBAZOĞLU Birgül ve KARAALP Hacer Simay, 'Parasal Aktarım Mekanizması Döviz Kuru Kanalı Türkiye Örneği' . 2012.

CEYLAN Servet ve DURKAYA Mehmet , 'Türkiye'de Kredi Kullanımı-Ekonomik Büyüme İlişkisi'.2010.

CİVAN Mehmet , 'Finansal Tablolar Analizi ve Örnek Uygulamalar Abigem Eğitimi'.2009.

COŞKUN Alev, 'Liberal Ekonominin Çöküşü'.2011.

ÇAMOĞLU Mutlu Seval ve AKINCI Merter, "Türkiye'de Sektörel Banka Kredilerinin Gelişimi" . 2012 .

ÇETİN Ali Cüneyt," Türk Tekstil Sektörü ve Türk Tekstil Firmalarının Etkinlik Düzeylerinin Belirlenmesi" .2006.

Dr.BAKKAL Süreyya ve AYSAN Emel, "Türk Bankacılık Sisteminde Ekonomik Krizin Tüketici Kredilerine Etkisi" . 2011.

ERASLAN İ. Hakkı ve BAKAN İsmail ve HELVACIOĞLU KUYUCU Aslı Deniz, "Türk Tekstil ve Hazır Giyim Sektörünün Uluslar arası Rekabetçilik Düzeyinin Analizi" .2008.

ERDOĞAN Seyfettin ve BEŞBALLI Gözde Sinem, "Türkiye'de Banka Kredileri Kanalının İşleyişi Üzerine Ampirik Bir Analiz" . 2009

ESKİ Tanju, Bankacılık Uzmanı, "Kredi İşlemleri" .2013.

GÜNGÖR YILDIRIM Gülcan, "Bankaların Kurumsal Kredi Portföyü ve Kredi Riskinin Ölçümü" TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi.2012.

GÜR TOKSÖZ Ekin," Kredi Kanalının Etkin Çalışması ve Türkiye Uygulaması" TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi.2003.

<http://enm.blogcu.com/kredilendirme-sureci-ve-kredi-yonetimi/9364795> (Erişim Tarihi 03.05.2015)

<http://notoku.com/banka-bilancosunun-ozellikleri/> (Erişim Tarihi 03.05.2015)

<http://notoku.com/kalkinma-ve-yatirim-bankalari-ve-fonksiyonlari/> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:21:59)

http://texen.s5.com/Tekstil_Sektorunun_Tarihi.htm/a%C4%9Fustos2014 (Erişim Tarihi 10.05.2015 saat:02:40)

http://www.acikders.org.tr/pluginfile.php/3496/mod_resource/content/2/Kredi_Riski.pdf ((Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:19.42)

http://www.adabank.com.tr/index_dosya/dosyalar/hakkimizda/hakkimizda.htm (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:19.42)

<http://www.aktifbank.com.tr/306.aspx> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:19)

<http://www.alasayvan.com/ders-notlari/396883-bankalarin-fon-kaynaklari-nelerdir.html> (Erişim Tarihi 03.05.2015)

http://www.albaraka.com.tr/bizi_taniyin/detay.aspx?SectionID=AvW7CcOUELQIQzfWvBQMfQ%3d%3d&ContentID=SjpszafdvjZK8baQMqwSZQQ%3d%3d (Erişim Tarihi 03.05.2014 saat:21.35)

<http://www.aslanhuseyin.com/2012/01/30/trend-analizi/> (Erişim Tarihi 02.05.2015 saat:00:23)

<http://www.bankasya.com.tr/yatirimci-iliskileri-kisaca-bank-asya.aspx> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:21.29)

<http://www.bankpozitif.com.tr/Tr/BizKimiz> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22.31)

<http://www.biraz.gen.tr/bankacilik/bankalar-icin-kredinin-kaynaklari-nelerdir> (Erişim Tarihi 03.05.2015)

<http://www.burgan.com.tr/hakkimizda/bizi-taniyin> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22.45)

<http://www.ekonomianaliz.com/wp-content/uploads/SON-Ekonometride-Bilgisayar-Uygulamalar%C4%B1-Uygulama-Sorular%C4%B1.pdf>

<http://www.eximbank.gov.tr/TR,5/hakkimizda.html>(Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:14)

<http://www.finansbank.com.tr/bankacilik/tarim/krediler/isletme-kredileri/sozlesmeli-uretim-kredisi.aspx> (Erişim Tarihi 16.05.2015 saat:17.02)

<http://www.fonbank.com.tr/Fonbank/Web/trk/index.asp?Altsayfa=Hakkımızda&Baslik=Hakkımızda> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:21.08)

<http://www.frmtr.com/ekonomi-iktisat-isletme-istatistik/1113087-kredilendirme-sureci-ve-kredi-yonetimi-tez.html> (Erişim Tarihi 01.05.2015 saat:12.44)

http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakkında/garantiyi_taniyin/garanti_bankasi_tanitim.page (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:20.47)

<http://www.halkbankkobi.com.tr/channels/Urun-ve-Hizmetlerimiz/Orta-ve-Uzun-Vadeli-Yatirim-Kredileri--OUV-/1334> (Erişim Tarihi 16.05.2015 saat:16:56)

<http://www.ingbank.com.tr/tr/ingbank/hakkimizda/tarihce> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22.53)

<http://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/bizi-taniyin/tarihimiz/o-gunlerden-bugunlere/Sayfalar/o-gunlerden-bugunlere.aspx> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:20.51)

<http://www.kuveytturk.com.tr/tarihce.aspx> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:21:41)

<http://www.mevduatnedir.com/> (Erişim Tarihi 05.05.2015 saat:21.22)

<http://www.mevduatnedir.com/mevduat-nedir-mevduat-hesaplari/>(Erişim Tarihi 16.05.2015 saat:11.15)

<http://www.mevduatnedir.com/mevduat-turleri/> (Erişim Tarihi 16.05.2015 saat:11.22)

<http://www.ml.com.tr/> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22.36)

<http://www.muhasabedersleri.com/banka-islemleri/kredi-islemleri-3.htm>

<http://www.muhasabedersleri.com/finansal-yatirim/finansal-analiz.html> (Erişim Tarihi 01.05.2015)

<http://www.okanacar.com/2012/10/bireysel-krediler-nelerdir.html> (Erişim Tarihi 03.05.2015)

<http://www.reitix.com/Makaleler/Bankacilikta-Kredi-ve-Kredi-Riski/ID=1764> (Erişim Tarihi 29.04.2015)

http://www.sbe.deu.edu.tr/icerik/tez_ozetleri/2010/kasim/5.pdf (Erişim Tarihi 29.04.2015)

<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TCMB+TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Bankacilik+Verileri/Bankalarca+Kullandirilan+Kredilerin+Sektorel+Dagilimii/Aci+Klamalar/Bankalarca+Kullandirilan+Kredilerin+Sektorel+Dagilimi>

<http://www.teb.com.tr/teb-hakkinda/tarihce/> ((Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:20.43)

<http://www.tskb.com.tr/tr/hakkimizda> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:15)

<http://www.turkiyefinans.com.tr/tr/hakkimizda/tarihce.aspx> (Erişim Tarihi 03.05.2014 saat:21.46)

<http://www.vakifbank.com.tr/hakkimizda.aspx?pageID=182> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:19.36)

<http://www.yapikredi.com.tr/yatirimci-iliskileri/yapi-kredi-hakkinda/tarihce.aspx>
(Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:20.59)

<http://www.ziraat.com.tr/tr/Bankamiz/Hakkimizda/Pages/YurtdisiSubeVeTemsilcilik.aspx>
(Erişim Tarihi 09.05.2015 saat:23.33)

https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Mevzuat/Bankacilik_Kanununa_Iliskin_Duzenlemeler/13470karsi_taraf_kredi_riskinin_yonetimine_iliskin_rehber.pdf (Erişim Tarihi 03.05.2015)

<https://www.halkbank.com.tr/channels/1.asp?id=14> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:19:29)

https://www.hsbc.com.tr/tr/HSBC_hakkinda/HSBC_turkiye/ (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22.49)

<https://www.ilbank.gov.tr/index.php?Sayfa=iceriksayfa&icId=284> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:11)

<https://www.takasbank.com.tr/tr/Sayfalar/Tarihce.aspx> (Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:22:24)

<https://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/banka-bilgileri/tarihsel-bilgiler/68>
(Erişim Tarihi 03.05.2015 saat:19.52)

ILGAZ Barış, ‘Oran Analizleri’

İMREN Arzu, ‘Tüketici Kredileri-Türkiye’den ve Dünya’dan Örnekler’.1994.

İŐCAN Ayşen, ‘Banka Kredilerindeki Daralmanın Ekonomik Etkileri ve Krizlerdeki Gelişimi’ TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi.2003.

KAYA Abdulkadir ve GÜLHAN Ünal ve GÜNGÖR Bener ,’’Türkiye Ekonomisinde Finans Sektörü ve Reel Sektör Etkileşimi Akademik Bakış Dergisi’’ .2012.

KAYA Şükrü, ‘’Türkiye’de Katılım Bankaları ve Mevduat Bankalarının Müşteri İlişkileri Yönetimi Uygulamaları Tezsiz Yüksek Lisans Bitirme Projesi’’ . 2011.

KURNAZ Niyazi, ‘’Finansal Tablolar Analizi’’

MERCAN Mehmet, ‘’Kredi Hacmindeki Değişimlerin Ekonomik Büyümeye Etkisi: Türkiye Ekonomisi İçin Sınır Testi Yaklaşımı’’ .2013.

ÖTEN Salih, ‘’Finansal Yeniliklerin Tekstil Sektörüne Etkileri; Türkiye’de Tekstil Sektörünün Finansman Seçenekleri’ Marmara Üniversitesi, Bankacılık/Finans, Yüksek Lisans Programı .2012.

ÖZÇAM Meryem, <http://www.iktisadi.org/1923-ve-1980-arasinda-turk-bankaciliginin-gelisimleri.html> (Erişim Tarihi 11.05.2014 saat:22:51)

PAMUKBANK, "TL Kredi Çeşitleri"

POYRAZ Erkan,’’ Türk Bankacılık Sektöründe Kredi Kullanırma ile Karlılık Arasındaki İlişki’’ .2012.

Prof.Dr. AYDIN Nurhan, ‘’Bankacılık Uygulamaları’’ .2006.

SANDALCILAR Ali Rıza,’’Türkiye’de Kağıt Tüketimi ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki Eşbütünlüşme ve Nedensellik Analizi’’ .2012.

SOYLU Mehmet Hilmi, ‘’İMKB’de Açıklama Etkisi ve Hisse Senedi Fiyatı Etkileşimi’’ Yüksek Lisans Tezi .2004.

ŞAKAR Birgül,’’ Banka ve Kredileri Yönetimi’’ .2006.

TANDOĞAN Dilek ve ÖZYURT Hasan, ‘‘Bankacılık Sektörünün Ekonomik Büyüme ve Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınma Üzerine Etkisi Türkiye Ekonomisi Üzerine Nedensellik Testleri Marmara Üniversitesi İBB Dergisi’’ .2013.

TİM, ‘‘Ekonomi ve Dış Ticaret Raporu’’ .2014.

TOBB, ‘‘Ekonomik Rapor’’ .2010.

TOKEL Ömer Emre, Kredi Risk Modelleri Kullanılarak Kredi Taleplerin Değerlendirilmesi’’ Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.2004.

TUNÇ Burcu, ‘‘Kredi Hacmini Etkileyen Faktörler: Banka Kredileri Eğilim Anketi Analizi’’ TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi.2012.

Türkiye İş Bankası

Türkiye’de Mevduat, ‘‘Banka Kredisi ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin İncelenmesi’’

TÜSİAD,2013.

ULUDAĞ İlhan ve ARICAN Erişah , ‘‘Finansal Hizmetler Ekonomisi’’ . 2000.

URAS Güngör, ‘‘Bankalar Parayı Nereden Buluyor?’’
[http://www.milliyet.com.tr/bankalar-parayi-nereden-buluyor-
/ekonomi/ydetay/1982056/default.htm](http://www.milliyet.com.tr/bankalar-parayi-nereden-buluyor-/ekonomi/ydetay/1982056/default.htm) (Erişim Tarihi 05.05.2015 saat:21.22)

YALÇIN İrfan, ‘‘Türkiye’de Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Sorunları Çerçevesinde Finansman Sorunu Ve Çözümüne Katkı Olarak Kredi Garanti Fonları’’ Yüksek Lisans Tezi

YETİM Sedat, ‘‘Kredi Kartları ve Tüketici Kredileri’’ . 19997.

YILDIRIM Oğuz ,’’Türkiye’de Bankacılık Sektörü’’ .2006.

YILMAZ GÖKTAŞ Özlem,’’Türkiye Ekonomisine Büyüme ile İşsizlik Oranları Arasındaki Nedensellik İlişkisi’’ .2005.

YILMAZ Songül ,’’Ticari Bankalarda Kredi Portföyü ve Kredi Riski Yönetimi- Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama’’ Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Finans ve Bankacılık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

YÜKSELTÜRK Osman Ferhat,’’ Kredi Piyasalarında Arz ve Talep Dengesizlikleri: Türkiye İçin Uygulamalı Bir Çalışma’’ TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi.2010

ZARAKOLU Avni ,’’Bankacılar İçin Para ve Kredi Bilgisi’’ .2003.